

DOPADY HARMONIZACE DANÍ A DAŇOVÝCH NÁVRHŮ NA PODNIKATELSKÝ SEKTOR

Září 2020

centrum
ekonomických a tržních
analýz

DOPADY HARMONIZACE DANÍ A DAŇOVÝCH NÁVRHŮ NA PODNIKATELSKÝ SEKTOR

ANALÝZA

ALEŠ RŮD, MATĚJ OPATRŇÝ, LUKÁŠ ŘEZNÍČEK, MICHAL HEJL
ZÁŘÍ 2020

EXECUTIVE SUMMARY

Harmonizační iniciativy v oblasti daní vycházejí zejména z diskusí na půdě OECD a EU. Na globální úrovni se s harmonizačními opatřeními výrazně nepočítá.

Nejviditelnějším projektem OECD v oblasti harmonizace daní je projekt „*base erosion and profit shifting*“ (BEPS) zaměřený na adaptaci daňových systémů jednotlivých zemí na změněné podmínky 21. století v 15 daňových oblastech, který cílí na boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem, zlepšení soudržnosti mezinárodních daňových pravidel a zajištění transparentnějšího daňového prostředí.

Iniciativy EU lze v zásadě rozdělit do čtyř kategorií, které obvykle navazují na iniciativu OECD BEPS. První z nich jsou návrhy ohledně harmonizace určité daně (například DPH) stanovením stejných sazeb na území celé EU. Druhou kategorií jsou návrhy na zavedení celoevropských daní obvykle za účelem financování nových projektů EU. Třetí kategorií pak zahrnují společné postupy proti daňovým rájům a obcházení daňových povinností. Poslední kategorií je snaha o modernizaci daňového systému, která se může s předchozími kategoriemi prolínat.

Průnik harmonizačních iniciativ OECD a EU představují zejména návrhy na stanovení pravidel určení společného základu daně **CC(C)TB**, **digitální daň z reklamy (DAT)**, **definitivní systém DPH** a **environmentální opatření**.

Z analýzy vyplývá, že **CC(C)TB** má relativně **malé fiskální i ekonomické dopady**. Dále, dle použitých metodik výpočtů je patrný mírný nárůst výběru daně z právnických osob, avšak zde je nutné brát v potaz limity studií, jako jsou použitá data a nemožnost odhadnout reálnou reakci subjektů na tento návrh. Problematické však zůstává udržení dvou paralelních systémů na správu daní. Ohledně dopadů na podnikatelskou sféru je zřejmé, že mikro a malé podniky budou administrativně zatíženy více než střední a velké podniky. Na druhou stranu, závěry ukazují, že pro mezinárodní podniky návrh představuje snížení administrativní zátěže spojené se založením nové dceřiné společnosti.

Daň z digitální reklamy (DAT) zohledňuje tržby z umístění cílené reklamy subjektem na digitální rozhraní. Dle analýzy návrh přinese **zvýšení efektivní sazby daně**, zvýšenou **administrativní zátěž** a zvýšená rizika ohledně možných **recipročních kroků ze strany třetích zemí**, kde dotčené podniky sídlí. V tomto ohledu studie doporučuje najít nejširší shodu v rámci zemí OECD.

Definitivní systém DPH s sebou přináší zavedení „one stop shop“, který v principu znamená jedno správní místo pro výběr daně v rámci celé EU. V principu návrh přenáší povinnosti odvést DPH u přeshraničního prodeje z kupujícího na prodávajícího. Z analýzy vyplývá **snížení administrativních nákladů** u podniků činných přeshraničně. Na druhou stranu zde existuje riziko pro cash flow, kdy v případě, že podnik nemá status certifikované daňové osoby (CTP), bude muset vyčkat na proplacení DPH z jiného ČS.

Environmentální opatření zahrnují zejména revizi systému obchodu s emisními povolenkami (EU ETS) a uhlíkové vyrovnání na hranicích. Dle analýzy se kvůli revizi ETS očekává **zvýšení ceny emisních povolenek** až za hranici 30 EUR/povolenku. V tomto ohledu je pro podniky žádoucí zavést uhlíkové vyrovnání na hranicích tak, aby se minimalizovaly negativní dopady na mezinárodní konkurenceschopnost. V současné době jsou známé pouze obecné návrhy na uhlíkové vyrovnání, kde je velmi obtížné určit konkrétní dopady. **Připravovaná novelizace Směrnice o energetickém zdanění**, která harmonizuje základní daňové parametry napříč EU, je dlouhodobě diskutována a její konkrétní

podoba není zřejmá. Obecný záměr Evropské komise je tuto Směrnicí opětovně uchopit jako jeden ze silných nástrojů ke splnění environmentálních cílů, to indikuje potenciální růst energetických vstupů. **Obecně environmentální opatření mají významné implikace pro průmysl i ekonomiku jako celek.**

OBSAH

EXECUTIVE SUMMARY	1
Úvod	6
1 Rešerše harmonizačních iniciativ a dalších návrhů na změny v daňové oblasti	7
1.1 Harmonizace na globální úrovni	7
1.2 Harmonizace na úrovni OECD	7
1.3 Harmonizace na úrovni EU	10
1.3.1 Harmonizace sazeb	10
1.3.2 Celoevropské daně	10
1.3.3 Boj proti daňovým rájům	11
1.4 Průnik daňových návrhů	12
2 Identifikace v současné době aktuálních návrhů	12
2.1 Aktuálně diskutované návrhy	12
2.1.1 CC(C)TB	14
2.1.1.1 Aplikace CC(C)TB do reálné ekonomiky	17
2.1.2 Definitivní systém DPH	18
2.1.3 Jedno místo výběru DPH	19
2.1.4 Dopady návrhů změn systému DPH u přeshraničního obchodu	20
2.1.5 Zohlednění trendů environmentální politiky	21
2.1.6 Využití IFRS	32
2.1.7 Veřejné vykazování zisků podle zemí (public country-by-country reporting)	33
2.1.8 Digitální zdanění dle OECD a EU	34
2.1.8.1 Společný systém daně z digitální reklamy (DAT)	35
2.1.9 Balíček na pomoc proti koronaviru a další harmonizační návrhy dle harmonogramu EU	37
2.1.9.1 Odvody	38
2.1.9.2 Příspěvek z plastového odpadu	38
3 Analýza dopadů aktuálních návrhů na podnikatelský sektor	39
3.1 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ NÁVRHY DLE DOPADŮ NA PODNIKATELSKOU SFÉRU	39

3.1.1	CC(C)TB	41
3.1.1.1	Vliv na výši efektivní sazby daně	43
3.1.1.2	Vliv CCTB na výši efektivní sazby daně na modelovém podniku	45
3.1.1.3	Administrativní náklady na zavedení CC(C)TB.....	46
3.1.1.4	Existence bariér pro různé typy podniků	48
3.1.2	Digitalní daň	49
3.1.2.1	Vliv daně na efektivní sazbu daně.....	51
3.1.2.2	Dopad na administrativní výši nákladů	52
3.1.2.3	Existence bariér pro různé typy podniků	53
3.1.3	Harmonizované návrhy v rámci environmentálních opatření	53
3.1.3.1	Dopad na efektivní sazbu daně	59
3.1.3.2	Dopad na administrativní výši nákladů	59
3.1.4	Definitivní systém DPH.....	59
3.1.4.1	Dopad na administrativní výši nákladů	62
4	Analýza dopadů aktuálních návrhů na změny chování daňových subjektů či vývoj na daných trzích	64
4.1	Analýza změny chování daňových subjektů v kontextu vybraných harmonizačních iniciativ	64
4.1.1	Behaviorální změny ekonomických subjektů na základě potenciálního zavedení CC(c)tb	65
4.1.2	Implikace pro chování firem na základě harmonizačních iniciativ týkajících se dph 77	
4.1.3	změny v chování relevantních subjektů v kontextu envrionmentálních návrhů	80
4.1.4	Potenciální implikace ze změny povinného účtování dle ifrs.....	92
4.1.5	Dopady v chování vyplývající ze zavedení digitální daně	95
4.1.6	Ekonomická opatření spojená s koronavirovou pandemií a jejich hospodářské implikace.....	99
4.2	Expertní odhad daňového inkasa na základě harmonizačních iniciativ	101
5	Přehled základních informací a dopadů na různé oblasti podnikání a skupin podnikatelů	103
5.1	CC(C)TB	104
5.2	Definitivní systém DPH.....	105

5.3	Environmentální opatření	106
5.3.1	Revize systému emisních povolenek.....	106
5.3.2	Uhlíkové vyrovnání na hranicích	106
5.4	Digitální daň	107
6	Doporučení a návrhy opatření	109
6.1	CCCTB.....	109
6.2	Definitivní systém DPH.....	110
6.3	Environmentální opatření	110
6.4	Digitální daň z reklamy (DAT).....	111
7	Reference	112

ÚVOD

Regulace, mezi které patří i stanovení oblasti a míry zdanění, je královskou disciplínou správy věcí veřejných. Nejen že podoba regulace, její způsob a intenzita vytváří tenkou hranici mezi oficiální a neoficiální ekonomikou, ale naráží také na hranice národních států, v jejichž jurisdikcích je legislativa platná a účinná. S ohledem na geografické uspořádání Evropy pak může regulace vytvořit podnět k tzv. volbě nohama, tedy účelovému přesouvání rezidence různých ekonomických aktivit do oblastí s nižší mírou regulace, ať již fyzicky, nebo virtuálně – to je v době internetu a digitalizace ekonomiky čím dál častější.

Právě proto jsme v posledních dekadách především v Evropské unii svědky různých harmonizačních iniciativ. Jejich proponenti argumentují nutností nastavit na území bez faktických hranic i jednotná pravidla, a to právě především v oblasti zdanění. Oponenti harmonizace zase racionálně předkládají argumenty ekonomické, zmiňme především rozdílnou strukturu ekonomiky či životní úroveň v jednotlivých zemích, nebo argumenty právní. Fakticky však k harmonizačním projektům bezpochyby dochází, což pro členské státy, ale především pro povinné subjekty představuje rostoucí ekonomické náklady spojené s implementací nových nařízení a jejich dodržováním.

Z odborných diskusí je patrné, že i v následujících letech je možné očekávat zvyšující se tlak na harmonizaci daňových režimů v mezinárodním prostředí. Proto CETA – Centrum ekonomických a tržních analýz na základě podnětu a spolupráce se Svazem průmyslu a dopravy zpracovalo analýzu harmonizačních iniciativ a dalších opatření v oblasti zdanění. Smyslem textu, který právě čtete, je poskytnout informace o konkrétních opatřeních, jejich obsahu a dopadů, a to včetně rozcestníku na povinné subjekty, kterých se bude toto opatření týkat. Jedná se tak především o fundamentální nastínění povinností a dopadů, které by, ceteris paribus, měly pro povinné subjekty vyvstat v souvislosti s implementací.

Uvědomuje si, že nežijeme ve statickém světě, a že máloco je tak dynamické jako jednání o politických cílech a nástrojích, kterými by mělo být těchto cílů dosaženo. Přesto, nebo spíš právě proto jsme přesvědčeni o tom, že v odborné debatě o podobě opatření a jejich dopadech je nezbytné snížit informační asymetrii navrhovatelů tím, že se potenciálně povinné subjekty vybaví dostatečným množstvím informací, s nimiž se mohou snažit nastolit jednání o eliminaci nežádoucích společenských dopadů připravovaných opatření, včetně dopadů ekonomických.

Doufáme, že následující kapitoly čtenáře takovými informacemi vybaví.

1 REŠERŠE HARMONIZAČNÍCH INICIATIV A DALŠÍCH NÁVRHŮ NA ZMĚNY V DAŇOVÉ OBLASTI

Tato analýza se zabývá globálními a zejména evropskými harmonizačními iniciativami v daňové oblasti. Cílem této studie je identifikovat aktuální návrhy, které by měly významný dopad na podnikatelské prostředí v ČR. Dále se v této studii zabýváme aplikací těchto návrhů do reálné ekonomiky a odhadem reálných dopadů na různé typy podniků.

Studie je rozdělena následovně: V první sekci identifikujeme iniciativy na globální úrovni, na úrovni organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a na půdě Evropské unie (EU). Sekce 2 navazuje identifikací aktuálních harmonizačních iniciativ a podává přehled aktuální literatury k těmto tématům. Následně sekce 3 analyzuje dopady aktuálních návrhů na výši administrativních nákladů, efektivní sazby daně pro firmy, včetně odhadu existence a významu bariér pro různé podniky. Dále se zabývá dopadem návrhů na konkurenceschopnost podniků a na trh práce.

Sekce 4 zkoumá změnu chování daňových subjektů a vývoj na daných trzích v důsledku harmonizačních návrhů. Následně tato sekce odhaduje vliv na výši daňových výnosů. Sekce 5 uvádí přehled základních informací a dopadů na různé oblasti podnikání a skupin podnikatelů. Závěrem, sekce 6 navrhuje opatření a doporučení pro vyhnutí se negativním vlivům harmonizačních návrhů.

1.1 HARMONIZACE NA GLOBÁLNÍ ÚROVNI

Ačkoliv se na globální úrovni a na půdě OSN jednalo o společné formě financování formou globální daně (například daň z leteckého lístku, emise uhlíku a finanční transfery), zůstaly tyto globální představy pouze u diskuze (Wahlberg, 2005). To však neznamená, že státy mezi sebou dále nekomunikují a nesnaží se s jinými státy kooperovat, případně přinutit jiné státy ke změně jejich daňové politiky. V současnosti je módním tématem boj proti daňovým únikům a daňovým rájům. Celkově se dá konstatovat, že hlavně menší státy v posledních letech v tomto ohledu přišly o část své suverenity. Ekonomicky nejvýznamnější stát světa, USA, navíc zdaňuje příjmy svých občanů bez ohledu na to, kde byly realizovány, a tlačí na ostatní státy, aby jim o amerických občanech poskytovaly informace. Nicméně právní předpisy USA o daňové reformě přijaté dne 22. prosince 2017 (P.L. 115-97) přesunuly Spojené státy z „celosvětového“ systému zdanění na „lokální“ systém zdanění v oblasti právnických osob. Tento předpis mimo jiné snížil sazbu daně z příjmů právnických osob z 35 % u rezidentních společností na paušální 21% sazbu.¹

1.2 HARMONIZACE NA ÚROVNI OECD

Nejviditelnějším projektem OECD v oblasti harmonizace daní je projekt „*base erosion and profit shifting*“ (BEPS) zaměřený na adaptaci daňových systémů jednotlivých zemí na změněné podmínky 21. století. Ve spolupráci více než 125 zemí v rámci inkluzivního rámce OECD/G20 pro BEPS vznikly iniciativy, které jsou zaměřené na boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem, zlepšení soudržnosti mezinárodních daňových pravidel a zajištění transparentnějšího daňového prostředí.² Výstupem projektu v roce 2015 bylo 15 „Akcí“, které jsou dále předmětem úprav. Například digitální ekonomiky

¹ Viz <https://taxsummaries.pwc.com/united-states/corporate/taxes-on-corporate-income>

² Aktuální report o průběhu implementace všech 15 oblastí (actions) zde (OECD, 2018a).

se týkala Akce 1, jejíž závěrem bylo konstatování, že neexistuje žádná specifická daňová optimalizace digitálních firem a že ostatních 14 Akcí může částečně vyřešit problémy i v této oblasti. V současné době OECD pracuje na projektu Daně a digitální ekonomika (projekt navazuje na BEPS), kde už nejde o zavírání prostoru pro daňovou optimalizaci, ale o přesun zdaňovacích práv do země konečných zákazníků.³

Výraznou motivací BEPS je realokace daňových práv, v rámci kterého chce OECD určit, kde a kolik daní budou platit firmy fyzicky přítomné, ale i nepřítomné v zemi, kde podnikají.⁴ V tomto ohledu je jedním z konkrétních projevů do povinností firem tzv. Country by Country Reporting (CbCR), který je součástí kapitoly Action 13 ve výše zmíněném dokumentu OECD BEPS.

V České republice tuto povinnost zavádí novela č. 305/2017 Sb., která transponovala směrnici 2016/881/EU (tzv. DAC IV) do zákona č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 164/2013 Sb.“). Tato novela zavádí povinnou automatickou výměnu informací (agregované finanční údaje, místo působnosti, zdroj údajů) pouze pro nadnárodní skupinu podniků, jejichž konsolidované výnosy za celou skupinu jsou nejméně 750 mil. EUR.⁵ Již tato povinnost je pro podniky činné v mnoha zemích administrativně náročná. Nicméně, aktuálně probíhá diskuse na půdě OECD ohledně možného rozšíření podávaných informací.⁶ Tato diskuse přináší spíše obavy ohledně zvýšeného rizika na straně podniků, a to zejména z důvodu „přenesení“ povinností finančních správ na společnosti. Tím se otvírá možnost rizika pro ztrátu reputace či útoky ze strany konkurence. Z tohoto pohledu by zmíněné povinnosti měly zůstat v gesci finančních správ a neměly by být přenášeny na podniky. Jinými slovy, z pohledu podnikatelské sféry by CbCR měl zůstat na stávající úrovni. Druhým pilířem pak je snaha zabránit odlivu daňových příjmů do zemí s nižšími daněmi. Jednu z těchto akcí aktuálně média prezentují jako vyjednávání o globální dani na internetové giganty (Asen, 2020).

Cílem OECD je do konce roku 2020 navrhnout konkrétní řešení situace. Nicméně, ze všech spolupracujících zemí, na konci června přerušily vyjednávání Spojené státy, což situaci značně komplikuje.⁷ Za zmínku také stojí fakt, že řada zemí, včetně ČR již přijala, případně připravuje vlastní zdanění, například v oblasti digitálních technologií, viz. (MFCR, 2019) a Obrázek 1. USA na tyto návrhy obvykle reagují hrozbou odvetných cel na produkty dané země, jako například v únoru americký velvyslanec Stephen King na návrh digitální daně v ČR (Embassy of the United States of America in Prague, 2020), str. 2): „...Spojené státy si ponechávají právo přijmout příslušná opatření na obranu našich inovačních firem, což by mohlo zahrnovat odvetná opatření... Moje vláda a já pevně věříme, že jediný způsob, jak vyřešit otázku zdanění digitálních služeb, je vyjednávání v dobré víře v OECD.“

³ Viz. <https://www.oecd.org/tax/oecd-leading-multilateral-efforts-to-address-tax-challenges-from-digitalisation-of-the-economy.htm>

⁴ Dle stále se rozvíjejících debat se opatření má týkat v zásadě všech firem, které spadají do oblasti digitální ekonomiky nebo tzv. „consumer facing businesses“. Tedy i firem, které již v dané zemi fyzicky přítomny jsou. I když je možné, že konečné řešení bude mít řadu „safe harbours“, tj. ustanovení, že např. pokud již daná firma je v určité zemi fyzicky přítomna, nebude novému režimu podléhat v plném rozsahu. Konečný návrh ale zatím není znám.

⁵ https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/ms-prime-dane/CbCR_Sdeleni.pdf

⁶ <http://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-review-country-by-country-reporting-beps-action-13-march-2020.pdf>

⁷ Viz. <https://www.ft.com/content/1ac26225-c5dc-48fa-84bd-b61e1f4a3d94>. V oficiálním dopise Steven Mnuchin zdůraznil, že by se vládní pozornost měla raději zaměřit na řešení ekonomických následků koronavirové krize.

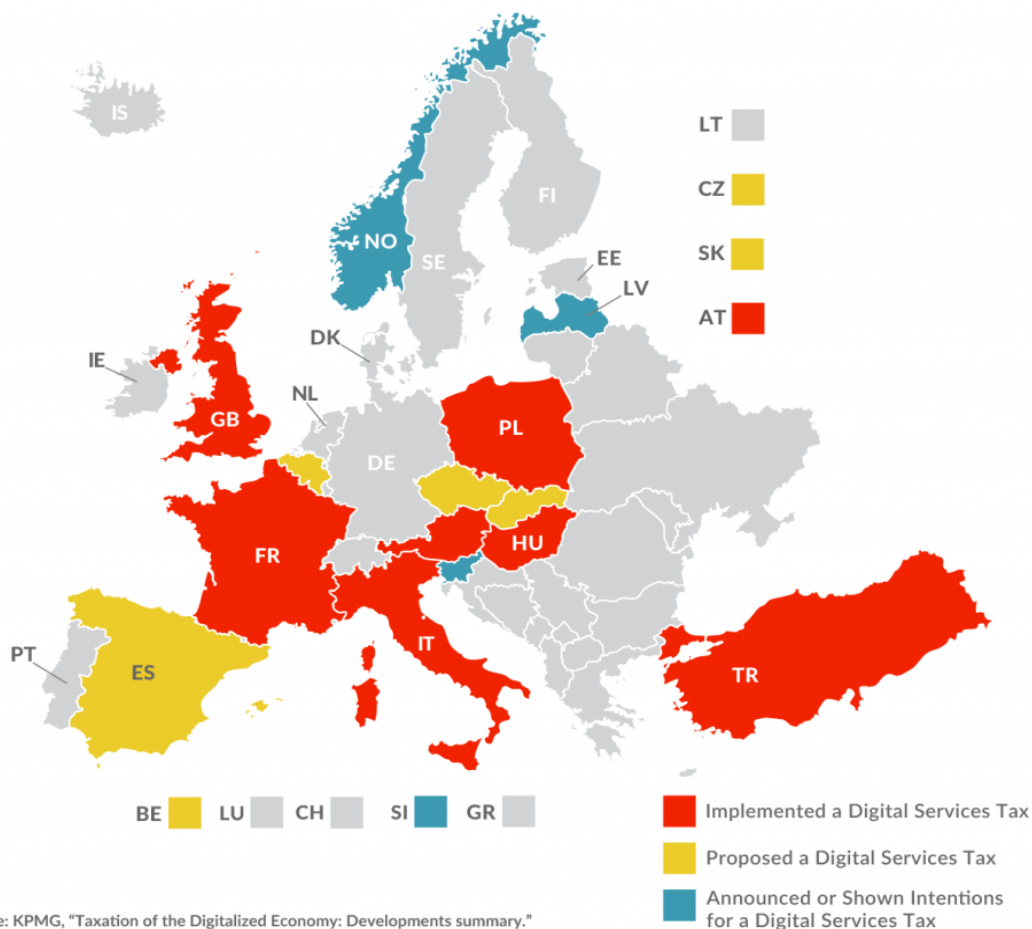
Nicméně konkrétní odvetné kroky zatím nejsou specifikovány. S nejvyšší pravděpodobností by se jednalo o zavedení cel na určité výrobky. Konkrétnější návrh v této věci učinily USA vůči Francii. USA dokončily první část šetření dle článku 301 zákona o obchodu z roku 1974 a dospěly k závěru, že francouzská daň z digitálních služeb (DST) diskriminuje americké společnosti, je v rozporu s převládajícími zásadami mezinárodní daňové politiky a je neobvykle zatěžující pro dotčené americké společnosti.⁸

Tyto kroky ze strany USA a následné možné protiopatření ze strany EU mohou vést k de-harmonizačním tendencím. Což se nejvíce projevuje na půdě OECD v rámci nalezení shody ohledně digitální daně. V tomto smyslu jsou ČR „nuceni“ přijímat vlastní verze digitální daně a dochází tak ke štěpení pravidel, viz **Obrázek 1**.

Obrázek 1: Digitální daň v EU

What is the Current State of Digital Services Taxes in Europe?

Announced, Proposed, and Implemented Digital Services Taxes in Europe, as of June 22, 2020

⁸ Viz celý report [https://ustr.gov/sites/default/files/Report On France%27s Digital Services Tax.pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/Report%20On%20France%27s%20Digital%20Services%20Tax.pdf)

Zdroj: (KPMG, 2020)

1.3 HARMONIZACE NA ÚROVNI EU

Iniciativy EU lze v zásadě rozdělit do tří kategorií, které obvykle navazují na iniciativu OECD BEPS. První z nich jsou návrhy ohledně harmonizace určité daně (například DPH) stanovením stejných sazeb na území celé EU a zároveň návrhy na zavedení celoevropských daní obvykle za účelem financování nových projektů EU. Druhou kategorií pak zahrnují společné postupy proti daňovým rájům a obcházení daňových povinností. Poslední kategorií je snaha o modernizaci daňového systému, která se může s předchozími kategoriemi prolínat. Jedná se například o zavádění nových daní jako odpověď na nástup inovativních technologií, či jako náhrada za snižující se korporátní daně. Tato modernizace může implicitně řešit úniky do daňových rájů, či zemí s konkurenčně nižší sazbou.

1.3.1 HARMONIZACE SAZEB

Nejčastěji zmiňovaným kandidátem pro harmonizaci je daň z příjmu právnických osob. Tato daň byla vybrána z několika důvodů, lze zmínit například poměrně vyšší mobilitu plátců daně, což platí zvláště u firem podnikajících na internetu. Tyto návrhy jsou tak často zaštitovány solidaritou s ostatními státy EU, případně bojem proti daňovým rájům. Obecně se dá říci, že tyto návrhy podporují obvykle státy západní Evropy, kde je daňové zatížení poplatníků vyšší.⁹ Nicméně v současnosti členské státy (ČS) preferují nechat si možnost určit vlastní sazbu daně z příjmů právnických osob – je to dáno i tím, že na půdě EU má v otázce daňových návrhů každý stát plné právo veta (návrhy musí být přijaty jednohlasně).

V této souvislosti Evropská komise navrhla v roce 2016 koncept společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB), která nechává rozhodnutí o výši sazeb v gesci každého ČS. Primární argument pro zavedení na straně společností je jednotnost pravidel napříč státy EU. Tím se otvírá možnost pro snížení administrativních nákladů (například právních služeb, daňových poradců a úprava IT softwarů). Na druhou stranu je nutné zmínit složitost procesu zavedení tohoto systému na celoevropské úrovni. Zejména z důvodu velmi rozlišných kulturních a podnikatelských prostředí v každém ČS. V tomto ohledu by zajímavým návrhem mohl být dobrovolný vstup do tohoto systému pro firmy, kterým se systém vyplatí. Podrobnější informace k tomuto návrhu uvádíme v dalších sekcích dokumentu.

1.3.2 CELOEVROPSKÉ DANĚ

Nejvíce diskutovaným příkladem v této kategorii byla řada návrhů na zavedení daně z finančních transakcí. S tímto návrhem přišla Evropská komise v roce 2013, po dlouhých jednáních však nebylo dosaženo potřebné jednomyslnosti a návrh nebyl schválen (Evropská Komise, 2013). Státy, které návrh podporovaly, se následně dohodly na koordinaci zavedení těchto daní na národní úrovni a v některých státech, například ve Francii byla tato daň zavedena. K oživení této myšlenky došlo v souvislosti s opatřeními na stimulaci ekonomik členských států po koronavirové krizi (Valero, 2020).

⁹ S výjimkou UK a Irska, které jsou největšími odpůrci harmonizované sazby daně z příjmu právnických osob.

Evropská komise také navrhla vlastní podobu digitální daně ve výši 3 % na následující položky: Výnosy digitální reklamy, výnosy z poplatků za zprostředkování online prodeje a zisky z prodeje digitálních uživatelských dat (European commission, 2018). Daňovým povinností by podléhaly firmy s celosvětovým výnosem nad 750 milionů eur nebo firmy, jejichž celkový výnos v EU překročí 50 milionů eur. Plátcí daně by měly být osoby s daňovou povinností s tím, že existuje několik návrhů, jak usnadnit administrativu s tímto spojenou. Celkový výnos daně byl odhadován na 5 miliard eur za rok. Příjemcem těchto prostředků by měla být Evropská komise jako celek, což by znamenalo podstatnou změnu dosavadního způsobu financování EU. Tento návrh však nebyl přijat.

1.3.3 BOJ PROTI DAŇOVÝM RÁJŮM

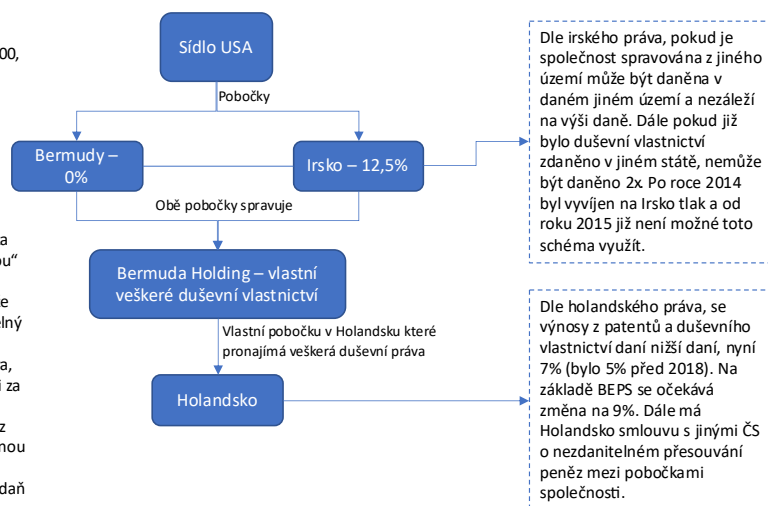
Dlouhodobou snahou EU je omezit daňovou optimalizaci a přesun zdanění do daňových rájů. Za tímto účelem je dlouhodobě prosazována užší kooperace členských států prostřednictvím výměny dříve privilegovaných dat o daňových subjektech (European commission, 2013). Druhou rovinou pak je společný postup proti státům, považovaným v EU za daňové ráje. Na tyto státy je vyvíjen ekonomický nátlak, který obvykle vede k zásadnímu omezení bankovního tajemství v těchto státech (například ve Švýcarsku). A to vede k omezení daňových úniků. Konkrétní příklad přesouvání zisků, který je sice komplikovaný, ale legální, znázorňuje následující **Obrázek 2**.

Obrázek 2: Příklad přesouvání zisků

Zjednodušený příkladoběhu:

1. Sídlo v USA zde prodá své služby za 1000 USD
2. Náklady na prodej činí USD 500-> zisk = USD 500, který by se měl zdanit
3. Nicméně, sídlo v USA musí zaplatit za použití duševních práv Holandské pobočce, která je aktuálně vlastní
4. Holandská pobočka si za použití duševního vlastnictví naučtuje 500 USD
5. V tom okamžiku sídlo v USA nemá žádný zisk, náklady jsou zde rovny 1000 USD
6. Nyní je 500 USD v Holandsku v rámci výnosů za duševní vlastnictví, daněno holandskou „nízkou“ sazbou
7. Nicméně, holandská pobočka si peníze nemůže ponechat, jinak by byly brány jako zisk zdanitelný 25%
8. Holandská pobočka ale nevlastní duševní práva, pouze „pronajímá“. Bermuda Holding v Irsku si za pronájem účtuje 500 USD.
9. Nyní Bermuda Holding nemusí za tento výnos z duševního vlastnictví platit, protože již byl jednou zdaněn v Holandsku
10. Bermuda Holding ale musí zaplatit korporátní daň 12,5%, nicméně, díky irskému právu, pokud je společnost spravována z jiného území může být daněna v daném jiném území a nezáleží na výši daně.
11. Bermuda holding tedy daní 500 USD za 0% korporátní daně v Bermudách

Podrobněji rozpracováno na příkladu firmy Apple (Jareš & Tapperová, 2016)

Zdroj: Economics Explained: <https://www.youtube.com/watch?v=i0FOUR5x5Rg> a (Jareš & Tepperová, 2016)

Podrobněji se optimalizaci zisků na příkladu firmy Apple věnují (Jareš & Tepperová, 2016). Jak sami na konci článku uvádějí: „Irská vláda v minulosti zvolila agresivní a vůči ostatním státům bezohlednou daňovou politiku. Nelze se tedy divit, že ostatní státy vyvinuly v tomto směru tlak a donutily Irsko odstranit ustanovení, která umožňovala praktické nezdanění či velmi nízké efektivní zdanění zisků nadnárodních společností. Na druhou stranu, snaha Komise získat zpětně daňové příjmy za pomoci

aplikace pravidel veřejné podpory se v současné době nejeví jako konstruktivní řešení. Z veřejně dostupných zdrojů nevyplývá dostatečná argumentace pro jednoznačný závěr, že Irsko poskytlo společnosti Apple selektivní daňovou výhodu, která by byla veřejnou podporou. Irsko i Apple se v tomto směru proti rozhodnutí Komise odvolaly.“

Výsledek tohoto sporu byl publikován v červenci 2020, kdy druhý nejvyšší soud v Evropě rozhodl, že Irsko neposkytlo společnosti Apple nezákonnou státní podporu. Tím došlo ke zrušení rozhodnutí Evropské komise, že firma Apple zpětně dluží daň z příjmu ve výši 13,1 miliard EUR.¹⁰ Tento výsledek je přelomový, neboť jak řekl pro Český rozhlas plus Petr Jánský: „...tudy cesta nevede, ...“.¹¹ Evropská komise bude tedy muset hledat sofistikovanější cesty pro boj s daňovými ráji.

1.4 PRŮNIK DAŇOVÝCH NÁVRHŮ

Hlavními iniciátory harmonizačních návrhů jsou OECD v rámci BEPS, na což dále navazuje EU. Mezi těmito institucemi panuje shoda na obecném principu danit společnosti tam, kde vytváří zisky. Ovšem najít správné prostředky k dosažení tohoto cíle znamená dlouhé vyjednávání mezi mnoha subjekty, což přijetí konkrétních návrhů značně prodlužuje. Jednou z oblastí vyjednávání je ocenění know-how a transferových cen. V minulosti byly růsty ekonomik založeny na rozšiřování výroby z vyspělých zemí po světě, například vyvezením know-how, zavedením moderních metod ve výrobě a dodáním nových strojů. Tento celý investiční cyklus představuje náklady a vstupy, například právě v nehmotném majetku (jméno společnosti, vybudovanou obchodní síť s kontakty, know-how), které je velmi složité ocenit. Právě to je ve výsledku jeden z aspektů složitosti výpočtu zisku pro zdanění, zejména z hlediska lokace, kde veškeré aktivity a zdroje zisku vznikají.

V další kapitole se budeme zabývat návrhy, které z aktuálních diskusí vyplývají. Jedná se zejména o návrh na stanovení pravidel určení společného základu daně CC(C)TB, digitální daně, definitivní systém DPH a s tím spojený limit pro plátce DPH, zohlednění trendů environmentální politiky, využití IFRS, či další opatření dle harmonogramu práce Evropské komise.

2 IDENTIFIKACE V SOUČASNÉ DOBĚ AKTUÁLNÍCH NÁVRHŮ

V této kapitole identifikujeme aktuální harmonizační návrhy na základě iniciativ z OECD a EU. K lepší přehlednosti u každého návrhu uvádíme odkaz na upravující směrnici či jiné relevantní odkazy. Dále je analyzováno, co by každý návrh znamenal při implementaci do reálné ekonomiky. Reálnou aplikaci pak detailněji diskutujeme v Sekci 3 v rámci analýzy reálných dopadů na podnikatelské subjekty.

2.1 AKTUÁLNĚ DISKUTOVANÉ NÁVRHY

Aktuálně v závislosti na reakci na pandemii koronaviru předložila Evropská komise akční plán k širší diskusi „AN ACTION PLAN FOR FAIR AND SIMPLE TAXATION SUPPORTING THE RECOVERY STRATEGY“.¹² Stěžejní body dokumentu jsou následující:

¹⁰ Více [Ireland wins appeal in €13 billion Apple tax case](#) (Joe Brennan, July 2020)

¹¹ <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/plus/44/2020-07-15> v čase 15:06:45, (doc. Petr Jánský Ph.D. působí na IES FSV UK)

¹² https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2020_tax_package_tax_action_plan_en.pdf

- a) akční plán pro spravedlivé a jednoduché zdanění, které pomůže obnově růstu (25 dílčích změn, např.: založení expertní skupiny na transfer-pricing, zjednodušení pravidel DPH u finančních služeb, digitalizace v různých dílčích oblastech daňové správy, Tax Observatory jako výzkumné centrum pro zamezení snah vyhýbání se daní a snižování daňového základu, využití dobrých příkladů z EU pro daňová opatření při koronavirové krizi atd.), cílem je zavést např. jednoduchou evropskou registraci k DPH, zjednodušení v oblasti reportingu, digitalizaci reportingu, lepší pravidla pro platby daní atd., **akční plán by ale neměl řešit diskutabilní otázky jako komplexní přístup k digitální dani či oblast CCCTB;**
- b) Tax Good Governance (společným nátlakem EU řešit: boj proti nefér praktikám, snahy vyhnout se zdanění, problémy s nespolupracujícími jurisdikcemi);
- c) lepší kooperace daňových správ (nastavení spolupráce mj. kvůli existenci digitálních platforem směrem k jednotné daňové oblasti v celé EU).

V této studii se zabýváme již navrženými opatřeními, které mají konkrétní parametry, a je tak možné je hlouběji analyzovat (prolínání s výše zmíněným akčním plánem ale nevylučujeme). V návaznosti na Sekci 0 jsme identifikovali nejvýznamnější návrhy dle dopadů na podnikatelskou sféru. Dopad na podnikatelskou sféru však není jediné měřítko významnosti každého návrhu.

Dalším důležitým atributem je pravděpodobnost přijetí daného návrhu a dále odhadované datum jeho přijetí. V této souvislosti vydala Evropská komise dokument „*Towards a more efficient and democratic decision making in EU tax policy*“, kde navrhuje postupný přechod v rámci řádného legislativního postupu od jednomyslného hlasování **ke kvalifikované většině hlasů** pro daňovou politiku EU (European Commission, 2019b).¹³ Díky tomuto návrhu se dá očekávat dřívější hlasování o návrzích, které nemají přímý dopad na daňovou politiku členských států.

V prvním kroku se například jedná o návrhy v oblasti administrativní spolupráce a vzájemné pomoci mezi členskými státy v boji proti daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem,¹⁴ dále o uzavření mezinárodních dohod mezi EU a třetími zeměmi v této oblasti. Na to navazují iniciativy na mezinárodní úrovni v kontextu akcí OECD pro snižování základu daně a přesun zisku v dokumentu „*Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 - 2015 Final Report*“ (OECD, 2015).

Druhý krok může zahrnovat zejména boj proti změně klimatu, ochraně životního prostředí nebo zlepšování veřejného zdraví. Na jednu stranu, hlasování kvalifikovanou většinou hlasů nabízí pravděpodobně rychlejší proces schvalování. Avšak, na druhou stranu, je nutné zmínit možné protlačení návrhů, které nebudou zohledňovat realitu ekonomik v ČR, jež budou při hlasování v menšině.

Ve třetím kroku se dá očekávat zaměření na DPH a spotřební daně. Konečně, ve čtvrtém kroku by se jednalo o další iniciativy daňové oblasti, které jsou nezbytné pro jednotný trh a konkurenceschopné zdanění v Evropě. Například návrh ohledně CCCTB stále pokračuje pomalu v důsledku jednomyslného hlasování. Kvalifikovaná většina hlasů by mohla pomoci tento proces urychlit. Nicméně, jak již bylo

¹³ Viz.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/15_01_2019_communication_towards_a_more_efficient_democratic_decision_making_eu_tax_policy_en.pdf

¹⁴ Připomeňme, že právě BEPS má stavět ekonomické bariéry tomu, aby k účelovým přesunům zisků do jurisdikcí s nižším zdaněním v masivní míře docházelo.

uvedeno výše, v tomto případě hrozí vytvoření koalic, které protlačí návrhy nevyhovující jiným ČS. Dále by v tomto kroku by byla řešena i otázka zdanění digitální ekonomiky.

Ohledně digitální daně je nutné zmínit koncept **stálé provozovny**, která je nyní definovaná nařízením rady EU č. 282/2011, článek 11 (1) a článek 10 (1, 2): „*Při určování místa (pozn.: ekonomické činnosti stálé provozovny) se vezme v úvahu místo, kde jsou přijímána zásadní rozhodnutí týkající se obecného řízení podniku, namísto statutárního sídla podniku, a místo, kde se schází vedení podniku.*“¹⁵ Tento koncept ale nezohledňuje aktuální vývoj ekonomických činností, především digitální prezence v různých státech. V tomto ohledu Evropská komise podala návrh směrnice, kterou se stanoví pravidla týkající se zdanění právnických osob v případě významné digitální přítomnosti.¹⁶

Účelem této směrnice je rozšíření konceptu stále provozovny o „digitální stopu“, neboli digitální přítomnosti, podniku v určité jurisdikci. Přesnou definici obsahuje článek 4 (3): „*Má se za to, že „významná digitální přítomnost“ v členském státě v určitém zdaňovacím období existuje, pokud hospodářská činnost vykonaná v tomto období zcela nebo zčásti sestává z poskytování digitálních služeb prostřednictvím digitálního rozhraní a je splněna jedna nebo více z následujících podmínek, pokud jde o poskytování těchto služeb subjektem vykonávajícím danou hospodářskou činnost společně s poskytováním jakýchkoli takových služeb prostřednictvím digitálního rozhraní jednotlivými přidruženými podniky daného subjektu: a) podíl celkových příjmů v daném zdaňovacím období a vyplývajících z poskytování daných digitálních služeb uživatelům nacházejícím se v daném členském státě v daném zdaňovacím období přesahuje 7 000 000 EUR; b) počet uživatelů jedné nebo více digitálních služeb nacházejících se v daném zdaňovacím období v daném členském státě přesahuje 100 000 osob; c) počet obchodních smluv o poskytování takové digitální služby, které jsou v daném zdaňovacím období uzavřeny uživateli nacházejícími se v daném členském státě, přesahuje 3 000 kontraktů.*“

Tento rozšířený koncept stálé provozovny by měl významný vliv v rámci CCCTB, kde by ovlivňoval rozdělení zdanitelného základu v rámci alokační rovnice. Aktuálně je návrh ve stadiu „ongoing“ na půdě Evropského parlamentu.¹⁷ V další části se podrobněji věnujeme jednotlivým harmonizačním návrhům.

2.1.1 CC(C)TB

Odkaz na aktuální literaturu

- **Návrh CCTB (2016):** [Návrh SMĚRNICE RADY o společném základu daně z příjmu právnických osob {SWD\(2016\) 341 final} {SWD\(2016\) 342 final}](#)
- Přípomínky Evropský parlament (2018) k CCTB: [Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. března 2018 o návrhu směrnice Rady o společném základu daně z příjmu právnických osob \(COM\(2016\)0685 – C8-0472/2016 – 2016/0337\(CNS\)\)](#)
- Rada Evropské unie (2019) k CCTB: [Návrh směrnice Rady o společném základu daně z příjmů právnických osob \(CCTB\) – aktuální stav](#)

¹⁵ Viz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0282&from=EN>

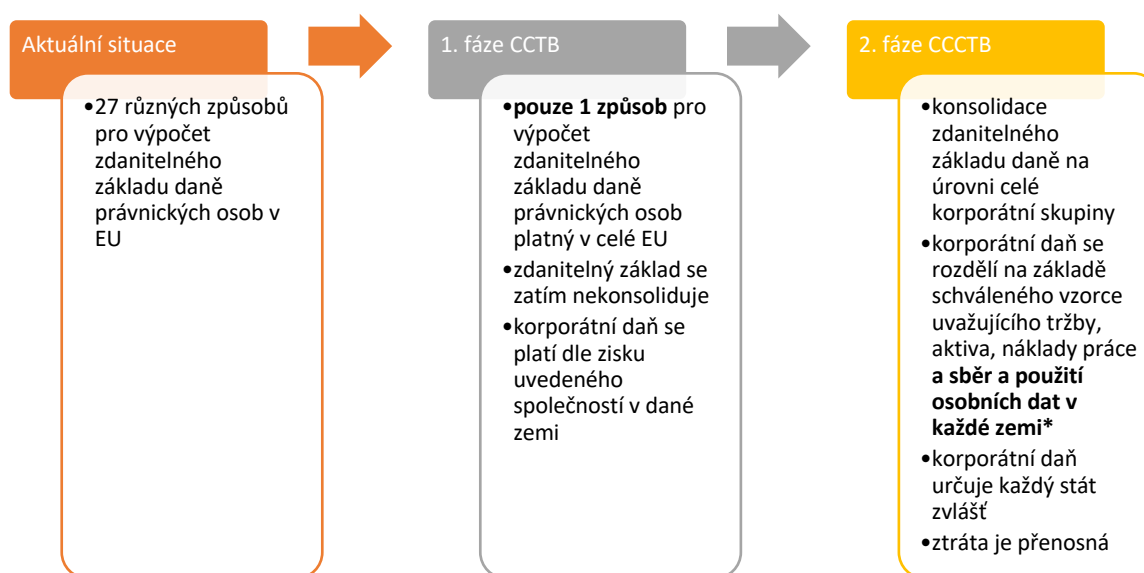
¹⁶ Viz. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:3d33c84c-327b-11e8-b5fe-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF

¹⁷ Viz. https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2018_72

- **Návrh CCCTB (2016):** [Návrh směrnice Rady o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob \(CCCTB\) {SWD\(2016\) 341 final} {SWD\(2016\) 342 final}](#)
- Připomínky Evropský parlament (2018) k CCCTB: [Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. března 2018 o návrhu směrnice Rady o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob \(CCCTB\) \(COM\(2016\)0683 – C8-0471/2016 – 2016/0336\(CNS\)\)](#)

Návrh Komise o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) vymezuje postupný přístup k implementaci tohoto návrhu (Evropská Komise, 2016a). Tento návrh navazuje na dlouhodobou snahu Evropské komise narovnat daňové prostředí v EU a dále má za cíl reformu stanovení základu daně z příjmů právnických osob. Pro ČR jsou tyto návrhy zásadní, neboť patří mezi národní priority ČR ve smyslu Koncepce působení ČR v EU. V rámci implementace CC(C)TB se konkrétně jedná o dvou fázový postup, kde se v první fázi implementuje návrh na stanovení pravidel pro určení společného základu daně z příjmů právnických osob (CCTB). Následně ve druhé fázi půjde o implementaci CCCTB, tedy hlavně o výpočet zdanitelného zisku dle schváleného vzorce, viz Obrázek 3.

Obrázek 3: Fáze implementace CC(C)TB

Zdroj: (Evropská Komise, 2016a)

*Jedná se o připomínkový návrh Evropského parlamentu (European Parliament, 2018). Podobný princip obsahuje harmonizovaný návrh ohledně digitální daně, viz níže.

Nynější návrh počítá s povinnou implementací pro mezinárodní podniky s konsolidovaným obratem vyšším než €750 mil. uvedeného na účetní uzávěrce během finančního období. Nicméně, jak uvádí report evropského parlamentu str. 10 (European Parliament, 2018): "Protože tato směrnice stanovuje nový standard pro základ daně z příjmu právnických osob pro všechny podniky v Unii, měla by být prahová hodnota (obratu) snížena na nulu po dobu nejvýše sedmi let." V tomto ohledu se tedy dá očekávat CCTB povinné pro všechny podniky.

Dále je nutné najít shodu ohledně dílčích návrhů ohledně CCTB. Tabulka 1 znázorňuje jednotlivé oblasti, kde se dá očekávat náročná debata ohledně nalezení shody mezi jednotlivými členskými zeměmi. Jedná se především o pravidla pro odpisy majetku, ocenění zásob, daňové zvýhodnění výzkumu a vývoje, provize na právní závazky, odpisy ztrát a schéma hypotetického odpisu úroků (European Commission, 2019a).

Dalším významným sporným bodem mohou být jednotná pravidla pro podporu vědy a výzkumu (VaV). Aktuálně podle § 34 odst. 4 a 5 zákona o daních z příjmů a zákona č. 80/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, si může podnik po oznámení realizace výzkumné a vývojové činnosti (a splnění podmínek ZDP) odečíst až 110 % výdajů vynaložených v období na výzkum a vývoj, které převyšují úhrn výdajů vynaložených v rozhodné době na výzkum a vývoj zahrnovaných do odpočtu.¹⁸ V harmonizačním návrhu EU, odpočty na VaV upravuje článek 9, odstavec 2 a 3:¹⁹

„Kromě částek, které jsou odečitatelné jako náklady na výzkum a vývoj v souladu s odstavcem 2, může daňový poplatník za zdaňovací období rovněž odečíst 50 % takových nákladů, s výjimkou nákladů týkajících se movitého hmotného dlouhodobého majetku, které vznikly v průběhu příslušného období. V rozsahu, v jakém náklady na výzkum a vývoj překročí hranici 20 000 000 EUR, může daňový poplatník odečíst 25 % z přesahující částky. Odchylně od prvního pododstavce může daňový poplatník odečíst 100 % nákladů na výzkum a vývoj navíc až do výše 20 000 000 EUR, pokud daňový poplatník splní tyto podmínky: a) jedná se o nekótovaný podnik s méně než 50 zaměstnanci, jehož roční obrát anebo celková hodnota roční rozvahy nepřekračuje 10 000 000 EUR; b) nebyl registrován po dobu delší než pět let. Pokud daňový poplatník nepodléhá registraci, lhůta pěti let může začít v okamžiku, kdy podnik začal provádět svoji hospodářskou činnost, nebo kdy mu z ní vznikla daňová povinnost; c) nevznikl spojením podniků; d) nemá žádné přidružené podniky.“ V tomto ohledu bude zásadní hranice nákladů uznatelných pro odpočet na vědu a výzkum, neboť v současné české právní úpravě žádná hranice není.

¹⁸ Viz. [§ 34 odst. 4 a 5 zákona o daních z příjmů](#)

¹⁹ Viz. [Návrh SMĚRNICE RADY o společném základu daně z příjmu právnických osob {SWD\(2016\) 341 final}](#) [{SWD\(2016\) 342 final}](#)

Tabulka 1: Vybrané problémy návrhu CCTB

 Vybrané dílčí problémy ohledně shody v návrhu CCTB	Upravující článek v návrhu CCTB (Evropská Komise, 2016b)	Shoda ohledně dílčích návrhů	
		Mezi státy EU	ČR (požadavky ke shodě s CCTB)
Odpisy			
<i>Komerční a kancelářské budovy</i>	Článek 33 (1) a)	Vysoká	Pouze lineární
<i>Industriální budovy</i>	Článek 33 (1) b)	Vysoká	Pouze lineární
<i>Dlouhodobý hmotný majetek (doba použitelnosti ≥ 15 let)</i>	Článek 33 (1) c)	Vysoká	Pouze lineární
<i>Dlouhodobý hmotný majetek střední životnosti (doba použitelnosti ≥ 8 let a <15 let)</i>	Článek 33 (1) d)	Vysoká	Pouze lineární (8-15 let)
<i>Fond aktiv (doba použitelnosti <8 let)</i>	Článek 37	Nízká	Zcela nové pravidlo
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	Článek 33 (1) e)	Vysoká	Pouze po celou dobu životnosti
Ocenění zásob	Článek 19	Nízká	Beze změny
Daňové pobídky pro výzkum a vývoj	Článek 9 (3)	Nízká	Beze změny (možná odlišná výše odpočtu)
Provize na právní závazky	Článek 23	Střední	Zcela nové pravidlo
Provize na penze	Článek 24	Vysoká	Beze změny
Zamezení dvojímu zdanění dividend	Článek 8 d)		
<i>Domácí dividendy</i>		Vysoká	Beze změny
<i>Zahraniční dividendy (mimo EU)</i>		Vysoká	Beze změny
Pravidla omezení odpočtu úroků	Článek 13	Vysoká	Jiné pravidlo
Úleva za ztráty			
<i>Mezi obdobími</i>	Článek 41	Nízká	Jiné pravidlo
<i>Přeshraniční</i>	Článek 42	Nízká	Zcela nové pravidlo
Schéma hypotetického odpisu úroků	Článek 11	Nízká	Zcela nové pravidlo

Zdroj: (European Commission, 2019a)

2.1.1.1 APLIKACE CC(C)TB DO REÁLNÉ EKONOMIKY

Podle toho, který model výpočtu bude nakonec zaveden, může dojít k podstatným změnám v účetních pravidlech. Toto může mít dalekosáhlé dopady. Nový výpočet zdanitelného základu by znamenal značné změny v celkové daňové povinnosti jednotlivých plátců daně. Nelze opomenout ani náklady spojené s přechodem na nový standard účetnictví. V této souvislosti je dobré vzpomenout debaty kolem zavádění elektronické evidence tržeb (EET) a z toho vyplývající náklady pro podnikatele. Vzhledem k nastupující hospodářské krizi pak lze očekávat velmi negativní reakci dotčených osob na nutnost dalších výdajů.

Jak studie (European Commission, 2018a) uvádí, návrh CCCTB ve své současné podobě by nenabízel strukturální řešení některých důležitých výzev při zdanění podniků v digitální ekonomice. Zavedení CC(C)TB do reálné ekonomiky sebou tedy přináší dva zásadní problémy. V první řadě návrh CCCTB má omezený rozsah působnosti. Společnosti, které nepodléhají povinnému uplatňování, by i nadále podléhaly standardním pravidlům pro určení zdanitelného zisku. Tím by správci daní museli udržovat dva paralelní systémy pro výpočet daňového základu. Problémy však přetrvávají i pro společnosti

uplatňující CCCTB. Skutečnost, že pravidla pro přidělování zisku v CCCTB částečně přidělují základ daně na základě tržeb dle místa určení, vyžaduje správnou definici stálé provozovny. Návrh CCCTB se ale neliší od pravidel uplatňovaných v mezinárodním měřítku, která pouze odrážejí potřeby tradiční ekonomiky a jsou primárně založena na fyzické přítomnosti.

Pro ilustraci, společnost, která není registrována v EU a nemá přidruženou nebo stálou provozovnu v zemi EU, nebude podléhat dani podle pravidel CCCTB, i když v EU provádí významnou hospodářskou (digitální) činnost. Podobně, pokud má tržby ve všech členských státech, ale má fyzickou přítomnost pouze v několika členských státech, bude konsolidovaný zisk přidělen prostřednictvím vzorce pouze mezi ty členské státy, kde má fyzickou přítomnost, s vyloučením ostatních členských států, přestože společnost provádí digitální činnosti ve svých jurisdikcích (European Commission, 2018b).

V druhé řadě CCCTB nevyřeší případy, kdy prodej podle místa určení nezachycuje ekonomickou aktivitu společnosti (navíc, tuto aktivitu nezachycuje ani hmotný majetek firmy a ani údaje o zaměstnanosti). To se týká především obchodních modelů reklamních, které fungují prostřednictvím nepřímého generování výnosů. V tomto modelu společnosti nabízejí své služby uživatelům zdarma a své příjmy generují z prodeje (cíleného) reklamního prostoru. Příkladem by mohla být skupina společností, která provozuje například sociální síť. Firma z této skupiny vlastní dceřiné společnosti (tj. je daňovým rezidentem) ve všech členských státech, ale v každém z nich působí pouze s několika hmotnými aktivy a zaměstnanci. Příkladem může být i situace, kdy veškeré příjmy z reklamy pocházejí od společnosti se sídlem v zemi A nebo ve třetích zemích. Společnost má hustou síť uživatelů ve všech členských státech a používá uživatelská data, která shromažďuje k cílení a zobrazování reklam ve všech členských státech, z nichž její uživatelé přistupují na její webové stránky. Vzorové rozdělení podle CCCTB, při zohlednění pouze aktiv, zaměstnanců, mezd a prodejů podle místa určení, by přidělilo (téměř) celý daňový základ skupiny společností členskému státu A. Reálnou hodnotu přitom tvoří data uživatelů ve všech členských státech. V tomto ohledu Evropský parlament v připomínkovém řízení navrhuje začlenit do rovnice o rozdělení zdanitelného zisku sběr a použití osobních dat v každé zemi (European Parliament, 2018).

Dále, jak (Devereux et al., 2011) zmiňují, v případě zavedení rovnice pro rozdělení zdanitelného základu se otvírá možnost jiné optimalizace a to na základě faktorů obsažených v této rovnici. Společnosti by proto měly motivaci lokalizovat tyto faktory v zemích s nízkými daněmi. Zdá se tedy pravděpodobné, že rozdělení pomocí rovnice by nahradilo současné přenášení zisků zcela novou daňovou optimalizací. K tomu, aby se snížilo daňové plánování, by tedy byla nezbytná harmonizace daňových sazeb.

2.1.2 DEFINITIVNÍ SYSTÉM DPH

Odkazy na aktuální literaturu

- Směrnice EU (2018): [SMĚRNICE RADY \(EU\) 2018/2057 ze dne 20. prosince 2018, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o dočasné používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání zboží a poskytnutí služeb nad určitou prahovou hodnotu](#)
- Návrh směrnice EU (2018): [SMĚRNICE RADY, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o zavedení podrobných technických opatření pro uplatňování konečného systému DPH pro zdanění obchodu mezi členskými státy](#)

- Návrh směrnice EU (2018): [Návrh SMĚRNICE RADY, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zvláštní režim pro malé podniky {SWD\(2018\) 9 final} - {SWD\(2018\) 11 final}](#)
- Evropská komise (2018): [Návrh PROVÁDĚCÍ ROZHODNUTÍ RADY, kterým se České republice povoluje používat všeobecný mechanismus přenesení daňové povinnosti odchylně od ustanovení článku 193 směrnice 2006/112/ES](#)
- Evropský parlament (2019): [Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. února 2019 o návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o zavedení podrobných technických opatření pro uplatňování konečného systému DPH pro zdanění obchodu mezi členskými státy \(COM\(2018\)0329 – C8-0317/2018 – 2018/0164\(CNS\)\)](#)
- Evropská komise (2020): [Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation {SEC\(2020\) 271 final} - {SWD\(2020\) 129 final} - {SWD\(2020\) 130 final} - {SWD\(2020\) 131 final}](#)

Dalším plánovaným krokem jsou změny ohledně DPH. EU schválila Směrnicí 2018/2057 o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o dočasné používání všeobecného mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání zboží a poskytnutí služeb nad určitou prahovou hodnotu. Zároveň Evropská komise v roce 2018 předložila návrh směrnice o zavedení podrobných detailů ohledně uplatnění definitivního systému DPH. Cílem obou dokumentů je nahradit dosavadní provizorní systém. V EU by podle tohoto návrhu měla vzniknout jednotná zóna DPH, která by podle předkladatelů omezila byrokracii a zamezila podvodům s DPH. V tomto ohledu dále Evropská komise navrhuje zlepšit stávající rámec pro výměnu informací a správní spolupráce v EU (COM(2020) 314 final, Article 5b (4)): automatické výměna informací ohledně následujících položek: příjem ze zaměstnání; honoráře vedoucích pracovníků; produkty životního pojištění, na které se nevztahují jiné směrnice; starobní důchody; a vlastnictví a příjem z nemovitého majetku). Tento návrh se především týká zavedení povinností na straně správců daně (European Commission, 2020).

Hlavním bodem návrhu o definitivním systému DPH je přenos daňové povinnosti registrovaných plátců z kupujícího na prodávajícího u obchodů mezi právníky osobami z různých států EU (fyzických osob se návrh netýká). Celkově by návrh měl přinést díky omezení úniků 50 miliard euro za rok (Moscovici, 2018). V první fázi došlo v rámci tzv. Quick fixes k několika technickým změnám týkajících se například konsignačních skladů.²⁰ K dohodě (která musí být jednomyslná) ohledně dalších fází zatím nedošlo.

2.1.3 JEDNO MÍSTO VÝBĚRU DPH

Důležitým návrhem pro poplatníky je návrh na zavedení jednoho místa výběru DPH (VAT one stop shop). Jak již bylo zmíněno, daňová povinnost by byla přenesena na prodávajícího, který by DPH odváděl daňovému úřadu ve své zemi, který by následně vybrané daně posílal ostatním státům. Pro účely výběru daně má být vytvořen nový web. Tento systém již funguje u přeshraničního poskytování e-sluzeb („mini one stop shop“ MOSS).²¹ Aktuálně parlament ČR schválil novelu daňového řádu, která zavádí projekt tzv. (Moderní a jednoduché) MOJE daně. Tento projekt rozšiřuje daňové informační schránky (DIS) o systém podobný internetovému bankovníctví, kde budou mít uživatelé lepší přehled

²⁰ Jedná se o změnu okamžiku, kdy se deklaruje pořízení zboží. Nově se bude jednat o okamžik, kdy bylo zboží vyskladněno. Viz <https://edmutilitas.cz/novinky/detail/34-zmeny-v-evropske-legislative-dph-aneb-evropska-unie-smeruje-k-definitivnimu-systemu-dph>

²¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_17_3444

o svých daňových povinnostech. Dle slov MF ČR je: „Vytvoření legislativního základu prvním a nezbytným krokem pro to, aby v budoucnu bylo možné nabídku služeb rozvíjet a v návaznosti na změnu legislativy vytvořit jednotnou platformu pro správu daní a veřejných pojistných.“²² V tomto ohledu se dá očekávat, že projekt MOJE daně představuje základní fázi pro správu i sociálního a zdravotního pojištění. Nicméně, z aktuálního návrhu není zřejmé, zda projekt MOJE daně bude mít vazbu na vytvoření jednotného inkasního místa kompatibilního se systémy ČS.

Komise dále navrhuje, aby daňové subjekty mohly za určitých podmínek získat status „certifiable taxable person (CTP)“, který by jim umožňoval podnikat s výrazně nižší administrativní zátěží, včetně většiny výše zmíněných opatření, většina členských států je však proti tomuto návrhu, zejména kvůli nejednoznačně definovaným podmínkám pro získání statusu CTP.²³ Z hlediska EU DPH je „taxable person“ status pro podnikatele, či právnické osoby vyvíjející ekonomickou aktivitu, součástí tohoto statusu nejsou nepodnikající fyzické osoby (existuje několik výjimek, mj. prodej použitého automobilu do jiného členského státu EU) či státní instituce.²⁴ Certified taxable person je pak navrhovaná kategorie, do které by spadaly „taxable persons“, které by splňovaly několik předem definovaných kritérií (například pravidelné placení daní, existence vnitřní kontroly aj.).²⁵

2.1.4 DOPADY NÁVRHŮ ZMĚN SYSTÉMU DPH U PŘESHRANIČNÍHO OBCHODU

Jedním z důvodů pro zavedení definitivního systému DPH je boj proti kolotočovým podvodům (nebo také podvody chybějícího obchodníka). Ty spočívají v následujícím, SMĚRNICE RADY (EU) 2018/2057 str. 1 bod (3): *“Kolotočové podvody mají své kořeny zejména v současném daňovém osvobození dodání zboží uvnitř Společenství od daně, které umožňuje pořízení zboží bez DPH. Několik obchodníků v řadě se podílí na daňovém podvodu tím, že DPH, kterou přijali od svých zákazníků, neodvedou daňovým orgánům. Jejich zákazníci však mají na základě obdržené platné faktury stále nárok na odpočet daně. Stejně zboží může být dodáno několikrát, a to včetně opětovného, od daně osvobozeného dodání uvnitř Společenství. K podobnému kolotočovému podvodu může dojít i při poskytování služeb. Pokud by osoba povinná k dani, které je zboží dodáno nebo které jsou služby poskytnuty, byla určena za osobu povinnou odvést daň, odstranila by se příležitost k páčání této formy daňového podvodu.“* Toto řešení shrnuje Tabulka 2. V sekci 3 dále podrobně ukazujeme dopad tohoto návrhu v praxi.

²² <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/parlament-schvalil-novelu-danoveho-radu-38681>

²³ <https://www.vatupdate.com/2019/12/10/ecofin-report-on-the-definitive-regime-introduction-of-eu-wide-vat-split-payment/>

²⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/eu-vat-rules-topic/taxable-persons-under-eu-vat-rules_en

²⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/action-plan-vat/single-vat-area_en#certified_taxable_persons

Tabulka 2: Současný stav oproti návrhu Definitivního systému DPH při přeshraničním prodeji mezi podniky

	Současný stav	Definitivní systém DPH
Povinnost k DPH	Kupující	Prodávající
Výběr DPH	Každý stát individuálně	Spolupráce mezi ČS prostřednictvím OSS
Reverse charge	Za určitých podmínek (transakce nad 450 tisíc Kč.) možný do 2022	Ne, plátcem daně bude prodávající, nikoliv kupující

Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

2.1.5 ZOHLEDNĚNÍ TRENDŮ ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY

Odkazy na aktuální literaturu

- Směrnice EU (2003) [SMĚRNICE RADY 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny](#)
- Tabulka EK (2019) [Harmonizace zdanění energetických produktů a elektřiny \(anglicky\)](#)
- Materiál EK (2019) [Shrnutí zhodnocení regulatorního rámce zdanění energetických produktů a elektrické energie SMĚRNICE RADY 2003/96/ES, z 11.9.2019 \(anglicky\)](#)
- Směrnice EU (2012) [SMĚRNICE RADY 2012/27/EU ze 25. října 2012 o energetické účinnosti](#)
- Hodnocení dopadů EK (2020) k [Návrhu zavedení přeshraničního uhlíkovému mechanismu](#)
- Evropský parlament a rada (2003): [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ESText s významem pro EHP.](#)
- Evropský parlament a rada (novelizace k 1. 1. 2020) [Směrnice o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů](#)
- Akční plán ("roadmapa") (2019) [Zelené dohody \(Green deal\)](#)
- Sdělení Komise (2020) [Nová průmyslová strategie pro Evropu](#)

Na úrovni Evropské unie během poslední dekády dochází k velmi dynamické a bohaté diskuzi v oblasti energeticko-environmentálního sladění hospodářských politik, včetně případného zdanění a jiných opatření. Ústředním politickým bodem se stala v roce 2019 schválená Zelená dohoda (z angl. Green Deal, taktéž v českém jazyce „Zelený úděl“), jedná se o komplexní regulatorně-politický rámec, soubor opatření, který při zjednodušení má jeden hlavní a několik dílčích cílů.

Hlavním cílem Zelené dohody je podpora, iniciace a úprava socioekonomického prostředí tak, aby bylo docíleno uhlíkové neutrality Evropské unie do roku 2050. Tomuto ambicióznímu cíli jsou podřízena všechna opatření Zelené dohody, opatření se dotýkají oblasti mezinárodní i lokální dopravy, teplárenství, správy budov, energetiky, distribuce, elektromobility či zelených investic. Harmonizace jednotlivých iniciativ je nevyhnutelná, klíčovou otázkou však je, zda bude docházet k harmonizaci způsobu docílení (tedy toho „jak naplnit cíle“), nebo k harmonizaci cílů. Orgány Evropské unie dlouhodobě začínají harmonizaci cílů (viz environmentální cíle pro rok 2020, 2030 a 2050) a až následně

resortní představitelé hledají „vhodné“ cesty pro naplnění daných cílů, ať formou zavazující harmonizace (regulace, např. zdanění), či formou doporučení.

Součástí představené Zelené dohody v prosinci 2019 byl akční plán (z angl. roadmap), který popisuje navazující kroky spojené s opatřeními pro environmentální cíle roku 2030, respektive 2050. V následujících oblastech EU zamýšlí:

Zpracování strategií:

- **Průmyslová strategie (březnu 2020)**
- Akční plán pro oběhové hospodářství (březen 2020)

Konkrétní opatření:

- Iniciativy pro stimulaci vedoucích trhů s klimaticky neutrálními a oběhovými produkty v energeticky náročných průmyslových odvětvích
- Návrh na podporu výrobních procesů oceli s nulovými emisemi uhlíku do roku 2030
- Právní předpisy o bateriích na podporu strategického akčního plánu pro baterie a oběhového hospodářství
- Revize opatření řešících problematiku znečištění z rozsáhlých průmyslových komplexů

Začlenění hlediska udržitelnosti do všech politik EU:

- Návrh mechanismu pro spravedlivou transformaci, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci, a investičního plánu pro udržitelnou Evropu
- **Obnovená strategie pro udržitelné finance**
- **Přezkum směrnice o vykazování nefinančních informací**
- Přezkum příslušných pokynů pro státní podporu, včetně pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky

A v neposlední řadě fundamentální změny a novelizace týkající se již platných, či v krátkém horizontu platných regulatorních opatření:

- **Návrhy na revizi příslušných legislativních opatření s cílem dosáhnout vyšší míry ambice v oblasti klimatu v návaznosti na přezkum směrnice o systému obchodování s emisemi (červen 2021)**
- **Návrh revize směrnice o zdanění energie (červen 2021)**
- **Návrh mechanismu kompenzačních opatření mezi státy v souvislosti s uhlíkem (2021)**

Časová osa je orientační, vyplývá z dokumentu výše (akční plán Zelené dohody). Je nutné uvažovat kontext koronavirové krize, která několik projednávání významně zpomalila. Nejedná se o všechna politicko-regulatorní opatření v rámci Zelené dohody, pouze o vybraný relevantní výčet v kontextu průmyslu, obchodu a dopravy s horizontem projednávání, implementace, či veřejné diskuze v následujících dvou letech.

Průmyslová strategie byla dle plánu představena v březnu 2020, celý dokument je provázán rétorikou, která jednoznačně adresuje průmysl jako základní pilíř evropského blahobytu. Nicméně do tohoto

základního pilíře je v celém dokumentu včleněn prvek udržitelnosti, klimatické obezřetnosti a obecné ekologičnosti. Dokument v kontextu průmyslu uvádí, že „každé odvětví se bude muset snažit zmenšit svou uhlíkovou stopu a současně urychlit přechod, k čemuž bude muset nabídnout dostupná řešení stojící na čistých technologiích a vyvinout nové obchodní modely.“ Dokument taktéž adresuje téma nutné daňové harmonizace. Konkrétně, že je nutné „v daňové oblasti, zejména realizace společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, by pomohla odstranit jednu z hlavních překážek, před nimiž stojí podnikatelé, kteří provozují svou činnost přes hranice“ (viz 2.1.1 CC(C)TB). Materiál však neobsahuje prozatím žádná závazná doporučení, numerické hodnoty, či konkrétní, jasné úkony spojené s ekonomickou transformací. V případě naplnění plánovaného harmonogramu, konkrétní podoby návrhů, výstupů z veřejných diskuzí, včetně prvních ekonomických studií by měly být dostupné nejdříve koncem roku 2021.

V oblasti nefinančního reportingu, který spadá do regulatorního rámce udržitelných financí, jsou plánované významné změny. Primárně se jedná o aplikaci tzv. ESG Standardy (z angl. Environmental Social and Governance Standards), tedy standardy, které popisují, jak společnost se má environmentálně ekologicky a společensky chovat, respektive jak o svých obchodních aktivitách informovat prostřednictvím nefinančního reportingu.

Výstupy z veřejných diskuzí jednoznačně implikují, že nefinanční reporting bude rozšířen do nových oblastí, o nové subjekty, nicméně od konce roku 2019 nebyl zveřejněn jiný dokument než ten, který shrnuje výsledky z otevřené veřejné diskuze.²⁶ Opatření povinného nefinančního reportingu, který standardy ESG má jisté implikace pro ekonomické subjekty, ať v kontextu administrativních nákladů, či nákladů provozních. Na základě interních jednání a expertních konexí v oblasti korporátního uvěřování víme, že již nyní (v roce 2020) bankovní domy v České republice využívají kreditní modely rozšířené o ekologické parametry. Subjekty z odvětví energetiky, případně těžkého průmyslu, mají a budou mít významné problémy získat bankovní financování za tržně kompetitivních podmínek.

Naprosto klíčovými aspekty, které mohou významně ovlivnit průmysl jako celek, je přezkum směrnice o obchodním systému emisních povolenek. Přezkum by měl být realizován během druhého kvartálu roku 2021. V rámci širší odborné společnosti převládá přesvědčení, že dojde k úpravám systému EU ETS (zkratka z angl. European Union Emission Trading System), který bude ještě více než dnes progresivně-inflačně nastaven. Obchodní systém je ve své podstatě nastaven tak, aby každý rok docházelo k emisi nových emisních povolenek skrze primární trh – organizovaný trh na burze.

Prozatím je systém projektován jako celek se čtyřmi fázemi, v roce 2020 končí fáze třetí a počínaje rokem 2021 začíná čtvrtá, která končí v roce 2030. Pro každou jednotlivou fázi jsou upraveny specifické parametry emise nových povolenek a specifikace alokace emisních povolenek zdarma (tzv. „free allocation“). V rámci poslední fáze dojde k ukončení alokace emisních povolenek zdarma pro definované oblasti a dojde k uplatnění dodatečných opatření jako MSR²⁷ (zkratka z angl. Market Stability Reserve). Potenciální zpřísnění systému EU ETS by jednoznačně navýšilo náklady na výrobu elektrické energie z fosilních zdrojů, které stále hrají významnou roli v evropském, respektive českém energetickém odvětví.

²⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12129-Revision-of-Non-Financial-Reporting-Directive/public-consultation>

²⁷ Jedná se o stabilizační mechanismus, který redukuje přebytečnou nabídku emisních povolenek. Dopady mechanismu jsou signifikantní, významně přispěl k růstu emisních povolenek nad úroveň 20 €.

Obrázek 4: Tržní vývoj ceny emisních povolenek od roku 2008, zvýrazněná klíčová období přebytečné nabídky, reformy EU ETS (back-loading), Brexit, včetně stabilizačního mechanismu (MSR)

Zdroj: Refinitiv

Vývoj ceny emisní povolenky znázorňuje obrázek výše, hodnota emisní povolenky byla dlouhodobě z podstaty své existence nefunkčním nástrojem, respektive nástrojem, který nenaplnoval svou podstatu – negativní motivaci pro energetickou transformaci. Pomalý rozvoj obnovitelných zdrojů, včetně silného fosilního loby způsobil relativně životaschopné (ekonomicky) podmínky pro vlastníky fosilních zdrojů během druhé dekády 21. století. Počínaje rokem 2018 se však historie změnila. Političtí reprezentanti přišli od komunikace k činům a představením několika nových mechanismů, parametrů a úprav EU ETS došlo k dynamizaci růstu hodnoty emisních povolenek. Během 12 měsíců (od druhého kvartálu roku 2018) se hodnota emisní povolenky ztrojnásobila.

Obrázek výše reflektuje taktéž významné geopolitické i ekonomické téma Brexitu. Odchod Velké Británie z euro unijních struktur má potenciálně významné dopady mimo jiné i na energeticko-komoditní trhy. Tato analýza je zpracována v období druhé až třetího kvartálu roku 2020, kdy stále není jasné, jak skončí jednání mezi Velkou Británií a Evropskou unií. V případě, že Velká Británie a EU dojdou ke kompromisu²⁸ a Velká Británie odejde z EU tzv. dohodou k 31.12.2020, pak účastníci EU ETS pocházející z VB přestanou mít aktivní účty určené k nákupu emisních povolenek od 1.1.2021, avšak s tím, že

- **k 31.3.2021** musí subjekty reportovat svůj závazek vůči systému EU ETS. Prakticky to znamená, že povinné subjekty musí předložit jaká je celková emise CO₂, respektive kolik emisních povolenek musí držet (uplatnit) k rozhodnému datu.
- **k 30.5.2021** musí britští účastníci předložit (uplatnit) reportované množství emisních povolenek na základě březnového zveřejnění.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/meeting-climate-change-requirements-if-theres-no-brexit-deal/meeting-climate-change-requirements-if-theres-no-brexit-deal#:~:text=EU%20ETS%20obligations%20for%202020,meet%20their%202020%20compliance%20obligations.>

Výše uvedené dle veřejných zdrojů britské vlády má být aplikovatelné i na druhou variantu ukončení vztahu EU s VB, tzv. „no deal brexit“, tedy odchod VB bez dohody. I v případě, kdy nebude dosažena dohoda mezi EU a VB, účastníci by měly splnit pravidla výše uvedená, tedy že subjekty povinné EU ETS musí být v souladu ke konci roku 2020 s euro unijními pravidly EU ETS.

Významným dopadem brexitu bez dohody by bylo potenciální zrušení EU ETS účtů (přístupů) britským subjektům, kteří jsou povinnými subjekty EU ETS. Takovéto zrušení by mělo jednoznačné dopady na stranu nabídky, kdy britské subjekty by neměly důvod držet evropské povolenky, a tedy by se jich (promptně) zbavily na sekundárním trhu. Na základě interního dotazníkového šetření provedeného s energetickými analytiky a obchodníky, je toto tržní riziko již z velké části zabudováno do stávající cenotvorby. Odhadovaný efekt na nabídku v EU ETS je odhadován na úrovni jednoho kvartálu, v cenovém vyjádření je očekáván krátkodobý pohyb na úrovni 1,5 až 2,5 € s následným cenovým oživením v časovém horizontu do tří měsíců.

V případě nedohody je pravděpodobné, že britská vláda představí detailní návrh k uhlíkové dani, která by měla nahradit dosavadní euro unijní systém emisních povolenek. První tržní indicie ukazují, že uhlíková daň bude značně nižší, než je stávající cena emisních povolenek. Dle dostupných informací je daň strukturovaná progresivně, tj. bude každoročně růst, navázání na bazickou proměnnou není známo (tedy není zveřejněno z čeho se bude vypočítávat progresivní růst zdanění v průběhu času). Pro rok 2021, respektive 2022 by uhlíková daň ve VB měla činit pouze 18 britských liber na jednu emitovanou tunu CO₂.²⁹

Zástupci britské vlády se nechali slyšet,³⁰ že by v případě odchodu VB s dohodou uvažovali o simultánním projektu systému obchodování s emisními povolenkami, který by byl „propojen“ s EU ETS. Je otázkou, jak moc tato vůle byla míněna vážně, vzhledem k aktuálnímu stavu vyjednávání a vyjádřením Borise Johnsona o nahrazení emisního systému uhlíkovou daní.³¹

Definitivně platné legislativní kroky jsou následující. Velká Británie opouští EU, definitivně, včetně přechodného období, k 31.12.2020 s tím, že v každém případě britští povinní účastníci EU ETS podléhají právní povinnosti konat dle pravidel EU ETS s povinnostmi k 31.3., respektive k 30.5.2020, bez nároku na získání emisních povolenek zdarma (tzv. free allocation). Následná podoba kooperace mezi Velkou Británií a Evropskou Unií je otázkou budoucí dohody, která však na začátku třetího kvartálu roku 2020 není stále známa.

Zodpovědní účastníci systému EU ETS zajišťují své „obchodní“ (tradingové) pozice prostřednictvím nákupů emisních povolenek dopředu, zpravidla i na několik let dopředu v závislosti na dostupném cash-flow, korporátní strategii a obecném přístupu k riziku. Z podstaty tohoto tržně běžného přístupu plyne, že účastníci EU ETS pocházející z Velké Británie disponují nejenom emisními povolenkami pro rok 2020, respektive pro rok 2021, ale i pro roky následné. Je velmi pravděpodobné, že tato informace je již z velké části zapracována v cenách emisních povolenek, avšak je nutné poznamenat, že aktuální tržní konsenzus je takový, že Velká Británie odejde z Evropské unie s dohodou. Potenciální odchod „bez dohody“ má tržní implikace, velmi pravděpodobně by se jednalo o cenový šok implikující krátkodobý pokles cen emisních povolenek. Trh emisních povolenek dosahuje největší volatility v roce 2020 ve

²⁹ <https://www.reuters.com/?edition-redirect=af>

³⁰ <https://www.euractiv.com/section/emissions-trading-scheme/news/uk-proposes-own-carbon-market-remains-coy-on-link-with-eu-ets/> b

³¹ <https://www.pinsentmasons.com/out-law/news/uk-government-updates-plans-for-no-deal-brexit-carbon-tax>

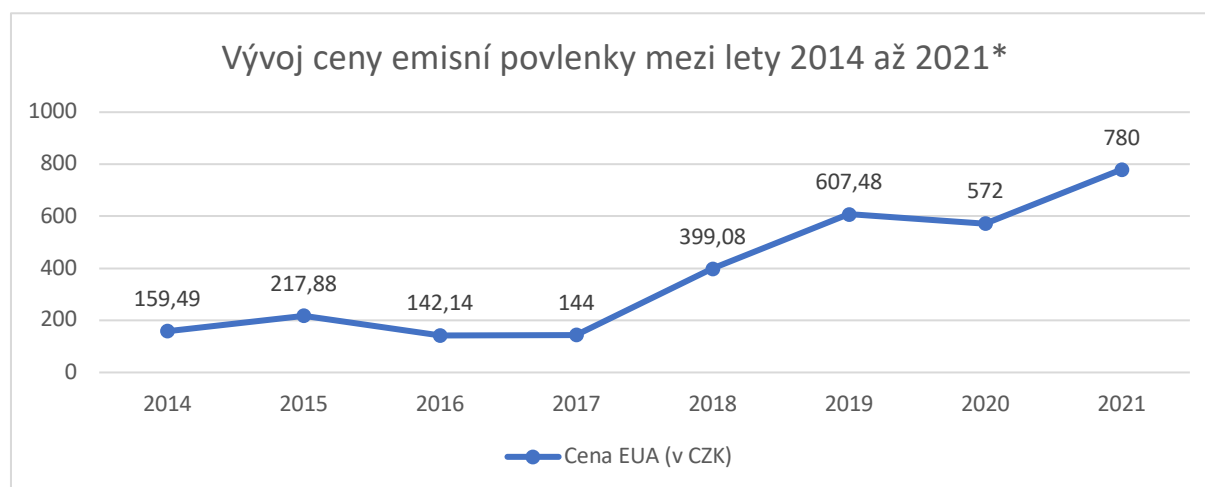
srovnáním s roky 2013 až 2020 (třetí obchodní fáze), primárním důvodem je vysoká volatilita na trzích energetických komodit (ropa, zemní plyn) a i nejistota spojená s vývojem světového hospodářství. Je velmi pravděpodobné, že případné dopady spojené s odchodem Velké Británie z Evropské unie bez dohody by byly krátkodobé, i proto, že cena emisních povolenek je dlouhodobě z podstaty systému rostoucí a případní britští účastníci mohou nejenom tyto povolenky využít, ale taktéž je prodat na sekundárním trhu.

Vývoj emisních povolenek zaznamenává tabulka a grafické znázornění níže. Údaje jsou uvedeny v českých korunách s tím, že pro rok 2020 byl použit kalibrovaný „nowcasting“, tedy předpověď pracující s aktuálními daty. Hodnota 572 Kč odpovídá úrovni 22 eur (při kurzu 26,00 CZK/EUR), pro rok 2021 se jedná o interval predikcí agentur Montel³², Argus Media³³ a Refinitiv³⁴.

Tabulka 3: Vývoj ceny emisní povolenky v CZK, za období 2014 až 2021

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Cena emisní povolenky (v CZK)	(702;780)	572*	607,45	399,08	144	142,14	217,88	156,49

Zdroj: Energetický regulační úřad, Refinitiv, Argus Media

Zdroj: vlastní zpracování, Energetický regulační úřad, Refinitiv, Argus

Energetické společnosti, analytici a další účastníci trhu se neshodují ve svých očekáváních týkajících se cen emisních povolenek. Jediný konsenzus je predikce růstu v následujících třech letech (2021 až 2023), nicméně očekávání samotného (absolutního) růstu se liší. Důvodem pro neschopnost vytvořit „tržní konsenzus“ je extrémní politické a tržní riziko vyplývající z nejasné ekonomické situace spojené s

³² <https://www.montelnews.com/en/story/carbon-price-to-average-eur-20t-in-2020--analyst/1108386>

³³ <https://www.reuters.com/article/us-eu-carbon-poll/analysts-cut-eu-carbon-price-forecasts-as-coronavirus-causes-demand-slump-idUSKCN2261GO>

³⁴ <https://www.reuters.com/article/eu-carbon-poll/analysts-forecast-short-term-dip-in-eu-carbon-prices-after-bull-run-idUSL8N21U2UY>

poklesem světového hospodářství, energetické transformace v EU a budoucích politických rozhodnutí v EU.

Poslední průzkum[1] společnosti Reuters mezi energetickými analytiky skončil tak, že analytici očekávají pro rok 2020 průměrnou cenu emisní povolenky na úrovni 24.31 eur a pro rok 2021 až 32.21 eur. Na základě expertních zkušeností z oblasti energetiky a tradingu elektrické energie, emisních povolenek a zemního plynu se shodujeme s tím, že pro rok 2021 uvažujeme průměrnou cenu emisní povolenky v intervalu 28 až 32 eur v závislosti na politickém riziku (viz revize EU ETS a představení CBA).

Shora uvedená predikce pro rok 2021 nereflektuje riziko spojené s Brexitem, ekonomickými šoky, problematikou spojenou s Nord Stream II a regulatorními změnami v rámci EU ETS, CBA (Carbon Border Adjustment) a MSR (Market Stability Reserve).

Koronavirová krize opětovně vytvořila podstatnou nejistotu na trhu emisních povolenek, včetně dalších energetických komodit, nicméně silná komunikace ze strany politiků, ale i některých energetických firem jednoznačně odstartovala nejsilnější růst (pozitivní korekci) ceny emisní povolenky mezi březnem 2020 až červnem 2020, kdy hodnota emisní povolenky se mezi zhruba 10 týdnů dvojnásobila. Z obrázku výše jednoznačně vyplývá politické (regulatorní) riziko spojené s emisními povolenkami. Stejně riziko, které odstartovalo hodnoty vysoko přes 20€/EUA, je nyní vnímáno účastníky trhu³⁵ zejména v kontextu post-koronavirových opatření a Zelené dohody.

Aktuálně je EU ETS nastaven tak, aby bylo naplněno původních stanovených cílů pro rok 2020, respektive 2030, které odpovídaly snížení emisí skleníkových plynů o 43 % v roce 2030 ve srovnání s rokem 1990. Nicméně, Evropská komise uvažuje hodnotu 43 % navýšit ambiciózně na hodnotu 50 % až 55 %. Pro zvýšení cíle je nutné progresivněji (agresivněji) nastavit obchodní systém emisních povolenek tak, aby cena emisních povolenek rostla rychleji a stabilněji. Na základě expertních znalostí a zkušeností z oblasti energetiky očekáváme, že opatření způsobí dynamický růst emisních povolenek nad hodnotu 30 € (ke konci roku 2021, případně od roku 2022) s tím, že bude nastaven velmi pravděpodobně mechanismus, který znemožní, aby cena povolenky opětovně klesla pod určitou definovanou hladinu.

Takový mechanismus již platí v Nizozemí, kde je stanovena minimální úroveň ceny emisních povolenek na 12.30€/t CO₂ k roku 2020 s tím, že je nastaven progresivní sub-systém EU ETS aby tato minimální hranice dosáhla úrovně 31.90€/t CO₂ v roce 2030.³⁶ Ve Velké Británii je aktuálně diskutována z tržního pohledu velmi přísná regulatorní norma, která by stanovila minimální hodnotu budoucí britské emisní povolenky na úrovni 60€ za jednu megatunu emitovaného CO₂.³⁷ Je otázkou, jak britská jednání budou pokračovat, nicméně velmi pravděpodobně určitá hladina stanovena bude. Nedomníváme se však, že aktuálně deklarované minimální úrovně budou právě ty finální.

³⁵ <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/coal/061820-eu-carbon-prices-hit-3-month-high-as-market-weighs-reforms>

³⁶ <https://www.government.nl/latest/news/2019/06/04/bill-submitted-on-minimum-carbon-price-in-electricity-production#:~:text=One%20allowance%20gives%20the%20holder,to%20%E2%82%AC31.90%20in%202030.>

³⁷ <https://www.edie.net/news/6/EU-carbon-price-set-to-rise-to-EUR32-by-2030--but-experts-say-EUR81-necessary-to-achieve-net-zero-in-the-UK/>

Cena elektrické energie je nákladovým vstupem pro všechny sektory národního hospodářství a vzhledem k tomu, že cena elektrické energie je velmi silně ovlivněna hodnotou emisních povolenek, lze očekávat růst ceny elektrické energie v čase.

Harmonizační iniciativa, která má přímý vliv na cenotvorbu elektrické energie a dalších energetických paliv (benzín, nafta, letecké palivo, aj.), je Směrnice o zdanění energetických produktů a elektrické energie z roku 2003 (dále jen „Směrnice o zdanění energie“). Od roku 2003, kdy směrnice vzešla v platnost, bylo více než 10 legislativních pokusů o její novelizaci, ani jeden pokus však nebyl úspěšný. V návaznosti na Zelenou dohodu z roku 2019 Evropská komise plánuje s procesem novelizace této směrnice. V červnu 2021 má být předložen návrh Evropské komise s konkrétní podobou směrnice.

V prosinci 2019 Evropská komise zpracovala zprávu³⁸, která hodnotí aktuálnost a funkčnost dané směrnice. Zpráva velmi silně akcentuje nutnost novelizace, jelikož platná směrnice neinicuje dostatečně změny chování ekonomických subjektů, které jsou zamýšlené v kontextu uhlíkově neutrální Evropské unie. Směrnice, jak vyplývá z názvu, využívá zdanění jako hlavní nástroj pro docílení těchto změn. V hodnotící zprávě nejsou uvedeny budoucí navrhované hladiny zdanění pro jednotlivé energetické komodity, nicméně jsou diskutovány revize zdanění u komodit jako motorová paliva, topné oleje či elektrická energie. Směrnice z roku 2003 uplatňuje velké množství výjimek, případně redukcí pro jednotlivé energetické komodity či přímo celé sektory ekonomiky, jako jsou letectví nebo námořní doprava.

Z procesu veřejné diskuze, do které se zapojily dotčené zájmové skupiny, vyplývá, že stěžejním bodem novelizované směrnice bude:

- narovnání tržního prostředí, tj. zahrnutí co nejširšího rámce subjektů, podléhajících této směrnici,
- upravení daňové struktury tak, aby směrnice podporovala energicko-environmentální cíle pro roky 2030, 2050 respektive.

Například zájmová skupina nazývající se Transport and Environmental navrhuje³⁹ v rámci otevřené diskuze, aby došlo k ukončení „daňových prázdnin (zvýhodnění)“ letectví (letecké dopravy), včetně nízkého, či významně nízkého zdanění leteckého paliva. Dále navrhuje, zapojení námořní dopravy do EU ETS, případně adekvátně zapojit námořní logistiku (dopravu) do procesu „penalizace“ uhlíkového znečištění. Zájmová skupina také navrhuje, aby došlo k silnější a efektivnější harmonizaci zdanění nafty, zemního plynu a benzínu (včetně ropných produktů jako LPG). Dílčí nápady jako navázání zdanění na inflaci, případně dodatečné zdanění biopaliv, jsou velmi nepravděpodobně realizovatelné, jelikož jsou v rozporu s aktuální regulací a hospodářskou politikou. V neposlední řadě je navrhováno, aby došlo k větší podpoře elektromobility, která má potenciální signifikantní dopady na české národní hospodářství.

Návrhy aktuálního minimálního harmonizovaného zdanění reflektuje tabulka níže, případně komplexní přehled harmonizovaného zdanění vyplývajícího ze Směrnice o zdanění energie je v dokumentu.⁴⁰

³⁸ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/energy-tax-report-2019.pdf

³⁹ https://www.transportenvironment.org/sites/te/files/publications/2020_04_TransportEnvironment-feedback-EnergyTaxationDirective-IIA-2020.pdf

⁴⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/energy-tax-report-2019.pdf

Tabulka 4: Aktuální výše minimálního harmonizovaného zdanění na základě Směrnice o energetickém zdanění

	Minimální zdanění vyplývající ze Směrnice o zdanění energie		
	V aktuálních (měrných) jednotkách	V €/GJ	V €/tuna CO ₂
Motorová paliva			
Benzín	359 €/1000 litrů	11	159
LPG	125 €/1000 litrů	2.7	43
Zemní plyn	2.6 €/GJ	2.6	46
Topná paliva (ne-byznysové použití)			
LPG	41 €/1000 kg	0.9	14
Těžký ropný olej	15 €/1000 litrů	0.4	5
Zemní plyn	0.3 €/GJ	0.3	5
Uhlí	0.3 €/GJ	0.3	3
Elektrická energie	1.0 €/MWh	0.3	-
Topná paliva (byznysové použití)			
Těžký ropný olej	15 €/1000 kg	0.4	5
LPG	0	0	0
Zemní plyn	0.15 €/GJ	0.15	2.7
Uhlí	0.15 €/GJ	0.15	1.6
Elektrická energie	0.5 €/MWh	0.15	

Zdroj: Kalkulace Evropské komise na základě emisního faktorů (emisní intenzity) konkrétních energetických produktů a v kontextu Směrnice 2003/96/ES o zdanění energetických produktů⁴¹

Neúspěšně předkládané novelizace Směrnice (2003) vždy adresovaly nutnost „adekvátního“ zdanění v kontextu euro unijních cílů. Z dokumentu⁴², který byl zpracován jako hodnocení dopadů potenciální novelizace Směrnice z roku 2011, vyplývá, že již v daném roce byly diskutována a navrhována opatření, která měla vést k progresivnějšímu cenovému růstu v oblasti energetických komodit. Samotný návrh uvažoval šest variant, které kombinovaly zdanění a potenciální úpravy obchodního systému s emisními povolenkami. Jedna z dílčích možností obsahovala již zmíněnou minimální úroveň ceny emisní povolenky stanovenou tak, aby nedocházelo ke snížení investičních motivátorů budovat nové obnovitelné zdroje a technologie.

V době po roce 2008 a následných několika letech (do roku 2018) byly ceny emisních povolenek na úrovni, kdy fakticky nevytvářely dostatečný finanční incentiv k tomu, aby došlo k signifikantním změnám v energetickém mixu ČS EU. Proto dokument zpracovaný v roce 2011 přináší potenciální návrh na dodatečné zdanění ve výši 4 až 5 € na jednu tunu emitovaného CO₂, což dle tehdejší

⁴¹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-energy_en

⁴² https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2011/sec_2011_0409_en.pdf?fbclid=IwAR13S-TwiZT8nTJ7E2CQYsV7wn0d4B5I7FzuBurCWY_bpr8TSl6aHVpS8

aproximace pro třetí fázi systému EU ETS by mělo dostatečně pobídnout ekonomickou aktivitu relevantních subjektů.

V současnosti se nacházíme pouze částečně v obdobné situaci, významně záleží na perspektivě, s jakou sledujeme cenový vývoj emisních povolenek a s tím spojenými strukturálními změnami v energetice. Struktura výrobního mixu v ČS EU se významně proměnila za poslední dekádu, i Česká republika zaznamenala proměnu v oblasti obnovitelných zdrojů. Klíčovou otázkou, která bude zodpovězena v roce 2021 a později, je to, zda aktuální rychlost transformace je pro euro unijní politické činitele dostatečná, či nikoli.

Orgány Evropské unie jednoznačně mnohokrát komunikovaly, že až tak úplně stěžejní nejsou konkrétní výše zdanění či ceny emisní povolenky, nýbrž to, aby byly naplněny plánované cíle. Výše zmíněné parametry je tak nutné vnímat právě jako nástroje vedoucí k důležitému cíli – uhlíkové neutralitě. Tomuto cíli je uzpůsobena Směrnice z roku 2003, včetně její budoucí novelizace, stejně tak i obchodní systém emisních povolenek – EU ETS. Skrze tyto dva kanály se budou odehrávat budoucí harmonizační iniciativy, které ovlivní jak nabídku, tak i poptávku po energetických produktech, elektrické energie a zprostředkovaně téměř všechny statky a služby v ekonomice.

Cena elektrické energie, respektive cena energetických komodit, je nákladovým vstupem pro téměř všechny činnosti lidské společnosti v 21. století. Pro naplnění unijních cílů 2030, 2050, dojde zcela jistě k novelizaci Směrnice o zdanění energie, jak je již plánováno v časové ose Zelené dohody, stejně tak očekáváme (a s námi i analytické struktury v energetických informačních společnostech jako Refinitiv, ICIS, Platts, aj.), že dojde v roce 2021 k úpravě obchodního systému EU ETS, aby cena emisní povolenky byla stabilně a dlouhodobě nad úrovní 30€/t CO₂.

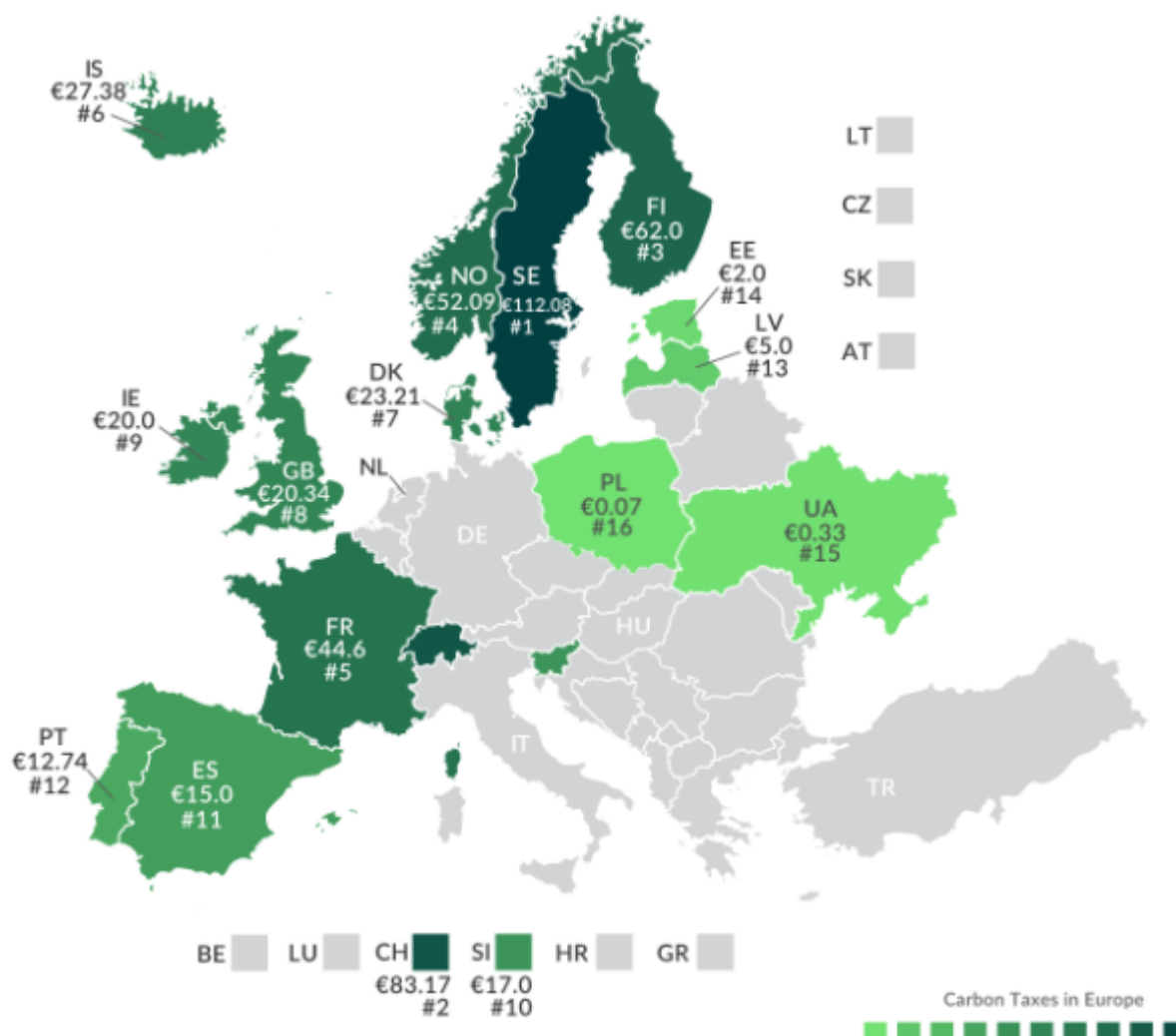
Jako komplexní, významně upravené řešení očekáváme celkovou novelizaci Směrnice o zdanění energetických produktů a elektřiny, dle textu a akční mapy Zelené dohody by návrh měl být předložen v roce 2021. Revize obchodního systému EU ETS je plánována ve druhém kvartálu roku 2021. V neposlední řadě se připravuje pro politická jednání mechanismus upravující import uhlíkově náročných statků (mechanismus “carbon border adjustment”), tento mechanismus by měl být taktéž projednán v kontextu Zelené dohody, konkrétní parametrická nastavení nejsou doposud zveřejněna. Problematickou oblastí aplikace této “importní uhlíkové daně” se jeví pravidla Světové obchodní organizace (WTO), která říkají, že není možné diskriminovat producenty z cizích zemí. Čistě z praktického hlediska se budou vést jednání, zda se jedná o diskriminaci zahraničních subjektů, či pouze o narovnání podmínek pro evropské subjekty, které jsou již nyní významně regulatorně zatíženy. Ku příkladu evropští oceláři odhadují, že dopady potenciálního zavedení mechanismu by mohly být velmi významné, vzhledem ke zvýšení cen je očekáván pokles výroby, případně zdražení importované oceli o více jak 10 %.⁴³ Na základě politického aktivismu Evropské unie v oblasti environmentálně a energetické politiky se lze domnívat, že do budoucna budou pokračovat tendence realokace možných výrobních procesů do teritoriálních oblastí, kde regulatorní povinnost jsou méně zatěžující (klíčovou otázkou je výsledná podoba vyrovnávacího mechanismu). Evropská unie naopak očekává, dle dokumentu Hodnocení dopadů EK k zavedení mechanismu, že dojde k podpoře vývoje, výzkumu a obchodu méně uhlíkově náročných produktů, ať na vnitřním trhu EU, tak i v kontextu mezinárodního

⁴³ <https://www.reuters.com/article/us-climate-change-eu-carbontax-explainer/explainer-what-an-eu-carbon-border-tax-might-look-like-and-who-would-be-hit-idUSKBN1YE1C4>

obchodu. Dopady pro třetí země, tj. Země obchodující s EU, nebyly dle zprávy EK prozatím analyzovány.

Pro dokreslení evropského kontextu uhlíkové zdanění dokládáme mapu Evropy s infografikou, která popisuje, kde a případně v jaké výši je aplikováno dodatečné zdanění „aktivit“ spojených s emisí CO₂.

Obrázek 5: Uhlíkové zdanění v Evropě (k 2019)

Zdroj: OECD library, taxfoundation.org

Obrázek výše vizualizuje přehled aplikovaných uhlíkových daní napříč Evropou, včetně Turecka. Je nutné poznamenat, že mapa nerozlišuje, kdo je plátcem uhlíkové daně, případně na jaké odvětví je tato daň uvalena (a s jakými výjimkami).

Daňové zatížení spojené s emisí CO₂ je velmi těžko srovnatelné v rámci Evropy (případně EU). Důvodem je různá prioritizace hospodářských sektorů, případně prioritizace povinných subjektů (odvádějících daň) spotřebitel vs. výrobce.

Příkladem je Francie, kde uhlíková daň (daň je uvalena na zemní plyn a energetické produkty dle obsahu CO₂) byla zavedena v roce 2014, daň je nastavena progresivně v čase, tedy disponuje

mechanismem, který zajišťuje její růst v čase. V roce 2019 dosahovala úrovně 44,6 €/tunu CO₂, která byla emitována v průběhu výroby statků. Francouzský prezident Emmanuel Macron plánoval zvýšit tuto daň pro rok 2022 na úroveň 86,2 €/tCO₂, avšak v kontextu hnutí žlutých vest byla hladina z roku 2019 zafixována.⁴⁴ Negativní hospodářské implikace zavedením této daně jsou ve Francii minimální, jelikož Francie je jednou z nejméně znečišťujících zemí v Evropské unii. Francouzský energetický mix je reprezentován primárně nízkoemisními zdroji, jako jsou jaderné elektrárny, případně obnovitelné zdroje. V roce 2017 bylo vyrobeno více než 70 % elektrické energie z jaderných elektráren a dalších až 15 % z obnovitelných zdrojů. Toto jsou důvody, proč uvalení daně nemá a nemělo mnoho ekonomických dopadů pro ekonomické subjekty.

Druhým zajímavým příkladem je Polsko, kde má uhlíková daň tzv. formu implicitní daně. Výše samotného zdanění je limitně velmi nízká, a i proto se opět jedná o pouze dílčí (až mikroskopické) fiskální opatření bez významných makroekonomických, případně mikroekonomických dopadů.

Pokud debatu zobecníme, v podstatě je uhlíkové zdanění uplatňováno na dvou praktických úrovních:

- Jedná se o země, kde uhlíkové zdanění nemá příliš velký smysl, jelikož již nyní (v roce 2020) tyto země využívají nízkoemisní či bezemisní zdroje k výrobě elektrické energie a topení (např. Francie, či Švédsko).
- Jedná se o formu zdanění na velmi nízké úrovni, která nemá signifikantní hospodářské implikace (např. Polsko).

Je důvodné předpokládat, že uhlíkové zdanění nemá a nebude hrát primární roli v rámci členských států EU, dokud bude správně (adekvátně) fungovat systém EU ETS. Klíčovou otázkou pro budoucí analýzy, monitoring regulatorních balíčků a detailní kalkulace, je, co nahradí systém EU ETS, případně jako bude systém EU ETS upraven během čtvrté fáze (2021 až 2030) či po čtvrté fázi. Netransparentnost, která silně ovlivňuje investiční rozhodování, které mají dopady na desítky let, snižuje významně ekonomický rozvoj a hospodářský růst.

2.1.6 VYUŽITÍ IFRS

Odkaz na aktuální literaturu

- Aktuální změny IFRS: [List of IFRS Standards](#)
- Zákon o účetnictví: [Zákon č. 563/1991 Sb., využití Mezinárodních účetních standardů upravuje § 19](#)
- Zákon o daních z příjmů: [Zákon č. 586/1992 Sb., § 23 explicitně stanovuje, že základ daně vychází z výsledku hospodaření \(zisk nebo ztráta\), a to vždy bez vlivu IFRS](#)

IFRS je zkratkou pro International Financial Reporting Standards, což je soubor mezinárodních účetních standardů, které umožňují porovnání účetních zpráv firem z různých zemí. Ve většině zemí EU včetně České republiky existuje povinnost tyto standardy (respektive ty z nich, které EU schválila) používat u firem kotovaných na burze.⁴⁵ Tato konvergence účetních standardů mimo jiné umožňuje i úvahy u harmonizaci daňových sazeb, daňových výjimek a podobně. Jelikož jsou tyto standardy povinné již dnes, lze očekávat v této oblasti pouze minimální náklady pro firmy, které tuto povinnost již mají. Pro

⁴⁴ <https://www.climatecard.org/2020/03/the-dysfunctional-french-carbon-tax-is-frozen-at-2018-level/>

⁴⁵ <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>

ostatní společnosti by zavedení znamenalo dodatečné náklady na proškolení či náklady na daňového poradce a dále možné dlouhodobější náklady spojené s udržováním dvou standardů. V tomto duchu je dobré zvážit, zda by bylo smysluplné zavádět tento standard pro firmy působící pouze lokálně a s malým počtem účetních položek. Pro tyto firmy by mezinárodní standard účetnictví postrádal význam a znamenal by pouze zvýšené administrativní náklady, bez jakéhokoliv společensky žádoucího přínosu regulace.

Dále je nutné uvažovat tak, že v případě povinného zavedení IFRS jako východiska pro stanovení základu daně by bylo nutné zajistit, aby rozdíly v účetnictví nevedly k příliš velkým rozdílům v základu daně. Mluvíme o nežádoucí optimalizaci daní na základě využití různých pravidel k sestavení základu daně. To platí i ve vztahu k CC(C)TB. Nicméně, jak Rada Evropy v posledním svém dokumentu 13730/16 FISC 170 IA 99 - COM(2016) 685 final ve článku 6 bodu (5) píše: „*Základ daně (pozn. v rámci CCTB) se stanoví podle účetních pravidel použitelných v dotyčném členském státě, pokud jsou slučitelná s pravidly stanovenými touto směrnicí.*“ Bude tedy záležet na každém jednotlivém ČS, zda IFRS implementuje ve vyšším rozsahu.

V praxi firmy postupují následovně (Müllerová, 2008) str. 93 : „*Již v minulosti musela řada českých podniků se zahraniční majetkovou účastí vykazovat do zahraničí podklady pro konsolidované účetní závěrky ve formátu IFRS. Praxe byla taková, že tyto podniky účtovaly a sestavovaly účetní výkazy podle českých účetních předpisů, a ty pak pomocí různých úprav transformovaly na účetní výkazy podle IFRS. Tím, že se do zákona dostala povinnost „účtovat dle IAS“, se pro ně situace obrátila. V průběhu účetního období účtují a na konci období sestavují účetní výkazy dle IFRS a takto zjištěný výsledek hospodaření musí nejprve transformovat na výsledek hospodaření, který by byl vykázaný, kdyby se účtovalo podle českých předpisů. Ten pak teprve musí transformovat na základ daně v souladu se zákonem o daních z příjmů. Druhou možností je vedení dvojího účetnictví – jedno podle IAS/IFRS a druhé podle českých účetních předpisů. V obou případech to však znamená vysokou pracnost a s tím související i vyšší náklady.*“

2.1.7 VEŘEJNÉ VYKAZOVÁNÍ ZISKŮ PODLE ZEMÍ (PUBLIC COUNTRY-BY-COUNTRY REPORTING)

Odkaz na aktuální literaturu

- Návrh EU (2016): [SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice 2013/34/EU, pokud jde o zveřejňování informací o dani z příjmu ze strany některých podniků a poboček](#)

Návrh EU se se zaměřuje na skupiny podniků s celosvětovým čistým konsolidovaným obratem nad 750 milionů EUR a jejich středních dceřiných podniků a poboček. Povinnosti, zvláště pro každý členský stát, by zahrnovaly zveřejnit zprávu o povaze činností, počtu zaměstnaných osob, čistém obratu (včetně obratu dosaženého se spřízněnými stranami), zisku před zdaněním, výši daně z příjmu dlužné v dané zemi na základě dosaženého v běžném roce, skutečných platbách zaplacených státní pokladně dané země v průběhu uvedeného roku a výši kumulovaných zisků. Dle návrhu by se zpráva s informacemi zveřejňovala každoročně na internetových stránkách společnosti.

Se zveřejňováním těchto informací se z pohledu byznysu pojí určitá rizika. Jedním z hlavních rizik je možné snížení atraktivity podnikání/investování v EU. V tomto ohledu by schválení návrhu mohlo mít za následek zvýhodnění třetích zemí, právě díky nižším administrativním nárokům. Dále se zveřejňováním takto detailních informací otvírá riziko pro ztrátu reputace či útoky ze strany konkurence. Z tohoto pohledu by zmíněné povinnosti měla spravovat finanční správa a povinnosti by tak neměly být přenášeny na podniky. Z uvedených rizik by pro podnikatelské prostředí bylo přínosné množství zveřejňovaných informací nezvyšovat.⁴⁶

Dle aktuálních jednání na půdě EU je řada ČS proti návrhu, avšak většina ČS by návrh podpořila. V minulosti návrh neprošel pouze o jediný hlas (v Evropské radě). Jeden z klíčových problémů je právní základ. Ačkoli je to daňová otázka, řeší se to jako nedaňová s hlasováním kvalifikovanou většinou. S tím má řada ČS zásadní problém.

2.1.8 DIGITÁLNÍ ZDANĚNÍ DLE OECD A EU

Odkaz na aktuální literaturu

- Návrh EU (2018): [Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain digital services {SWD\(2018\) 81} - {SWD\(2018\) 82}](#)
- Návrh EU (2018): [Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE laying down rules relating to the corporate taxation of a significant digital presence {SWD\(2018\) 81 final} - {SWD\(2018\) 82 final}](#)
- Evropský parlament (2019): Dne 12. března 2019 se Rada pro hospodářské a finanční záležitosti neshodla na podobě dani obratu v rozsahu omezeném na služby digitální reklamy. V tomto ohledu bude předsednictví pracovat na postoji EU v mezinárodních diskusích o digitální dani, zejména s ohledem na zprávu OECD v této otázce, která má být předložena do poloviny roku 2020. Pokud nebude do konce roku 2020 dosaženo shody, EU se bude snažit navrhnout spravedlivou evropskou daň.
- Rada EU (2019): [Návrh směrnice Rady o společném systému daně z digitální reklamy jako daně z příjmu z poskytování služeb digitální reklamy \(DAT\) - politická dohoda](#)
- OECD (2015): [Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 - 2015 Final Report](#)
- OECD (2018): [Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018](#)
- OECD (2018): [Mechanisms for the Effective Collection of VAT/GST Where the Supplier is Not Located in the Jurisdiction of Taxation](#)
- Zpráva OECD (2020): [Update on the Programme of Work since February 2020 str. 16](#) – „V důsledku koronavirové krize se inkluzivní rámec G20 / OECD rozhodl odložit datum klíčového politického rozhodování z července 2020 na říjen 2020.“

Mezi další velmi důležité návrhy řadíme daň na digitální služby (online služby, streamování videa a hudby apod.). Harmonizované návrhy obsahují zprávy „*Addressing the Tax Challenges of the Digital*

⁴⁶ Viz. https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/ecofin/2016-07-06_cbc_position_paper.pdf a https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/public_letters/ecofin/2017-03-30_mbe-r.gualtieri_-_country-by-country_reporting.pdf

Economy, Action 1 - 2015 Final Report“ (OECD, 2015) a doplňují report *“Mechanisms for the Effective Collection of VAT/GST Where the Supplier is Not Located in the Jurisdiction of Taxation”* (OECD, 2018b). Dále se tématu věnuje návrh EK (European Commission, 2018b), který je nyní pozastaven.⁴⁷ Tento návrh detailně vyhodnocuje jednotlivé možnosti harmonizované digitální daně. V současné době se vyjednává podoba **obsáhlého** (comprehensive option – opatření by mohlo být nakonec zahrnuto do působnosti CC(C)TB) a **dočasného návrhu** (interim option – daně z příjmu z prodeje reklamního prostoru na internetu; z digitálních zprostředkovatelských aktivit, které uživatelům umožňují komunikovat s jinými uživateli a které mezi nimi mohou usnadnit prodej zboží a služeb; z prodeje dat získaných z informací od uživatelů). Stejně jako v případě návrhu CC(C)TB je nalezení shody ohledně finálního návrhu velmi časově náročné.

Neshoda na úrovni OECD i EU ohledně digitální daně byl jeden z důvodů, proč se MF ČR rozhodlo předložit vlastní návrh zákona o dani z vybraných digitálních služeb, který definuje jako časově omezený.⁴⁸ V rámci připomínkového řízení k návrhu MF ČR se často zdůrazňuje určitá nesystémovost v návrhu vzhledem k harmonizačním tendencím a dále nejednoznačné vymezení pojmů, tedy obavy z dvojitého zdanění.⁴⁹ Nicméně smyslem této studie je analýza možných harmonizačních návrhů na úrovni OECD či EU. V tomto ohledu je nejdále kompromisní návrh na separátní zdanění digitální reklamy (**DAT**) (Rada Evropské unie, 2019) a dále návrh (OECD, 2019) ohledně „*user participation*“, „*marketing intangibles*“ a „*significant economic presence*“.⁵⁰

User participation se týká problému, kdy sám zákazník vytváří hodnotu firmy. Tato přidaná hodnota následně není vykázána, a tedy ani zdaněna. Především se jedná o služby internetových vyhledávačů, sociálních sítí a dalších různých platform, kde je nutná participace více uživatelů. *Marketing intangibles* pak dále řeší, jak stanovit hodnotu dat, které uživatelé svým chováním poskytují. Dále tento koncept navrhuje danění v místě vytvoření hodnoty. S tím souvisí i návrh *Significant economic presence*, který naráží na problém, kdy online platformy vytváří zisk v zemi, kde nemají fyzickou přítomnost. V další části se především zabýváme návrhem EU na separátní zdanění digitální reklamy.

2.1.8.1 SPOLEČNÝ SYSTÉM DANĚ Z DIGITÁLNÍ REKLAMY (DAT)

Vzhledem k nenalezení shody ohledně výše zmíněného dlouhodobého a krátkodobého řešení má být **DAT** dle dokumentu (Rada Evropské unie, 2019) vnímán pouze jako dočasné řešení, aby zabránilo individuálním snahám jednotlivých států zavádět vlastní opatření. Daň z digitální reklamy (DAT) se jeví jako přímočaře zacílený návrh, který by mohl najít rychlejší shodu mezi státy v EU. V následující Tabulka 5 uvádíme rozdíly mezi českým *zákonem o dani z vybraných digitálních služeb* a *společným systémem daně z digitální reklamy (DAT)* navrhovaným EU. Český návrh vychází z původního návrhu Komise na zavedení daně z digitálních služeb, s kterým je téměř identický a je tudíž širší než návrh DAT.⁵¹

⁴⁷ Viz (European Parliament, 2020) a (Rada Evropské unie, 2019)

⁴⁸ Viz (MFCR, 2019) a [web](#) MF ČR. Dalšími důvody byla snaha o daňový výnos a narovnání podnikatelského prostředí.

⁴⁹ Viz [web](#) PortálODok

⁵⁰ Aktuální progres ohledně návrhu Rady Evropské unie **DAT** je k dispozici na webu https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2018_73, nyní je ve stavu „*ongoing*“.

⁵¹ Viz.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/proposal_common_system_digital_services_tax_21032018_en.pdf

Tabulka 5: Rozdíl mezi českým a harmonizovaným návrhem EU na daň z digitální reklamy (DAT)

	Návrh MF ČR	Návrh EU (DAT)
Zdanitelné příjmy	a) zdanitelnou službou je provedení cílené reklamní kampaně b) využití mnohostranného digitálního rozhraní c) prodeje dat o uživatelích	a) z umístění cílené reklamy subjektem na digitální rozhraní
Osoba povinná k dani	a) celková výše celosvětových příjmů vykázaných subjektem za příslušné účetní období překračuje 750 mil. EUR ročně b) celková výše zdanitelných příjmů dosažených subjektem v ČR příslušného účetního období překračuje 100 mil. Kč. c) mají v zemi přes 200 000 uživatelů	d) celková výše celosvětových příjmů vykázaných subjektem za příslušné účetní období překračuje 750 mil. EUR e) celková výše zdanitelných příjmů dosažených subjektem v rámci Unie během příslušného účetního období překračuje 50 mil. EUR.
Určení místa zdanění příjmů	a) Digitální daň se bude přitom vztahovat na výše zmíněné zdanitelné služby pouze za předpokladu, že u nich bude překročena u daného plátce minimální hranice pro jejich zdanění. Tou je v případě provedení cílené reklamní kampaně úhrn úplat za danou službu na území ČR ve výši převyšující 5 mil. Kč. Mnohostranného digitálního rozhraní se zase bude digitální daň týkat tehdy, pokud bude mít toto rozhraní více než 200 000 uživatelských účtů. Minimální hranice pro poskytnutí dat o uživatelích bude také více než 5 mil. Kč. b) Naopak digitální dani nebudou podléhat společnosti, pro které je poskytování digitálních služeb okrajovou činností. Rozhodující bude podíl inkasa ze zdanitelných služeb na celkových výnosech v rámci Evropy. Z působnosti zákona budou vyloučeny podniky, u kterých tento podíl činí nejvýše 10 %. Zároveň tyto společnosti budou mít oznamovací povinnost.	a) v členském státě v uvedeném zdaňovacím období, pokud se uživatelé zdanitelné služby nacházejí v tomto zdaňovacím období v dotčeném členském státě b) Pokud jde o zdanitelnou službu, má se za to, že uživatel se ve zdaňovacím období nachází v členském státě, jestliže se dotčená reklama zobrazí na zařízení uživatele v okamžiku, kdy je zařízení ve zdaňovacím období používáno v tomto členském státě k přístupu k digitálnímu rozhraní c) zdanitelné příjmy dosažené v určitém členském státě se určí pro každou transakci v poměru k tomu, kolikrát se reklama v daném zdaňovacím období objevila na uživatelských zařízeních. d) poloha se určí dle adresy internetového protokolu IP, nebo jiných geolokačních nástrojů
Sazba daně	7 % ze zdanitelných příjmů splňujících výše uvedené (MF ČR uvádí možné snížení na 5 %)	3 % ze zdanitelných příjmů splňujících výše uvedené

Zdroj: (MFCR, 2019; Rada Evropské unie, 2019)

V souvislosti s touto regulací se často skloňuje pojem digitální přítomnost. Ta by měla vycházet z počtu uživatelů, počtu digitálních smluv a množství poskytnutých digitálních služeb (měřeno ročním ziskem) a měla by být doplňkem k již existujícímu konceptu „permanent establishment“. Konkrétně, v členských zemích existuje významná digitální přítomnost, pokud je splněno jedno nebo více z následujících kritérií:

- pokud příjmy z poskytování digitální služby pro uživatele v jurisdikci přesahují 7 000 000 EUR v daňovém období;

- pokud počet uživatelů digitálních služeb v členském státě přesahuje 100 000 ve zdaňovacím období;
- nebo pokud počet obchodních smluv na digitální služby přesahuje 3 000.⁵²

V širším pojetí se smysl návrhu na digitální přítomnost propojuje s návrhem CC(C)TB, kde se nyní jedná o úpravě rovnice pro vypočtení zdanitelného základu. Ta by nově obsahovala i digitální stopu společnosti.

2.1.9 BALÍČEK NA POMOC PROTI KORONAVIRU A DALŠÍ HARMONIZAČNÍ NÁVRHY DLE HARMONOGRAMU EU

Odkazy na aktuální literaturu

- Evropská rada (2020): [Dne 21. července 2020 přijala Evropská rada závěry o plánu na podporu oživení a víceletém finančním rámci na období 2021–2027](#)

V rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027, EU představila nástroj Next Generation EU, který představuje rámec pro oživení ekonomik EU a má za úkol řešit bezprecedentní dopady krize COVID – 19.

Součástí protikoronavirového balíčku bylo několik návrhů na vytvoření vlastních zdrojů EU a sjednocení a zjednodušení dosavadních odvodů členských států. Komise navrhuje vlastní zdroje financování následovně (Evropská rada, 2020) str. 8 odstavec A29: **“příspěvek založený na nerecyklovaném plastovém odpadu s použitelností od 1. ledna 2021. Dále předloží Komise v první polovině roku 2021 návrhy týkající se mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích a digitálního poplatku tak, aby mohly být zavedeny nejpozději od 1. ledna 2023. Ve stejném duchu Komise předloží návrh revidovaného systému obchodování s emisemi, který bude možná rozšířen i na leteckou a námořní dopravu. V neposlední řadě bude Unie v průběhu příštího víceletého finančního rámce usilovat o zavedení dalších vlastních zdrojů, mezi něž může patřit daň z finančních transakcí. Prostředky získané z nových vlastních zdrojů zavedených po roce 2021 budou použity na předčasné splácení výpůjček v rámci nástroje Next Generation EU.”**

Hledání zdrojů v produktivní sféře pro pokrytí společných výdajů EU se může v budoucnu negativně projevit na podnikatelském prostředí, neboť zatížení této sféry zvyšuje riziko omezení dlouhodobého růstu. Dále by tyto návrhy mohly vzbudit velmi negativní reakci nejen USA, ale například i Číny, jak se ostatně již ukázalo při posledním pokusu o zdanění emisí letecké dopravy na evropské úrovni. Nicméně v této studii považujeme daň z nerecyklovaného odpadu, mechanismu uhlíkového vyrovnání a systém obchodování s emisemi za podsekcce environmentální daně, kterou řešíme odděleně (viz dále).

2.1.9.1 ODVODY

Další součástí protikoronavirového balíčku představené ve výše zmíněném dokumentu je „technická“ změna v rámci maximálních hranic odvodů do společného rozpočtu EU. Od 1. 1. 2021 si členské státy

⁵² Str. 8 v [Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE laying down rules relating to the corporate taxation of a significant digital presence {SWD\(2018\) 81 final} - {SWD\(2018\) 82 final}](#)

budou moci ponechat 25 % vybraných prostředků na pokrytí nákladů na výběr cel (aktuálně to bylo pouze 20 %). Vlastní zdroj z DPH bude nahrazen novou metodou navrženou Komisí v roce 2019, půjde o jednotnou sazbu 0,3 % ze základu DPH pro všechny členské státy (pro Německo, Švédsko a Holandsko nyní platila výjimka, a to pouze 0,15 %).⁵³ Základ DPH, který se vezme v úvahu, nepřesáhne u žádného členského státu 50 % hrubého národního důchodu.

V následujícím rozpočtu také dojde ke snížení příspěvků některých členských („šetřivých“) států v celkové výši cca 7,5 mld. eur, toto snížení bude pokryto ostatními státy podle jejich HND. Celková výše vlastních zdrojů přidělených rozpočtu Unie na krytí ročních prostředků na platby nesmí překročit 1,40 % ze součtu HND všech členských států. Celková výše ročních prostředků na závazky nesmí překročit 1,46 % ze součtu HND všech členských států. Tato opatření jsou účetního charakteru a neměla by na daňové poplatníka bezprostředně dopadnout.

2.1.9.2 PŘÍSPĚVEK Z PLASTOVÉHO ODPADU

Podle dohody by k 1.1.2021 měla být zavedena daň z nerecyklovaného plastového obalového vybíraného na základě hmotnosti odpadu dle sazby ve výši 0,8 EUR za kilogram. Přesný mechanismus bude předmětem dalšího jednání. Podobná daň již byla letos schválena v Itálii ve výši 0,45 EUR za kilogram, nicméně posléze byla její implementace odložena na 1.1.2021.⁵⁴

Dle posledních informací (začátek srpna 2020) z Ministerstva financí (MF) a Ministerstva životního prostředí (MŽP) je příspěvek z plastu především označení technické platby, která bude mít charakter poplatku členského státu do rozpočtu EU. Jeho výše by se měla stanovit dle již dostupných dat (MŽP => CENIA), tj. neměla by podniky zatížit nadbytečným reportingem. Dostupné informace indikují, že od záměru přenést příspěvek na výrobce plastů bylo definitivně upuštěno i z toho důvodu, že by ekonomické náklady na implementaci celého systému zřejmě přesáhly samotnou výši platby. MF i MŽP navíc zastávají názor, že s ohledem na krácení jiných plateb do rozpočtu EU bude saldo účetních operací kladné, tj. není nutné hledat pro příspěvek z plastu další zdroje.

O zpoplatnění plastů uvedených do oběhu se neuvažuje, resp. platba za jejich spotřebu bude maximálně přenesena na spotřebitele tak, jako je tomu např. u plastových tašek v obchodech. Zatím však v přípravném legislativním procesu není žádné takové opatření.

3 ANALÝZA DOPADŮ AKTUÁLNÍCH NÁVRHŮ NA PODNIKATELSKÝ SEKTOR

Nové iniciativy přinášejí nejen změnu daňového zatížení, ale mají též řadu dalších dopadů, například v oblasti administrace a nutnosti dalšího výkaznictví. Nové požadavky znamenají nutnost se s nimi seznámit, proškolit pracovníky, upravit interní či daňové a účetní systémy nebo následně vynakládat dodatečné právní náklady na spory a nejasnosti. Tyto iniciativy také mohou intenzivně ovlivňovat trh práce, který je klíčový pro zajištění dostatku pracovní síly v potřebné struktuře.

⁵³ Viz. (Mathis, 2020)

⁵⁴ <https://www.sustainableplastics.com/news/italy-finally-approves-new-stimulus-plan-postpones-plastic-tax>

3.1 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ NÁVRHY DLE DOPADŮ NA PODNIKATELSKOU SFÉRU

V této sekci se věnujeme analýze jednotlivých návrhů dle dopadu na podnikatelskou sféru. Konkrétně uvažujeme:

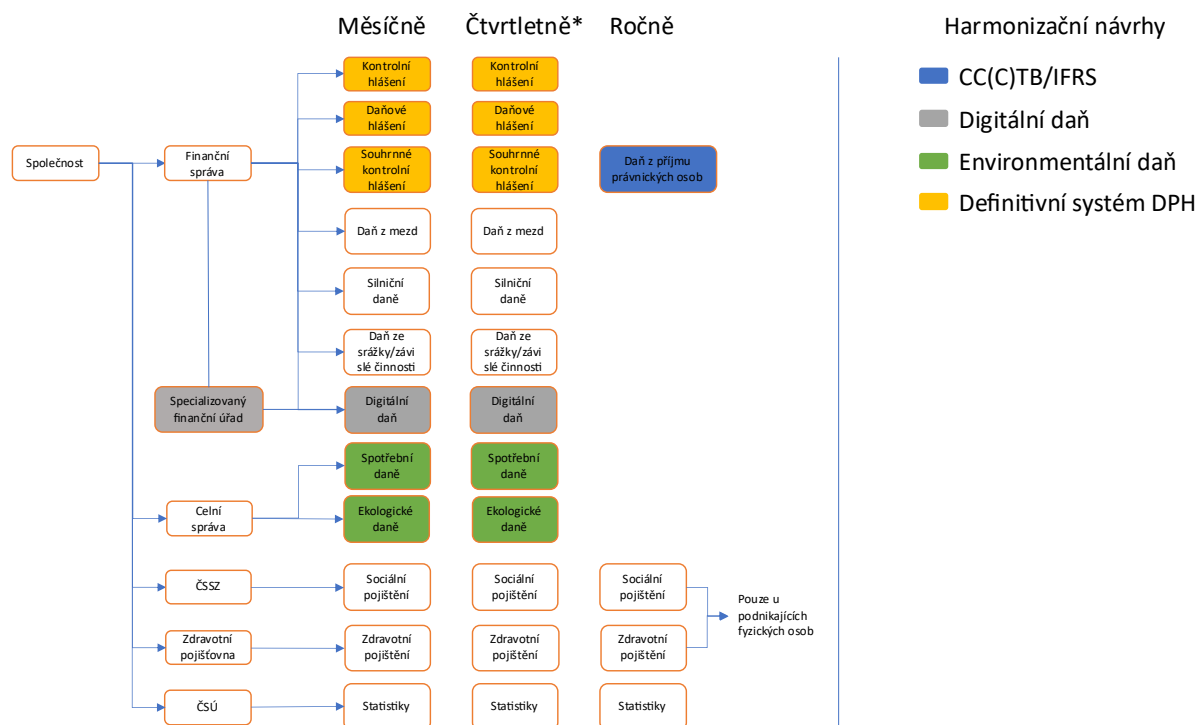
- vliv daňových návrhů na výši administrativních nákladů;
- vliv daňových návrhů na výši efektivní sazby daně pro firmy;
- odhad existence a významu bariér pro různé typy podniků;
- vliv daňových návrhů na konkurenceschopnost a
- odhad dopadu na trh práce.

Již nyní má každý podnik v ČR povinnost vykazovat několik formulářů měsíčně, čtvrtletně a ročně, navíc na několik inkasních míst zvlášť. Obrázek 6 znázorňuje poměrně komplikovaný český daňový systém a dále, v jaké části by nejdůležitější harmonizované návrhy měly nejvyšší dopad.

Uvedením **CC(C)TB** do platnosti by se ovlivnila roční povinnost výkazu daně z příjmu právnických osob. Ačkoliv není znám konečný konkrétní návrh, na straně podniků by se jednalo o jednoznačnou změnu v metodice stanovení základu daně. V tomto ohledu je nutné zmínit, že CC(C)TB disponuje vlastní metodikou stanovení základu daně, která je rozdílná od mezinárodních účetních standardů (IFRS) ale i od české právní úpravy. Již nyní, jsou podniky kótované na burze povinné sestavovat konsolidovanou účetní uzávěrku dle IFRS a zároveň splňovat české právní předpisy. V tomto ohledu je tedy možné se obávat, že by dotčené podniky byly nuceny splňovat české právní předpisy s IFRS standardy, a k tomu navíc novou CC(C)TB metodiku pro stanovení základu daně.

Na druhou stranu by pro velké podniky podnikající ve více členských státech CC(C)TB přineslo zjednodušený systém zdanění v EU a snížení administrativní zátěže. Na straně finanční správy by hrozilo udržování dvou paralelních systémů správy daní a s tím spojená vyšší administrativní zátěž. V další části se podrobněji zabýváme jednotlivými harmonizovanými návrhy.

Obrázek 6: Ilustrace vlivu nejvýznamnějších návrhů na administrativní úkony ohledně odvodu daní

*Proces uvedený na obrázku neobsahuje kompletní daňový systém, například chybí odvody poplatků pro samosprávy, daň z nemovitostí, další různé daně a výjimky zahrnuté v české právní úpravě. Dále ohledně kontrolního hlášení je sledovaným obdobím v případě právnických osob kalendářní měsíc. V případě fyzických osob se sledované období řídí podle zdaňovacího období pro účely podání daňového přiznání k DPH.

Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

U **digitální daně** by se jednalo o zavedení nové daňové povinnosti. Na straně podniků by se nejspíš jednalo o nutnost registrace k nové dani a následně v daňovém přiznání kalkulace a uvedení dané částky. Nicméně vzhledem k poměrně složitým definicím ve směrnici (případně v zákoně) bude danou částku obtížné přesně vypočítat a hlavně ji zkontrolovat. To by následně mohlo přinést komplikace jak na straně finanční správy, tak na straně podniků. Návrhy, které jsou nyní k dispozici, počítají se zavedením daně z cílené reklamy, což by v praxi znamenalo vykazovat počet zobrazení reklamy u spotřebitelů. Na straně finanční správy by se dle návrhu jednalo o vytvoření Specializovaného finančního úřadu, a nejspíš tedy o zvýšení počtu pracovníků a tím i nákladů pro jeho administraci.

Aktuálně není zřejmé, který úřad by spravoval zavedení **environmentálních opatření** a s nimi spojený **mechanismus uhlíkového vyrovnání**. V současné době spravuje ekologické a spotřební daně celní úřad, z toho důvodu je možné se domnívat, že by pod jeho gesci spadala i environmentální opatření.⁵⁵ Jako v předchozích případech by na straně podniků vznikla nová vykazovací povinnost. Na straně celní správy by vznikla nová povinnost tyto daně kontrolovat a evidovat. V případě, že by byl zaveden i

⁵⁵ Celní úřad spravuje daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv dle zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, část čtyřicátá pátá, čtyřicátá šestá a čtyřicátá sedmá.

definitivní systém DPH, dá se očekávat, že by celní správa měla povinnost spolupracovat s jednotným inkasním místem.

Definitivní systém DPH by znamenal zásadní změnu v přenesení povinnosti odvést DPH u přeshraničního prodeje z kupujícího na prodávajícího. V administrativní rovině by se změna týkala administrace kontrolního hlášení. Na straně podniků by se nejspíš jednalo pouze o technickou změnu v elektronickém formuláři, protože již nyní podniky musí vykazovat detailní informace o přeshraničním prodeji.⁵⁶ Na straně finanční správy by návrh znamenal zavést přeshraniční spolupráci pro zajištění jednotného inkasního místa. Dále by se všechny inkasní místa v ČR musely sjednotit. V ČR bylo jednotné inkasní místo navrhované již v zákoně č. 458/2011 Sb. o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa (JIM) a dalších změnách daňových a pojistných zákonů. Nicméně, návrhem MF ČR v roce 2014 bylo JIM v podstatě zrušeno.⁵⁷ V současné době se o návrhu začalo jednat, zatím pouze v diskusní rovině.

3.1.1 CC(C)TB

Za jeden z nejrozsáhlejších harmonizačních návrhů považujeme CC(C)TB. Tím, že tento návrh předpokládá jednotné určení zdanitelného základu v celé EU, se nejen dotkne administrativních nákladů dané firmy, ale také ovlivní výši efektivní sazby daně. Konkrétními dopady se zabýváme níže a pohled na změnu chování jednotlivých subjektů rozebíráme v sekci 4.

Tabulka 6 ukazuje srovnání nominální a efektivní sazby daně v rámci EU v současné „neharmonizované“ době. Pro efektivní sazbu daně, tedy skutečné zdanění podniku, jsme použili odhady (Bunn, 2020; Petr Jansky, 2019).⁵⁸ Oba odhady se liší zejména kvůli použité metodice (metoda výpočtu a vstupní data). Nicméně v případě České republiky je zřejmé, že skutečné zdanění podniků je o 2pb až 4pb nižší než nominální sazba daně pro právnické osoby. Mezi hlavními důvody jsou dle autorů daňové prázdny a jiné daňové úlevy pro mezinárodní podniky v daném členském státě EU.

⁵⁶ Jedná se o DIČ, Datum povinnosti přiznat daň dle § 24 nebo § 25 ZDPH, evidenční číslo položky, kód režimu plnění a daňovou sazbu.

⁵⁷ Viz. důvodová zpráva: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2014/ministerstvo-financi-predlozilo-do-mezir-17828>

⁵⁸ Existuje mnoho způsobů pro výpočet efektivní sazby daně. (Petr Jansky, 2019) využívá nekonsolidovaná data z účetních uzávěrek databáze Orbis, z kterých vypočítává podíl korporátní daně a hrubého zisku, viz sekce 2.2 v jeho studii.

Tabulka 6: Odhady efektivní sazby daně v aktuálním podnikatelském prostředí

	Nominální sazba daně z příjmu právnických osob (2020)	Odhad efektivní sazby daně	
		Petr Jánský (data od 2011 do 2015) *	Daniel Bunn (2019) **
Itálie	24%	30%	25%
Řecko	24%	28%	27%
Španělsko	25%	22%	30%
Slovensko	21%	20%	19%
Německo	15,83%	20%	29%
Dánsko	22%	19%	20%
Portugalsko	30%	18%	21%
Rumunsko	16%	17%	15%
Polsko	19%	17%	17%
Francie	32,02%	17%	33%
Malta	35%	16%	25%
Irsko	12,5%	16%	14%
Velká Británie	19%	15%	20%
Česká republika	19%	15%	17%
Chorvatsko	18% (12%)	15%	15%
Belgie	25%	14%	25%
Slovinsko	19%	14%	17%
Estonsko	20%	14%	14%
Švédsko	21,4%	13%	19%
Rakousko	25%	13%	23%
Litva	15%	12%	17%
Finsko	23%	12%	20%
Lotyšsko	20%	11%	13%
Nizozemsko	25%	10%	23%
Kypr	12,5%	10%	14%
Bulharsko	10%	10%	9%
Maďarsko	9%	8%	11%
Lucembursko	18,19%	2%	22%
Průměr	23%	15%	20%

Zdroj: Výpočty autorů (Petr Jansky, 2019) a (Bunn, 2020), metodologie výpočtů v obou studiích je odlišná; [OECD](#); [Evropská unie](#)

*Dle autora byly pro odhad efektivní sazby daně nadnárodních podniků (MNE) použity nekonsolidovaná data MNE z databáze Orbis. Autor zdůrazňuje, že tyto data nejsou dokonalá, ale v tuto chvíli jsou to nejlepší dostupné údaje na úrovni společnosti pro EU.

**Autor využívá data z výzkumu (Spengel et al., 2016) a vlastní výpočet.

3.1.1.1 VLIV NA VÝŠÍ EFEKTIVNÍ SAZBY DANĚ

Studie (Álvarez-Martinez et al., 2016) modeluje vliv CC(C)TB na jednotlivé země v EU. Pro výpočet používají pokročilý model obecné rovnováhy, který uvažuje racionální jednání firem a domácností.⁵⁹

Tabulka 7: Vliv vybraných návrhů na ekonomické ukazatele v ČR

 Vliv návrhů na ukazatele v ČR	Daň právnických osob (změna v pb) *	Náklad kapitálu (změna v pb)	Kapitál (% změna v celkové výši kapitálu)	Mzdy (% změna)	Zaměstnanost (% změna v celkové zaměstnanosti)	HDP (% změna ve výši HDP)	Výnos daně z právnických osob (v % HDP)	Celkové daňové příjmy (v % HDP)	Celkový blahobytní variace – kladná hodnota znamená vyšší blahobytní variace, v % HDP)
CCTB (pouze mezinárodní firmy) + přenos ztrát	-3,21	-0,06	0,07	0,09	-0,03	0,22	0,02	0,05	0,07
CCTB (všechny firmy) + přenos ztrát	-1,27	-0,00	-0,02	0,08	-0,07	0,02	0,02	0,04	0,10
CCTB (pouze mezinárodní firmy) + hypotetický odpočet úroků	3,56	-0,13	0,65	0,21	0,09	0,42	-0,07	0,01	0,02
CCCTB (pouze mezinárodní firmy)	2,17	0,09	-0,46	0,14	0,12	-0,24	-0,05	0,02	-0,04
CCCTB (všechny firmy)	0,41	0,04	-0,52	0,13	0,16	-0,24	-0,06	0,01	-0,09
CCCTB všechny firmy + hypotetický odpočet úroků	6,46	-0,11	1,66	0,86	0,39	0,69	-0,31	0,02	0,07
CCCTB (všechny firmy) + ACC**	2,44	-0,05	0,63	0,60	0,22	0,23	-0,19	0,03	0,10
CCCTB (všechny firmy) + CBIT***	-5,19	0,12	-1,95	-0,36	-0,17	-0,94	0,18	0,03	-0,03

Zdroj: (Álvarez-Martinez et al., 2016)

* změna vybrané daně právnických osob reflektuje příklad mezinárodní firmy (včetně zahrnutí přesunu zisku do daňového ráje a v případě CCCTB konsolidaci firemních účtů)

⁵⁹ Zjednodušeně řečeno, za racionální jednání je považována maximalizace zisku jedince i firmy. Více na straně 3 ve studii (Álvarez-Martinez et al., 2016).

** The allowance for corporate capital (ACC) – možnost odpočtu kapitálu společnosti. ACC se určí vypočtením návratnosti celkového kapitálu společnosti. ACC by pak nahradil současnou možnost odpočitatelnosti úroků z půjčky. ACC bude mají stejné ekonomické důsledky jako ACE (allowance for corporate equity – hypotetický odpočet úroků), ale snížil by složitost systému, protože skutečný rozdíl mezi dluhem a vlastním kapitálem pro daňové účely zanikne.

***Comprehensive business income tax (CBIT - Komplexní daň z příjmu z podnikání) - Cílem CBIT je odstranit fiskální diskriminaci investic financovaných dluhem odstraněním možnosti odpočtu úroků ze základu daně (viz. (A. de Mooij, Ruud;P. Devereux, 2009).

Zdrojem dat jsou databáze OECD, Eurostat, ZEW a Orbis. Pro simulaci vlivu CC(C)TB autoři uvažují následující návrh společného zdanitelného základu právnických osob pro všechny členské země (CCTB): 12,5% lineární odpisy pro stroje (tedy odepisování po dobu 8 let), 4% pro průmyslové budovy (25 let), 6,67% pro nehmotný majetek (15 let) a vážený průměr pro ocenění zásob. Dále poskytují výpočty pro 10 různých variant CCTB vzhledem k výši obratu právnických osob, možnosti odpočtu přeshraničních ztrát, lokaci společnosti, financování dluhem a různými kombinacemi těchto dílčích návrhů.⁶⁰ V Tabulka 7 můžeme vidět výsledky odhadů vlivu zavedení variant CC(C)TB na ekonomické ukazatele v České republice.

Nejvyšší vliv na sazbu daně právnických osob (sloupec 1) má návrh o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) s variantou hypotetického odpočtu úroků (řádek 6).⁶¹ Tato varianta umožňuje daňový odpočet hypotetického úroku, který je počítán z vyplaceného vlastního kapitálu akcionářům. V tomto smyslu tedy staví do neutrality financování dluhem nebo vlastním kapitálem. Dle výpočtů by se zvýšil odvod daně právnických osob o 6,46 procentního bodu. Hlavním důvodem pro tento nárůst je implementace vzorce pro rozdělení zisku, a především zvýšení podílu na skupinovém základu daně dceřiných společností zahraničních EU mateřských společností, rezidentních v České republice (Nerudová & Solilová, 2015).

Dále by na základě modelového výpočtu tento návrh znamenal nižší náklad na kapitál o 0,11 procentního bodu, zejména díky možnosti odpočtu hypotetického úroku vlastního kapitálu. Díky nižšímu nákladu na kapitál model předpokládá vyšší investice, a tedy zvýšení celkového kapitálu o 1,66 %. Vlivem těchto investic by se zvýšila zaměstnanost o 0,39 %, což má vliv i na výši mezd, která by se zvýšila o 0,86 %. Tyto pozitivní vlivy by znamenaly zvýšení HDP o 0,69 %. Zde je nutné zmínit, že dle modelu, zvýšení efektivní sazby daně o 6,46pb v poměru ke zvýšenému HDP o 0,69 % znamená pro stát o 0,31 % HDP méně na výběru daně právnických osob. Efekt růstu HDP tedy převáží efekt zvýšení efektivní sazby daně. Celkově, ale model předpokládá vyšší celkové příjmy státu z daní o 0,02 % HDP. Hlavním důvodem je vyšší zaměstnanost a s tím spojené zvýšení mezd. Konečně by v celkovém důsledku tento návrh znamenal zvýšení blahobytu o 0,07 % HDP.⁶²

Relativně rozdílný by byl vliv zavedení CCTB pouze pro mezinárodní společnosti s možností přenosu ztrát z dceřiných společností (řádek 1). V tomto případě by se snížil odvod daně právnických osob o 3,21 procentního bodu. Hlavním důvodem je rozdílná metoda ve stanovení zdanitelného základu (viz Tabulka 1) a v absenci alokační rovnice. Dále také skutečnost, že až 60 % zdanitelného základu tvoří poměrně ziskové dceřiné podniky německých a rakouských společností (Nerudová & Solilová, 2015),

⁶⁰ Komplettní přehled výsledků pro různé varianty obsahuje kapitola 5 na straně 37 ve studii (Álvarez-Martinez et al., 2016).

⁶¹ Úplný seznam výpočtů variant CC(C)TB je dostupný v příloze B na straně 64 ve studii (Álvarez-Martinez et al., 2016).

⁶² Zvýšením blahobytu je myšlena procentuální změna HDP, kterou bychom spotřebiteli museli po implementaci návrhu vzít, tak aby na tom byl stejně jako před změnou (kompenzační variace).

kde je efektivní sazba daně dle OECD a (Bunn, 2020) vyšší. To může znamenat převedení ztrát z těchto zemí právě do ČR, a čímž by se účelově snížil daňový základ. Dále by se snížil náklad na kapitál o 0,06 procentního bodu, což by podpořilo investice, a zvýšilo tak celkový kapitál o 0,07 %.

Návrh (řádek 1) by také znamenal nepatrné snížení zaměstnanosti o 0,03 % a zanedbatelné zvýšení mezd o 0,09 %. Model počítá se zvýšením HDP o 0,22 % právě díky vyšším investicím. Dále by stát vybral na dani právnických osob o nepatrných 0,02 % HDP více, model tedy předpokládá, že by efekt zvýšení HDP a investic převládl nad efektem sníženého odvodu právnických daní, což potvrzují i příjmy z celkových daní, které by se zvýšily o 0,05 % HDP. Konečně by se celkový blahobyť zvýšil o 0,07 % HDP.

Vzhledem k nejpravděpodobnější variantě, tedy CCTB s možností odpočtu investic na růst a rozvoj (AGI) a superodpočtu vědy a výzkumu (VaV) pro mezinárodní společnosti s konsolidovaným obrátem nad 750 milionů EUR, jsou nejbližší výpočty v řádku 1 a 3. Nicméně kvůli předpokladům modelu CORTEX tyto výpočty nezahrnují superodpočty pro VaV. V budoucnu se diskutuje o zavedení CCCTB pro mezinárodní firmy (řádek 4), případně pro všechny firmy (řádek 6), jak navrhuje Evropský parlament.

3.1.1.2 VLIV CCTB NA VÝŠI EFEKTIVNÍ SAZBY DANĚ NA MODELOVÉM PODNIKU

Studie (European Commission, 2019a) analyzuje dopady jednotlivých návrhů CCTB na modelový podnik. K výpočtu využívá empirická data z databáze AMADEUS k definování průměrné unijní společnosti.⁶³ Tato modelová firma byla vygenerována na základě finančních uzávěrek z více než 2 milionů firem z finančního období roku 2011. Na takto vzniklou firmu byla následně aplikována národní daňová pravidla (z konce roku 2017) k odhadnutí daňového základu v každém členském státě. Následně tedy bylo možné modelovat změnu tohoto daňového základu vzhledem ke změnám v daňových pravidlech.

Tabulka 8 znázorňuje výpočty pro Českou republiku. Vzhledem k aktuálním návrhům rozebraných v Kapitole 2 se jako nejpravděpodobnější varianta jeví CCTB s možností odpočtu investic na růst a rozvoj (AGI) a super odpočtu vědy a výzkumu (VaV) pro mezinárodní společnosti s konsolidovaným obrátem nad 750 milionů EUR (poslední sloupec). V tomto případě by efektivní daňový základ modelové firmy pro výpočet daně v ČR vzrostl o 0,8 %.⁶⁴ Jinými slovy by tento návrh znamenal vyšší daňovou zátěž, a tedy zhoršení pozice pro české firmy, které dále mají efekt na růst přidané hodnoty.

Tabulka 8: Modelování změny efektivního daňového základu

	Odhad daňového základu na modelové firmě (v mil. EUR)	Změna efektivního daňového základu při návrhu CCTB na příkladném podniku (European Commission, 2019a)		
		Národní daňová pravidla včetně VaV odpočtu	CCTB bez AGI a VaV super-odpočtu v mil. EUR (% změna)	CCTB s AGI, bez V&V super-odpočtu v mil. EUR (% změna)
Česká republika	26,57	31,61 (19 %)	28,57 (8,0 %)	26,79 (0,8 %)

Zdroj:(European Commission, 2019a)

⁶³ Výpočet je založen na metodologickém rámci European Tax Analyzer - viz kapitola 3 v (European Commission, 2019a).

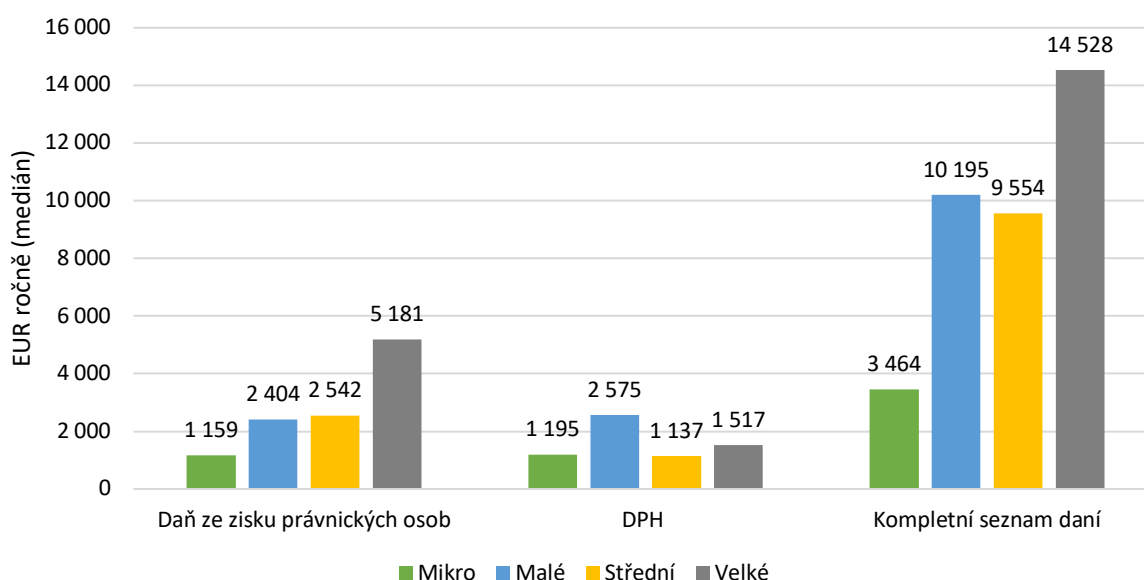
⁶⁴ Oproti legislativnímu stavu v ČR v roce 2017. Pro ocenění zásob využívá metodu LiFo, což česká právní úprava nepovoluje.

3.1.1.3 ADMINISTRATIVNÍ NÁKLADY NA ZAVEDENÍ CC(C)TB

Zavedení CC(C)TB představuje komplexní soubor nových pravidel pro stanovení daňového základu právnických osob. V tomto smyslu identifikujeme zvýšené administrativní náklady zejména v oblasti přeškolení relevantních pracovníků a aktualizaci účetních softwarů pro všechny dotčené společnosti. Na druhou stranu, díky jednotným pravidlům v celé EU zavedení CC(C)TB znamená určitou úsporu administrativních nákladů. Nicméně to je možné konstatovat pouze pro podniky činné ve více zemích EU, zejména při zakládání nové zahraniční pobočky a možnosti správy daňových záležitostí pouze v jedné pobočce pro celou firemní skupinu (Álvarez-Martinez et al., 2016).

Evropská komise ve spolupráci se společností KPMG vydala rozsáhlou studii (Buske et al., 2018), která se věnuje nákladům na dodržování daňových předpisů ve vybraných členských státech EU. Výzkum probíhal na základě telefonických a webových dotazníků (metoda CATI a CAWI).⁶⁵ Autoři celkově shromáždili 160 odpovědí za Českou republiku za finanční rok 2014. Obrázek 7 a Tabulka 9 zobrazují výsledky vzhledem k velikosti podniku a srovnání s jednotlivými zeměmi EU. Jak sami autoři konstatují, výsledky je nutné brát s určitým nadhledem, zejména kvůli možnému subjektivnímu přecenění nákladů a relativně nízkému počtu odpovědí.

Obrázek 7: Přímé i nepřímé náklady na dodržování daňových pravidel*

* Jedná se o náklady na získání informací o daňových zákonech a postupech, daňových povinnostech (registrace, prohlášení, fakturace, platby a náhrady), daňovém účetnictví, daňovém auditu a soudních sporech. Zahrnují také náklady na externí poskytovatele služeb, jako jsou daňoví právníci a poradenské společnosti. Náklady zahrnují jak související osobní náklady (včetně platů, sociálního zabezpečení a okrajových dávek), tak jiné náklady (např. počítače). Náklady mohou vzniknout v rámci daňového oddělení nebo mimo něj. Náklady na dodržování daňových pravidel nezahrnují skutečné daňové náklady, náklady na údržbu nebo vývoj systému finančního účetnictví, systému účetnictví a výkaznictví managementu nebo informačního systému.

Zdroj: (Buske et al., 2018)

⁶⁵ Computer Assisted Telephone Interviewing (CATI) a Computer Assisted Web Interviewing (CAWI)

V porovnání s průměrem všech dotazovaných subjektů jsou náklady na dodržování kompletních daňových pravidel, DPH a daně ze zisku právnických osob v České republice nižší (Tabulka 9). Obrázek 7 znázorňuje výši administrativních nákladů vzhledem k velikosti podniků v ČR. Z dat je zřejmé, že mikro a malé podniky jsou administrativními náklady zatíženy neúměrně více než střední a velké podniky. Respondenti nejčastěji zmiňují složitost daňových systémů, včetně mnoha pravidel a výjimek, jako klíčový atribut zvýšeného daňového zatížení (Buske et al., 2018).

Administrativní náklady na zavedení CC(C)TB je složité kvantitativně odhadnout, neboť již nyní podniky v ČR mají povinnost dodržovat rozsáhlé české daňové předpisy. V tomto ohledu předkládáme intuitivní odhad v Tabulka 10.

Tabulka 9: Srovnání nákladů na dodržování daňových pravidel

 Země	<i>Kompletní seznam daní (EUR průměr za rok)</i>	<i>Daň ze zisku právnických osob (EUR průměr za rok)</i>	<i>DPH (EUR průměr za rok)</i>
Rakousko	9 532	3 388	2 647
Belgie	8 184	3 500	2 363
Česká republika	4 511	2 113	1 489
Estonsko	1 297	256	615
Finsko	5 018	1 674	1 306
Francie	8 137	3 590	1 371
FYROM	2 307	1 272	635
Německo	11 415	3 854	3 580
Řecko	4 239	1 689	815
Irsko	3 154	1 651	788
Itálie	7 847	2 015	1 714
Lucembursko	3 671	919	805
Holandsko	2 772	1 136	817
Polsko	4 469	2 548	1 654
Rumunsko	3 211	803	720
Slovensko	5 083	2 181	2 102
Slovinsko	2 020	786	585
Španělsko	6 070	2 149	1 675
Švédsko	8 391	2 220	1 474
Velká Británie	5 232	3 186	1 610
Průměr	6 971	2 608	1 792

Zdroj: (Buske et al., 2018)

Tabulka 10: Odhad administrativních nákladů při zavedení CCTB

 Velikost podniku	Náklady na dodržování daňových návrhů (Buske et al., 2018)	Administrativní náklady na zavedení CCTB		Benefity zavedení CCTB	
	Daň ze zisku právnických osob (medián EUR ročně)	Zaškolení pracovníka	Změna účetního softwaru	Správa zahraniční pobočky	Méně časté legislativní změny
Mikro	1 159	Zvýšení	Neutrální	Hypotetické snížení*	Snížení
Malé	2 404	Zvýšení	Neutrální	Hypotetické snížení*	Snížení
Střední	2 542	Neutrální	Neutrální	Snížení	Snížení
Velké	5 181	Neutrální	Neutrální	Snížení	Snížení

*Mikro a Malé podniky ve velké většině případů tento benefit nevyužijí.

Zdroj: (Buske et al., 2018) a vlastní výpočty

Na druhé straně je nutné zmínit administrativní náklady na straně finančních úřadů, které by v tomto ohledu musely při postupné implementaci CC(C)TB udržovat dva paralelní systémy stanovení daně z příjmů právnických osob. Za prvé pro povinné a dobrovolné subjekty harmonizovaný systém CC(C)TB a za druhé udržet neharmonizovaný systém pro ostatní subjekty. Dá se tedy předpokládat nárůst počtu úředníků, a s tím tedy i nárůst nákladů na výběr daní. Toto pravidlo se již potvrdilo při zavádění kontrolního hlášení a EET, jak informoval web iRozhlas.⁶⁶ Na druhou stranu je nutné zmínit, že díky kontrolnímu hlášení a EET vzrostlo inkaso v řádu několika mld. korun, jak uvádí finanční správa a MF ČR.⁶⁷ Výpočty jsou ale diskutabilní, neboť v metodice je velmi složité zohlednit obecný růst HDP a další ekonomické faktory.

Vezmeme-li v potaz výpočty z výše uvedené **Tabulka 7** (řádek 1) pro návrh CCTB, zvýšily by se celkové daňové příjmy o 0,05 % HDP, což by v roce 2019 znamenalo zhruba 2,9 mld. Kč.⁶⁸ Náklady na správu CCTB by se pravděpodobně k této částce přiblížily, vezmeme-li v potaz například pouze roční mzdové náklady pro administrativní pracovníky. Na druhou stranu je nutné zmínit, že středním a velkým podnikům by se administrativní náklady snížily zejména v rámci správy zahraniční pobočky, či díky méně častým legislativním změnám.

3.1.1.4 EXISTENCE BARIÉR PRO RŮZNÉ TYPY PODNIKŮ

Mezi nejvíce skloňované administrativní záležitosti a bariéry, které ovlivňují výši nákladů na odvedení daně při implementaci CC(C)TB, patří následující:

⁶⁶ Viz. <https://www.irozhlas.cz/ekonomika/skrty-zamestnancu-financni-sprava-schillerova-eet-naklady-1908130600-tec>

⁶⁷ <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy/2017/kontrolni-hlaseni-plni-ocekavani-od-spus-8581> a <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2018/kolik-prinasi-eet-odhady-ministerstva-fi-32989>

⁶⁸ Data pro nominální HDP v cenách z roku 2019 viz ČSÚ http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod

- **Zaškolení pracovníka:** Nutné nastudování nových pravidel pro stanovení daňového základu. Toto zatížení nejvíce pocítí mikro a malé podniky, které si účetnictví spravují sami, a to zejména jako náklad příležitosti, kdy se mohli věnovat své výdělečné činnosti. Střední a velké podniky zpravidla zaměstnávají pracovníky na účetním oddělení, které se o legislativní změny starají. Tím je pro tento typ firem náklad na zaškolení pracovníka zanedbatelný.
- **Změna účetního softwaru:** Nutné nastavení nových algoritmů pro účetní software. Náklady se odvíjí od velikosti a odvětví ve kterém společnost podniká. Nicméně, účetní software musí být každoročně aktualizován s ohledem na změny v legislativě, z toho důvodu mohou být náklady na zpracování legislativních změn často v ceně ročního poplatku za služby.⁶⁹ Náklad tedy závisí na jednotlivých firmách a typu jejich kontraktu s externími dodavateli účetního softwaru.
- **Správa daní u zahraničních poboček (založení nové pobočky):** Uvažujeme pouze jedno účetní středisko pro veškeré zahraniční pobočky. Jedná se tedy o snížení počtu pracovníků. Tento počet závisí na velikosti a odvětví ve kterém společnost podniká. Zde tedy uvažujeme snížení administrativních nákladů.
- **Méně časté legislativní změny:** Díky mezinárodně vyjednanému kompromisu, uvažujeme méně častější legislativní změny. Hlavně z důvodu časově náročné nalezení shody. V tomto případě také uvažujeme snížení administrativních nákladů.

Shrnutí

Z předchozích analýz vyplývá, že CC(C)TB má relativně malé fiskální i ekonomické dopady. Dále, dle použitých metodik výpočtů je patrný mírný nárůst výběru daně z právnických osob, avšak zde je nutné brát v potaz limity studií, jako jsou použitá data a nemožnost odhadnout reálnou reakci subjektů na tento návrh. Problematické však zůstává udržení dvou paralelních systémů na správu daní.

Ohledně dopadů na podnikatelskou sféru je zřejmé, že mikro a malé podniky budou administrativně zatíženy více než střední a velké podniky. V tomto případě, ale závisí, jaká podoba návrhu bude přijata, zda se bude jednat pouze o CCTB nebo CCCTB. Evropská komise nabízí několik studií, které se ve výsledku vzájemně liší v řádu jednotek procent. Nicméně, obecně se shodují ve snížení administrativní zátěže spojené se založením nové dceřiné společnosti.

3.1.2 DIGITÁLNÍ DAŇ

Studie (European Commission, 2018b) detailně vyhodnocuje jednotlivé možnosti návrhu harmonizované digitální daně. V současné době se vyjednává podoba *obsáhlého* (comprehensive option) a dočasného (interim option) návrhu. Nicméně kvůli nenalezení shody ohledně obsáhlého a dočasného návrhu existuje třetí možnost, která počítá s dočasným zavedením *společného systému daně z digitální reklamy (DAT)*, a je tak „nejměkčí“ variantou. Tento návrh je „užší“ než český návrh na zdanění digitálních služeb. DAT je zatím v jednáních nejdále, myšlenkou pro vznik tohoto návrhu bylo odrazení národních států od přijímání vlastních legislativních pravidel pro zdanění digitálních služeb (což se v současnosti zatím nedaří). Současně ale stále probíhá debata o obsáhlém návrhu, který zahrnuje úpravu rovnice pro přerozdělení zdanitelného zisku, tak aby obsahovala sběr a použití

⁶⁹ Na základě konzultací to potvrzují i firmy OSG Plzeň a Portolan Commerce Solutions GmbH, které spravují účetní software firmám v oblasti automotive a textilního průmyslu.

osobních dat v každé zemi. V další části se zabýváme analýzou především návrhu DAT, který má vyšší pravděpodobnost schválení členskými zeměmi EU.

Současný harmonizovaný návrh DAT (zároveň i návrh MF ČR) v praxi zobrazuje následující Obrázek 8. Příklad se zabývá především daní z cílené reklamy pro subjekt splňující kritéria pro plátce této daně. V tomto ohledu je důležité zmínit, že návrh DAT zohledňuje problém dvojitého zdanění následovně (Rada Evropské unie, 2019) článek (3) odstavec (3) :*“Pokud subjekt umístující reklamu nevlastní digitální rozhraní, je za subjekt poskytující služby, na které se vztahuje ustanovení odstavce 1, považován tento subjekt, a nikoli vlastník rozhraní.”* Jinými slovy, pokud si reklamní agentura pronajímá od vlastníka jeho digitálního rozhraní, bude daněn pronajímatel a ne vlastník.

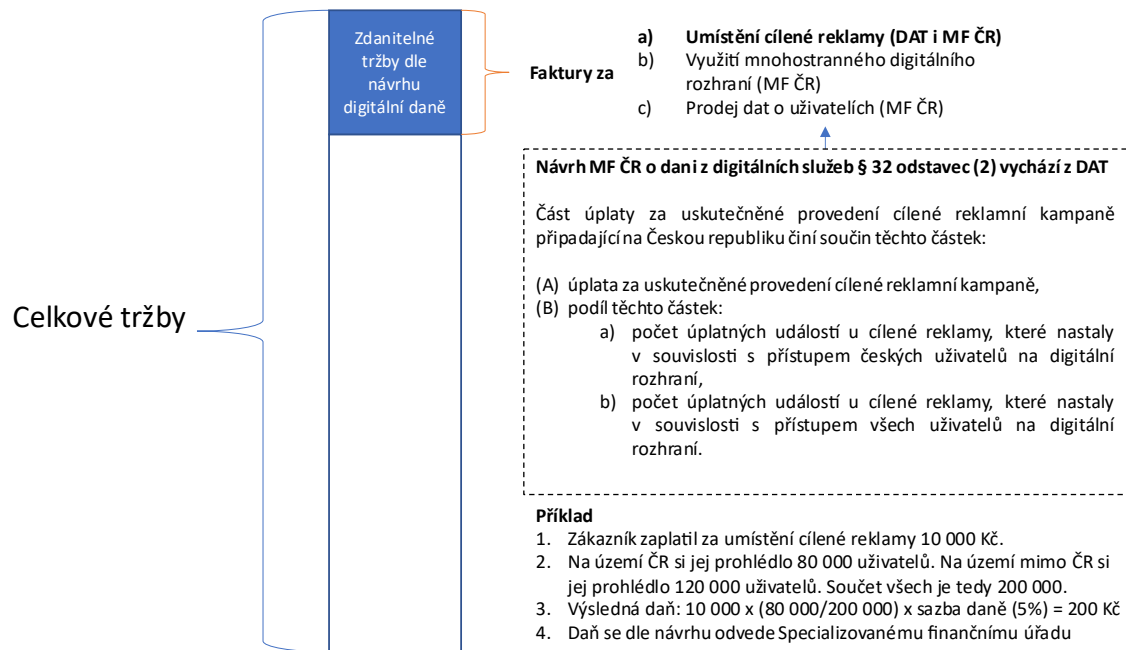
Nehledě na to, zda subjekt umístující reklamu je vlastník, či pronajímatel, může se jednat o zvýšení efektivní sazby daně. Zejména v tom smyslu, kdy se nejprve odvede daň z tržeb za cílenou reklamu a následně by se odvedla daň z příjmu právnických osob. V tomto ohledu mohou postižené zejména velké softwarové společnosti poskytující cloudová řešení, internetové obchody, online tržiště, produkty internetu věcí a další softwarové řešení (v mediích jsou nejvíce skloňované firmy Google, Facebook, Amazon a Apple). Dále se dá také očekávat, že tyto společnosti budou tlačit na svou vládu, aby v tomto ohledu podnikla určité kroky. V případě ČR již USA na začátku června zahájily vyšetřování podle paragrafu 301 amerického obchodního zákona, který dává prezidentovi USA možnost uvalit odvetná cla, která by dopadla na české vývozce do Spojených států. České firmy před pandemií nového koronaviru za celý rok 2019 vyvezly do USA výrobky (zejm. gumárenské výrobky, letecké motory či nemocniční lůžka) a zboží zhruba za 4,641 mld USD (okolo 104 miliard korun).⁷⁰

Vzhledem k tomu, že má nová daň dle závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o dani z digitálních služeb (RIA) přinést do státního rozpočtu od cca 1,2 mld. Kč do 5,4 mld. Kč (což je maximálně 5 % z celkového vývozu do USA), je nalezení shody s USA velmi žádoucí, zejména na úrovni OECD.⁷¹

⁷⁰ Viz <https://www.businessinfo.cz/navody/spojene-staty-americke-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/>

⁷¹ Výpočet v RIA počítal se zavedením 7% sazby daně.

Obrázek 8: Ilustrace výběru digitální daně pro subjekty splňující kritéria plátce

Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

3.1.2.1 VLIV DANĚ NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ

Dle (Evropská Komise, 2017) se nyní průměrná efektivní daňová sazba v EU pro tradiční vnitrostátní obchodní model pohybuje na úrovni 20,9 %, respektive 23,2 % pro tradiční mezinárodní obchodní model. Na druhou stranu dokument uvádí efektivní daňové zatížení pro digitální vnitrostátní obchodní model 8,5 %, respektive 8,9 % pro digitální mezinárodní obchodní model. Nicméně jejich odhad vychází z výpočtů centra ZEW (Leibniz Centre for European Economic Research) a společnosti PWC, který bral v potaz pouze 5 největších e-komerce společností dle tržní kapitalizace. Z toho důvodu je více než pravděpodobné, že vyvozený závěr může být zkreslený, neboť se může jednat o ekonomickou chybu typu zaměnění „části za celek“ (tedy že to, co platí pro jednu firmu, platí pro celou skupinu společností).

Studie (Bauer, 2018) se zabývala výší efektivní sazby daně u digitálních firem v širším pojetí než studie Evropské komise. Celkově do studie zařadila 140 společností u nichž posbírala data z účetních uzávěrek. Společnosti následně byly rozdělené do celkově tří skupin dle povahy jejich byznysu:

- (a) tradiční, méně digitální nebo nedigitální (49);
- (b) velké a dobře známé digitální společnosti (12);
- (c) jiné a méně renomované digitální korporace (79).

Pro průměrnou efektivní sazbu daně vzala data od roku 2012 do 2016, kde vydělila celkově zaplacené daně celkovými příjmy před zdaněním. Výsledkem studie byla následující efektivní sazba daně: pro tradiční, méně digitální nebo nedigitální 27,7 %, pro velké a dobře známé digitální společnosti 26,8 % a pro jiné a méně renomované digitální korporace 29,4 %. Autoři studie přisuzují rozdíl mezi studii

Evropské komise a (Bauer, 2018) právě použité metodice a dále často se vyskytujícímu dvojitému zdanění.

Je nepochybné, že digitální daň se dá vnímat jako selektivní daň pro určitou skupinu podniků. Zajímavý příklad nabízí zavedení digitální daně v Maďarsku.⁷² Tamní daňový úřad, Národní daňová a celní správa („NDCS“), zavedl v roce 2014 v souladu s maďarským zákonem daň z reklamy. Toto opatření zdanilo společnosti v progresivní sazbě od 0 % do 50 % z prodeje reklamy v Maďarsku. Daň se zaměřila na společnosti, které generovaly příjmy z reklamy, jako jsou poskytovatelé mediálních služeb, vydavatelé, vlastníci reklamních médií. Daň z reklamy se týkala i tištěných materiálů pro reklamní účely. Specificky se daň zaměřovala na velké nadnárodní společnosti, jako jsou Facebook, Google, Apple a Amazon.

V březnu 2015 zahájila Evropská komise šetření, zda daň z reklamy v Maďarsku splňuje pravidla EU o státní podpoře. Evropská komise se konkrétně obávala, že progresivní daňové sazby založené na úrovni prodeje reklamy poskytují menším společnostem nespravedlivou konkurenční výhodu. Komise učinila samostatné rozhodnutí zakazující NDCS uplatňování progresivních daňových sazeb, dokud nedokončí vyšetřování. Následně NDCS provedla technické změny v dani z reklamy snížením horní hranice sazby na 5,3 % (namísto 50 %). Progresivní sazby založené na prodeji reklamy však stále existovaly.

V prosinci 2016 Evropská komise vydala rozhodnutí, v němž uvedla, že změněná daň z reklamy porušuje pravidla EU o státní podpoře, protože neexistují objektivní důvody pro rozdíly v daňových sazbách. Jako odpověď s účinností od 1. července 2017 maďarský parlament schválil právní předpisy, které uplatňovaly daň z reklamy ve výši 7,5 % pro daňové poplatníky s tržbami z reklamy přesahujícími 100 milionů HUF (0,34 milionu USD). Společnosti s nižšími tržbami byly od nové daně osvobozeny. Toto rozhodnutí rovněž vyžaduje, aby se společnosti nesídlící v Maďarsku zde registrovaly jako daňoví poplatníci a prokázali dodržování nové daně. V opačném případě by čelily výrazným daňovým sankcím. Maďarský parlament označil tuto novou právní úpravu za „daň Google“.

Z definice bude tato daň zvyšovat efektivní sazbu daně pro dotčené podniky, nicméně, kvůli absenci dat není možné tento efekt kvantifikovat. U dotčených technologických podniků se tedy dá očekávat přenesení nákladů na konečného spotřebitele, jak se již uvádí v hodnotící zprávě RIA.

3.1.2.2 DOPAD NA ADMINISTRATIVNÍ VÝŠI NÁKLADŮ

Ohledně návrhu DAT považujeme za klíčové reportování počtu zobrazení reklamy daným uživatelem. Administraci s tímto spojenou považujeme za poměrně komplikovanou, zejména z následujícího důvodu: Pokud bude plátce daně pronajímatel digitálního rozhraní, bude povinen si u vlastníka zajistit data o počtu zobrazení reklamy, což může být komplikované, protože se jedná o interní data vlastníka. Vlastník nemusí být ochoten tato data poskytnout, notabene pokud sídlí ve třetích zemích. Další možností může být objednání si pouze určitého počtu zobrazení reklamy tak, aby bylo předem stanovené, z jaké částky se bude daň odvádět. Nicméně, obě varianty by mohly znamenat určitou změnu v chování plátců daně a jejich obchodních modelů (podrobněji rozebíráme v sekci 4).

V případě zavedení daně z cílené reklamy (varianta č. 1 v RIA obdobná s návrhem DAT, tedy pouze zdanění cílené reklamy) se uvažuje vznik jednorázových nákladů v hodnotě 23,5 mil. Kč na straně správce daně v prvním roce. V těchto nákladech se promítá uvedení do provozu nového

⁷² Viz (Webber & Koborski, 2019)

Specializovaného finančního úřadu. V dalších letech se dle RIA uvažují mzdové náklady na dva až tři pracovníky v tomto úřadu.

Na straně plátců bude nutné interně zavést reportování o počtu zobrazení reklam. Nicméně návrh počítá se zdaněním celosvětových entit, které disponují silným daňovým a administrativním aparátem. Z toho důvodu pro tyto subjekty nová daň nepředstavuje nadměrnou zátěž. Z definice se tedy návrh netýká mikro, malých a středních podniků, pro které tedy nepřináší žádné změny.

3.1.2.3 EXISTENCE BARIÉR PRO RŮZNÉ TYPY PODNIKŮ

Dle rozsáhlého dotazníkového šetření ve studii (European Commission, 2018b), kde 186 podniků (většina malých a středních) a asociací napříč EU odpovídalo na otázky ohledně mezinárodního zdanění, jsou hlavní obecné bariéry následující:

- Nejistota spojená s daňovými povinnostmi při působení v různých zemích (vybráno 63 % respondentů)
- Nejistota ohledně přesného rozdělení tvorby hodnoty podniku podle jurisdikce (vybráno 61 % respondentů);
- Nejistota spojená s budoucími daňovými řešeními pro nové obchodní modely (vybráno 44 % respondentů).
- Riziko nadměrné regulace, zejména pro podniky se sídlem v EU.
- Již existující příliš složitý systém zdanění
- Nadměrné riziko dvojího zdanění; jednostranná akce EU povede k protipatření ze strany obchodních partnerů

K těmto obecným bariérám náš expertní tým identifikoval konkrétní problémy při implementaci DAT pro dotčené podniky:

- Nutnost vést databázi ohledně uživatelů a vykazovat počet zobrazených reklam v dané jurisdikci;
- Identifikace lokace, kde uživatel zobrazil reklamu – uživatel má možnost se připojit přes Virtual Private Network (VPN), čímž znesnadňuje určení místa zobrazení
- V případě nesjednocení daňových jurisdikcí hrozí vykazování těchto dat v každé jurisdikci zvlášť;
- Možné riziko špatné identifikace reklamní služby a následný soudní spor s daňovou jurisdikcí (toto riziko spatřujeme vyšší v aktuálním českém návrhu na zdanění digitálních služeb, zejména považujeme za nejednoznačnou oblast zdanění: „využití mnohostranného digitálního rozhraní“);
- Nadměrné riziko dvojího zdanění a z toho plynoucí možnost soudního sporu s danou jurisdikcí;

3.1.3 HARMONIZOVANÉ NÁVRHY V RÁMCI ENVIRONMENTÁLNÍCH OPATŘENÍ

V rámci environmentálních opatření uvažujeme následující harmonizační návrhy:

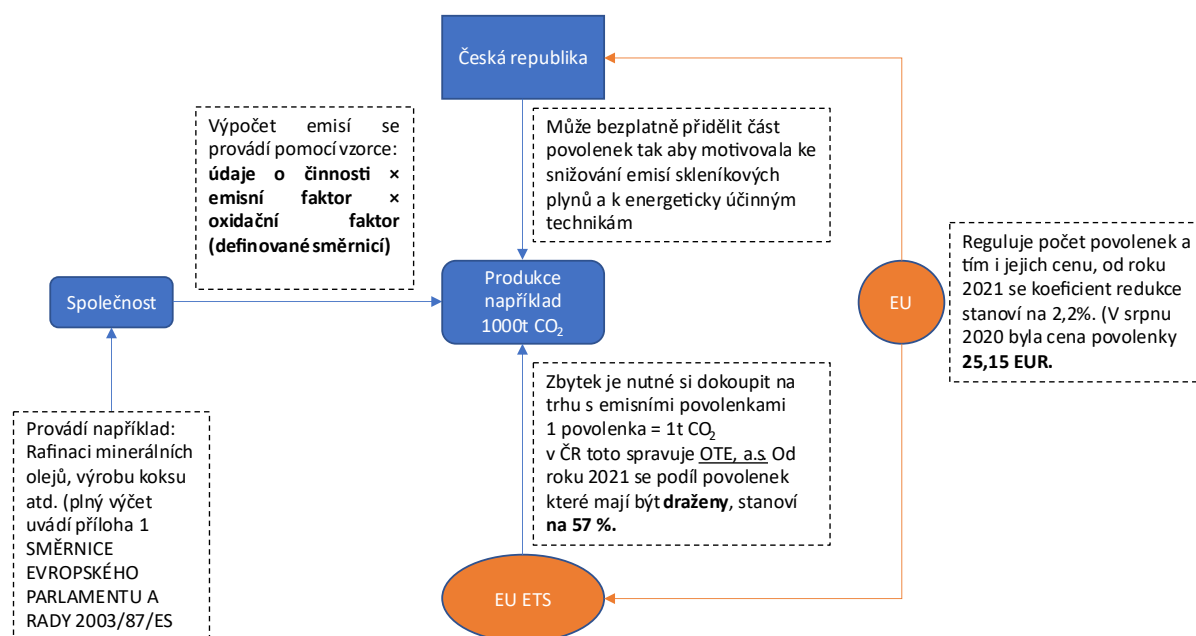
- Daň z nerecyklovatelného plastového odpadu
- Revize systému obchodu s emisními povolenkami (EU ETS)
- Uhlíkové vyrovnání
- Harmonizované zdanění v oblasti energetiky

Jak jsme zmínili v části 2.1.9.2, technické detaily harmonizované podoby návrhu **příspěvku z nerecyklovatelných plastů** nejsou doposud známé. Zejména chybí přesná definice nerecyklovatelného plastu a časové období, za které by se daň odváděla. Jediné, co je doposud známé, je výše příspěvku 0,80 eur za kilogram nerecyklovatelného plastu pro všechny firmy v dotčeném odvětví. Dle návrhu (Evropská Komise, 2018) by (str. 8): „Příspěvek na vlastní zdroj byl úměrný množství nerecyklovaných plastových obalových odpadů vykazovaných každoročně Eurostatu.“ Z pohledu české strany by se jednalo o data z Českého statistického úřadu (ČSÚ), respektive o data CENIA.

Již nyní zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ukládá všem subjektům uvádějícím na trh obaly nebo balené výrobky povinnost zpětného odběru a využití odpadů z obalů. Nicméně, jak jsme již uvedli výše, dle MF a MŽP by zavedení příspěvku nemělo podniky zatížit novým reportingem. Nepočítá se ani s převedením zátěže na výrobce plastů, neboť by ekonomické náklady na implementaci celého systému zřejmě přesáhly samotnou výši platby.

Další návrh se týká **revize systému emisních povolenek**. Evropská rada v říjnu 2014 potvrdila, že jedním z hlavních nástrojů k dosažení cílů stanovených Pařížskou dohodou bude trh s emisními povolenkami vybavený nástrojem pro stabilizaci trhu, který počítá od roku 2021 s redukčním koeficientem 2,2 %. Schéma principu trhu s emisními povolenkami ilustruje **Obrázek 9**.

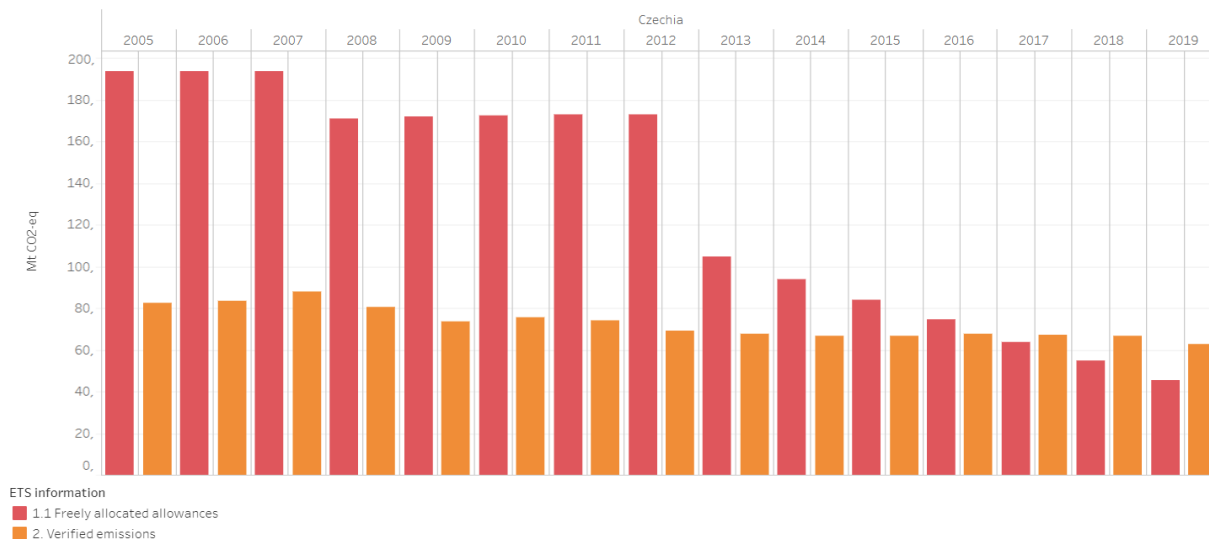
Obrázek 9: Schéma fungování trhu s emisními povolenkami

Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Zmiňovaná revize systému emisních povolenek spočívá především v nastavení jiných parametrů již stávajícího systému. V první řadě se zrychlí koeficient redukce počtu povolenek jak pro letectví, tak pro stacionární zařízení. V druhé řadě se zpřísní pravidla pro přidělování bezplatných emisních povolenek s cílem postupného snižování jejich maximálního počtu (viz **Obrázek 10**).

Obrázek 10: Vývoj poměru bezplatných (červeně) emisních povolenek a povolenek v rámci EU-ETS (oranžově)

Zdroj: European Union Transaction Log (EUTL), extracted 1st July 2020

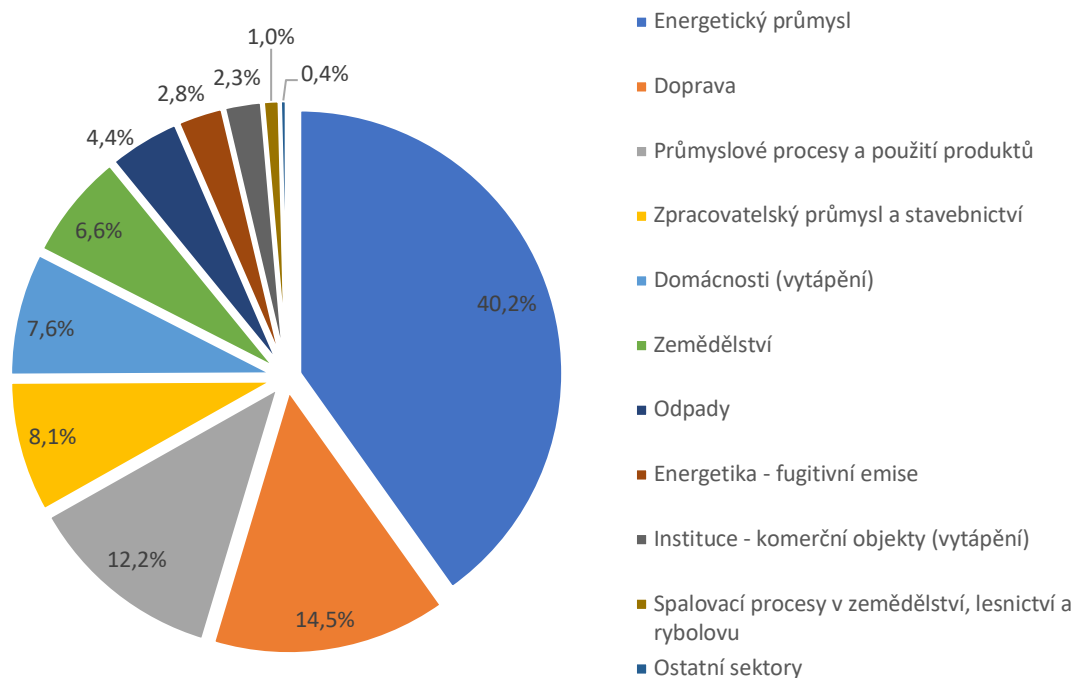
A dále dle nařízení Komise 2019/331 se pro období 2021 až 2030 bezplatná alokace povolenek **nepřiděluje** na výrobu elektřiny a na zachytávání a geologické ukládání CO₂.⁷³ Na základě těchto kroků se očekává zvýšení ceny povolenek až za hranici 30 EUR/t v roce 2021.

Dle dat z EU-ETS byly celkové verifikované emise skleníkových plynů v systému EU ETS v roce 2019 v ČR 62,5 Mt CO₂ ekv. (72,6 % celkových emisí vykázaných v emisní inventuře), což je 24,2% pokles oproti roku 2005.⁷⁴ Nejvyšší podíl na emisi skleníkových plynů drží energetický průmysl s 40,2 % (viz **Obrázek 11**). Zejména se jedná o spalování fosilních paliv k potřebě vytápění a zpracovatelského průmyslu.

⁷³ Viz https://www.mzp.cz/cz/bezplatna_alokace_2021_2030

⁷⁴ Viz <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/emissions-trading-viewer-1>

Obrázek 11: Struktura agregovaných emisí skleníkových plynů dle zdrojů v roce 2017

Zdroj: ČHMÚ, (Kochová et al., 2018)

Následující **Tabulka 11** zobrazuje producenty s více než 1 Mt CO₂ ekv. v ČR v roce 2019. Jedná se především o uhelné elektrárny ze skupiny ČEZ, a.s. Z uvedených údajů je zřejmé, že bezplatná alokace povolenek (ve výši 45,4 Mt CO₂ ekv. v roce 2019) by pokryla potřebu pouze těchto 16 uvedených zařízení z celkového počtu 270 přihlášených do českého rejstříku obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, který spravuje OTE, a.s. Navíc, pro mnoho zařízení vyrábějících elektřinu již nebude možné po roce 2021 bezplatně alokovat emisní povolenky.

Mnoho podniků zapojených do EU-ETS běžně disponuje objemem emisních povolenek na 3-5 let dopředu, jako například uvádí skupina ČEZ ve své výroční zprávě za rok 2019: „V roce 2019 prodávala společnost ČEZ elektřinu a nakupovala emisní povolenky pro zajištění výroby na léta 2020–2025 zejména prostřednictvím standardních produktů (roční, čtvrtletní, měsíční) na mimoburzovním trhu nebo na burzách.“, nebo například skupina ArcelorMittal (nyní Liberty Ostrava, a.s.) v účetní uzávěrce za rok 2018: „Zůstatek povolenek zaevidovaný v účetnictví k 31. 12. 2018 činil 9 577 526 kusů povolenek typu EUA. Zůstatek je oceněn pořizovacími cenami, a činí 1 843 042 tis. Kč. Tento zůstatek nebyl k 31. 12. 2018 pro povolenky nabyté v roce 2016, 2017, 2018 přeceněn, protože burzovní tržní cena povolenky typu EUA z těchto let byla k tomuto dni vyšší než cena použitá pro ocenění v účetnictví.“

Tabulka 11: Producenti s více než 1 Mt CO₂ ekv. v ČR v roce 2019

 Název zařízení	Suma emisí za obchodovací období (2013–2019)	Emise CO₂ vyprodukované za rok 2019
ČEZ, a. s. - Elektrárna Počeradý	36 979 833	4 717 748
ČEZ, a. s. - Elektrárna Tušimice 2	31 505 716	4 281 574
Sokolovská uhelná – Teplárna a PPC Vřesová	29 058 772	3 875 256
Sev.en EC – Elektrárna Chvaletice	23 601 701	3 715 409
ČEZ, a. s. - Elektrárna Prunéřov 2	18 958 634	3 222 089
ČEZ, a. s. - Elektrárna Ledvice	7 767 830	2 673 299
Třinecké železářny	18 353 178	2 650 392
UNIPETROL – Petrochemie	15 586 352	2 469 797
Liberty Ostrava a.s.	19 538 320	2 455 839
TAMEH Czech	16 091 648	1 931 885
ČEZ, a. s. - Elektrárna Prunéřov 1	15 525 246	1 906 348
Teplárna Kladno – Elektrárna Kladno	13 110 917	1 832 224
ENERGETIKA TŘINEC – Teplárny a Tepelná	12 020 943	1 571 869
ČEZ, a. s. - Elektrárna Mělník 3	10 199 322	1 447 758
Elektrárny Opatovice – Elektrárna Opatovice	12 886 220	1 405 208
ČEZ, a. s. - Elektrárna Mělník 2	8 646 028	1 312 931
ČEZ, a. s., Elektrárna Počeradý 2	3 608 259	1 292 109
ENERGOTRANS – Elektrárna Mělník 1	10 839 162	1 178 214
Součet	304 278 081	43 939 949

Zdroj: OTE, a.s., Tabulka Splnění za rok 2019

Efekt očekávané zvýšené ceny emisních povolenek může mít následující dopady: V první řadě se zvýší krátkodobé majetky společností. V tomto ohledu se tedy nabízí možnost využití těchto prostředků na investici pro technologie s nižší náročností na emise skleníkových plynů. V případě společností, pro které tato možnost není výhodná, je možné promítnutí zvýšených cen do konečných produktů. Tento postup nepochybně snižuje konkurenceschopnost, což může mít následně i negativní dopad na trh práce v tomto odvětví.

Dalším příkladem může být například odvětví v cementářském průmyslu (Suchánek, 2009). Při výrobě cementu vznikají 2/3 celkových emisí CO₂ rozkladem vápence (CaCO₃) při výrobě slínku, který je základní složkou cementu. Poměr CO₂/t slínku je neměnný. Zbývající 1/3 vzniká spalováním paliva při výrobě slínku. Jednou možností, jak snížit emise CO₂, je tedy využít biomasu jako palivo (dřevo, slámu, čistírenské kaly), na kterou se nemusí využívat emisní povolenky. Další možností je vyrábění tzv. směsného cementu, kdy 95 % je klasický portlandský slínek a zbylých 5 % tvoří sádrovec. Díky omezení podílu portlandského cementu se sníží produkce CO₂ na tunu vyrobeného cementu, ovšem na úkor kvality.

S výše uvedenou revizí emisních povolenek velmi úzce souvisí **mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích**. Aktuálně Evropská komise zahájila veřejnou diskusi k nalezení vhodného nástroje pro tento mechanismus.⁷⁵ V jejím oficiálním dokumentu navrhuje následující možnosti:

- Rozšíření systému EU – ETS na dovozy a povinnost zahraničních společností nakupovat na hranicích povolení k emisím uhlíku
- Vytvoření samostatného souboru povolení EU ETS pro zahraniční výrobce
- Stanovení hraniční daně z dovozu, která se bude vybírat za produkty náročné na emise uhlíku ve vybraných odvětvích
- Vytvoření uhlíkové daně (DPH nebo spotřební daně) na úrovni spotřeby u produktů vyráběných v odvětvích s rizikem úniku uhlíku (to by se týkalo výroby v EU i dovozu)

Je však nutné dodat, že konkrétnější návrhy, jak by přesně tyto nástroje měly vypadat, prozatím nejsou k dispozici. V tomto ohledu je tedy možné pouze konstatovat, že s výjimkou návrhu o uhlíkové dani by tyto nástroje znamenaly zvýšení ceny pro importéry, a tím by domácí výrobci zvýšili svou konkurenceschopnost, ovšem pouze na domácím trhu. Uhlíková daň by s nejvyšší pravděpodobností znamenala zvýšení ceny pro konečné spotřebitele.

Poslední návrh v oblasti environmentální politiky je **harmonizované zdanění v oblasti energetiky**. Aktuálně jsou na úrovni EU stanovené minimální sazby na alkoholické nápoje, energetické produkty, elektřinu a tabákové výrobky.⁷⁶ Sazby v ČR jsou vyšší v řádu desítek procent. Vybrané příklady ukazují **Tabulka 12**.

Tabulka 12: Porovnání sazeb v oblasti energetiky

 Název látky	Minimální sazba daná Směrnicí 2003/96/EC	Sazba v ČR k 1/1/2020 (kurz EUR = 25,74 CZK)
Bezolovnatý benzín	421 EUR na 1000 litrů	532 EUR na 1000 litrů
Plynový olej (pohonná látka)	330 EUR na 1000 litrů	425 EUR na 1000 litrů
Plynový olej – průmyslové / komerční využití (stacionární motory)	21 EUR na 1000 litrů	425 EUR na 1000 litrů
Těžký topný olej (komerční využití)	15 EUR na 1000 kg	18 EUR na 1000 kg
LPG (pohonná látka)	125 EUR na 1000 kg	152 EUR na 1000 kg
LPG – průmyslové / komerční využití (stacionární motory)	21 EUR na 1000 litrů	50 EUR na 1000 litrů

Zdroj: [European Commission \(2020\) EXCISE DUTY TABLES Part II Energy products and Electricity](#)

Již nyní, jak shrnuje závěrečná správa Nejvyššího kontrolního úřadu ČR, právní úprava spotřebních daní v ČR významně překračuje požadavky EU (Nejvyšší kontrolní úřad ČR a SR, 2017). Nicméně jak dále konstatují, v ČR nebyla zavedena indexace sazeb, což má za následek snižování významnosti

⁷⁵ Viz <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12228-Carbon-Border-Adjustment-Mechanism>, konečné datum pro podávání připomínek je 28.10.2020

⁷⁶ Viz [EXCISE DUTY TABLES Part II Energy products and Electricity In accordance with the Energy Directive \(Council Directive 2003/96/EC\) INCLUDING Natural Gas, Coal and Electricity](#)

spotřebních daní na celkových daňových příjmech a v důsledku rostoucí kupní síly reálné snižování daňového zatížení spotřebními daněmi.

Co se týče harmonizačních návrhů v této oblasti, EU pouze navrhuje minimální sazbu daně, kterou již nyní ČR významně převyšuje. V tomto ohledu tedy nepředpokládáme významné dopady na podniky.

3.1.3.1 DOPAD NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ

Z výše uvedených návrhů by měly nejvyšší dopad na efektivní sazbu daně (1) daň z nerecyklovatelných plastů a (2) uhlíkové vyrovnání na hranicích (v závislosti na vybrané metodě vyrovnání). Revize systému emisních povolenek není ze své definice považována za daň, nicméně aktuální návrh může pro podniky znamenat značné náklady. Kvůli velmi nekonkrétním návrhům není možné dopad na efektivní sazbu daně kvantifikovat.

3.1.3.2 DOPAD NA ADMINISTRATIVNÍ VÝŠÍ NÁKLADŮ

Co se týče **revize systému obchodních povolenek**, aktuálně existuje čistě elektronický systém, který eviduje emisní povolenky v online rejstříku v každém členském státě. Každá společnost mající závazek a jakákoliv osoba se zájmem o koupi či prodej povolenek musí mít účet. Systém je tvořen národním rejstříkem v každém členském státě a střediskem na evropské úrovni EUTL (European Union Transaction Log, Evidence transakcí Evropské Unie) provádějící kontroly dodržování pravidel. Tím, že nový návrh počítá se zachováním stávajícího systému, neuvažujeme zvýšení administrativních nákladů na straně podniků ani na straně správce daně.

Administrativní náklady na straně správce daně by jednoznačně vznikly při zavedení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích. V tomto případě by bylo nutné zavést nový systém v závislosti na vybraném řešení. Aktuálně však při neexistenci konkrétnějších návrhů není možné hlouběji analyzovat tyto dopady.

3.1.4 DEFINITIVNÍ SYSTÉM DPH

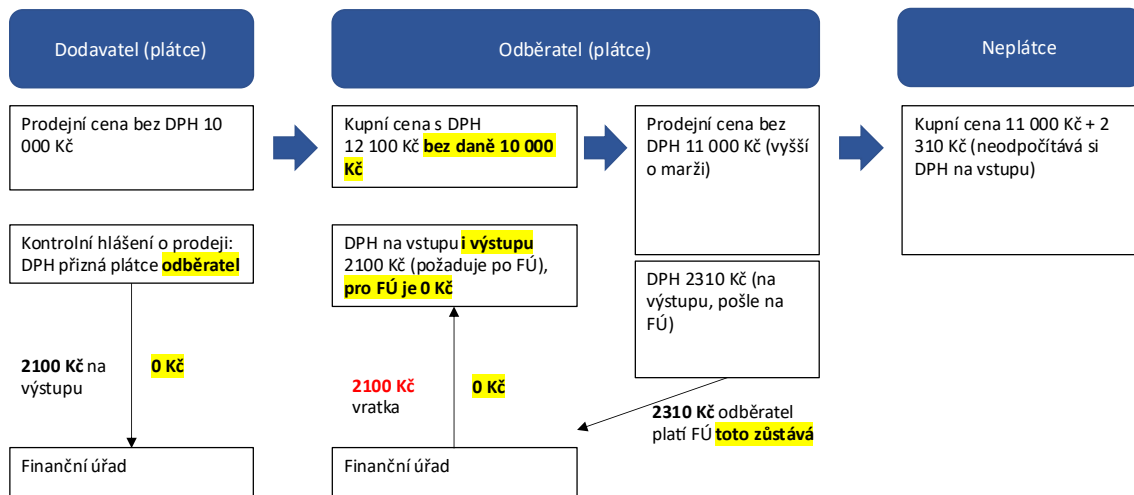
Jak se uvádí v dokumentu (European Commission, 2017), zásadní změnou oproti aktuálnímu stavu je přenesení daňové povinnosti z kupujícího na prodávajícího v případě přeshraničního prodeje. Toto pravidlo by platilo plošně po celé EU. K tomu je dále nutné zřídit jednotné inkasní místo v každém členském státě, které by vybrané DPH rozesílalo zpět do jednotlivých zemí EU.

Alternativou pro tento návrh by bylo zavedení plošného mechanismu „reverse charge“. Tento mechanismus zmiňujeme pouze pro ilustraci, aktuálně se o tomto návrhu plošně pro celou EU neuvažuje (uvažuje se pouze pro podniky se statutem CTP). Avšak směrnice Rady (EU) 2018/2057 ze dne 20. prosince 2018, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, obsahuje článek 199c umožňující členským státům zavést všeobecný „reverse charge“, nicméně pouze pro zdanitelné plnění přes limit 17 500 EUR a pouze do 30.6.2022. V ČR je legislativně tento zvláštní režim zdanění naplní hlavně § 92a až § 92i a přílohy 5 a 6 ZDPH. Časové omezení významně ovlivňuje politickou debatu i vůli opatření implementovat do legislativy, protože obvyklá délka legislativního procesu jde velmi nekompromisně proti zmíněnému termínu 30.6.2022.

Obrázek 12 znázorňuje zjednodušený příklad mechanismu „reverse charge“ (změna oproti aktuálnímu systému je vyznačená žlutě). Z příkladu je zřejmé, že by DPH na výstupu i vstupu přiznával kupující.

V případě, kdy by tento mechanismus platil plošně pro celou EU, by zamezil karuselovým podvodům. Navíc by jeho administrace nebyla tak náročná jako v nynějším návrhu definitivního systému DPH, neboť by finanční správě odpadla povinnost vrácení DPH.

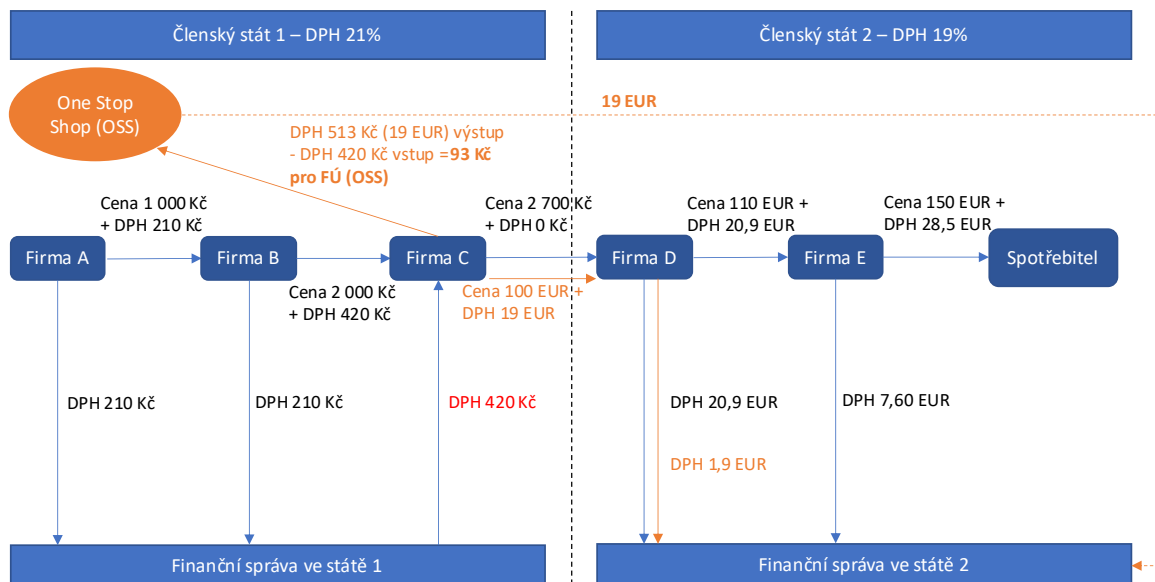
Obrázek 12: Schéma mechanismu „reverse charge“

Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

V další části se budeme zabývat aktuálním návrhem na zavedení definitivního systému DPH, který přenáší daňovou povinnost z kupujícího na prodávajícího. Praktický příklad změny oproti aktuálnímu systému znázorňuje **Obrázek 13**.

Obrázek 13: Příklad v praxi při zavedení definitivního systému DPH s One Stop Shop

Zdroj: (European Commission, 2017) a CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Oranžově vyznačený text představuje změnu oproti aktuálnímu systému, který je ilustrován černou barvou. Z příkladu je zřejmé, že prodávající má povinnost odvést DPH ve výši obvyklé v daném státě kupujícího. Díky tomuto mechanismu se tak výrazně sníží ekonomické škody z tzv. kolotočových podvodů, protože prodávající bude muset DPH odvést a kupující zaplatit. Tím, že se jedná o „technickou“ změnu ohledně fungování DPH, neuvažujeme žádný vliv tohoto návrhu na efektivní sazbu daně firem. Naopak se jedná o narovnání podnikatelského prostředí a s tím spojené zvýšení konkurenceschopnosti firem, které nebyly zapojené v kolotočových podvodech (tj. efektivní sazba daně by se zvýšila jen těm subjektům, které se na krácení daně podílely).

Součástí návrhu je zavedení takzvaného „one stop shop“ (OSS), což znamená jedno správní místo pro výběr daně v rámci celé EU. Již nyní existuje takzvaný „mini one stop shop“ (MOSS) pro společnosti, které prodávají elektronické služby konečnému odběrateli v EU. V praxi to znamená, že se podnik registruje ve svém členském státě do jednoho správního místa prostřednictvím daňového portálu a poté zde může podávat daňová přiznání a platit daň. V České republice jednotné správní místo spravuje Finanční úřad pro Jihomoravský kraj, kterému se kvartálně podává přiznání k MOSS a platí se daň v eurech na specifický bankovní účet. Přeposlání platby daně a relevantních částí daňového přiznání do ostatních zemí Evropské unie zajišťuje Finanční správa ČR, neboli členský stát identifikace.

Aktuální přeshraniční prodej ilustruje následující Tabulka 14, která uvažuje prodej z ČR do jiného členského státu. Při zavedení OSS je tedy nutné dále zohlednit následující otázky, harmonizaci sazeb DPH, limit pro zaslání zboží do ČS a limit pro registraci k DPH. V tomto ohledu nabízí návrh *Směrnice Rady o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zvláštní režim pro malé podniky* určitá opatření (Evropská komise, 2018). V tomto návrhu Komise navrhuje (článek 284): *“Členské státy mohou na základě objektivních kritérií stanovit rozdílné hranice pro různá odvětví obchodu. Tato hranice však nepřesáhne 85 000 EUR nebo ekvivalent této částky v národní měně...roční obrat v Unii daného malého podniku nepřesahuje 100 000 EUR“*. Nicméně návrh je pro ČS nepovinný. Aktuální limity ukazuje **Tabulka 13**.

Tabulka 13: Limity k registraci k DPH v sousedních zemích

	Limit pro registraci k DPH (EUR k 1. červenci 2019)	Limit pro zaslání zboží do ČS na dálku (článek 34 směrnice 2006/112 / ES, ve znění pozdějších předpisů)
Česká republika	39 250 EUR	44 744 EUR
Německo	17 500 EUR	100 000 EUR
Polsko	47 140 EUR	37 712 EUR
Slovensko	49 790 EUR	35 000 EUR
Rakousko	30 000 EUR	35 000 EUR

Zdroj: EU [VAT THRESHOLDS \(1 JULY 2019\)](#)

Tabulka 14: Aktuální přeshraniční prodej konečnému spotřebiteli v jiném ČS

 Povinnost k DPH	Zasílání zboží do limitu	Překročení limitu	Zasílání zboží po překročení limitu
Plátce	české DPH, ř. 1,2 přiznání, kontrolní hlášení A.4.,A.5.	Registrace k DPH ve státě překročení limitu	Aplikuje DPH jiného státu. V tuzemském přiznání v ř. 26
Neplátce	počítá do obratu pro povinnou registraci plátce DPH.	Registrace k DPH ve státě překročení limitu	Aplikuje DPH jiného státu. Plátcem v tuzemsku se z tohoto důvodu nestává.
Identifikovaná osoba	počítá do obratu pro povinnou registraci plátce DPH. V přiznání IO nevykazuje	Registrace k DPH ve státě překročení limitu	Aplikuje DPH jiného státu. Plátcem v tuzemsku se z tohoto důvodu nestává.

Zdroj: (Bartůšková, 2019)

Navrhované změny mají za cíl především snížit administrativní zátěž malým podnikům, avšak může mít negativní dopady, jak popisuje následující příklad (Evropská komise, 2018) str. 2: *„Osvobození malých a středních podniků v jednom členském státě, které je dostupné jen podnikům v tomto státě usazeným, má negativní dopad na konkurenční postavení podniků usazených v jiných členských státech zásobujících tentýž trh. Tento problém se bude dále zhoršovat s přechodem na zdanění v místě určení v rámci navrhovaného definitivního systému DPH. Může se stát, že mnoho malých a středních podniků bude muset svým zákazníkům účtovat DPH ve výši odlišné od výměry platné ve členském státě, kde jsou usazeny. Podle zásady zdanění ve státě určení musí být DPH přiznána a odvedena v členském státě, kde je usazen zákazník (členský stát „určení“), a nikoli v členské státě, kde je usazen podnik (členský stát „původu“). To znamená, že: i) malé a střední podniky nemají pro obchodování v rámci EU nastaveny rovné podmínky; a že ii) malé a střední podniky jsou kvůli povinnostem v oblasti DPH v jiných členských státech odrazovány od provádění přeshraničních transakcí a maximálního využívání příležitostí, které jim nabízí jednotný trh.“*

Nicméně k plné funkčnosti by bylo nutné harmonizovat prahovou hodnotu k registraci k DPH, která je nyní v jednotlivých ČS velmi rozdílná. To může mít vliv na chování podniku ve smyslu umělého zadržení růstu tak, aby nepřekročil limit pro osvobození od DPH.

3.1.4.1 DOPAD NA ADMINISTRATIVNÍ VÝŠÍ NÁKLADŮ

Náklady na zavedení definitivního systému DPH se zabývala společnost Ernst&Young, která vypracovala studii založenou na rozhovorech s podniky, daňovými autoritami a státními úředníky (Adeniji-adele & Whittle, 2015). Jejich analýza mimo jiné ukazuje, že náklady spojené s plněním přeshraniční povinnosti týkající se DPH, jsou o 11 % vyšší než náklady na dodržování předpisů související s DPH v rámci domácího obchodu.

Další výsledek jejich analýzy naznačuje, že implementace jednotného kontaktního místa (OSS) by mohla vést ke zvýšení nákladů pro malé a střední podniky (činné pouze v domovském státě) v roce implementace a ročně i po implementaci. Důvodem jsou následující aspekty:

- Neplátcí DPH budou muset účtovat DPH prostřednictvím OSS, což bude vyžadovat nové účetní systémy, procesy a kontroly;
- Zavedení certifikované osoby povinné k dani (CTP) - dodavatelé budou muset zkontrolovat, zda má zákazník status CTP. Podniky budou také muset projít registračním procesem, pokud si přejí tuto úlevu využít;
- Standardizace snížených sazeb DPH (k tomuto účelu by byl v provozu webový portál, který by obsahoval všechny informace o snížených sazbách) - podniky budou časově zatíženy kontrolou tohoto portálu.

Dle studie (Adeniji-adele & Whittle, 2015) se bude navýšení administrativních nákladů pro malé a střední podniky (které jsou registrováni k DPH v jednom členském státě) pohybovat mezi 5 % až 6 %, právě kvůli výše zmíněným aspektům. U středních (které jsou registrovány ve více než jednom členském státě) a velkých podniků se však očekávají úspory nákladů v roce provádění i průběžně, zhruba mezi 11 % až 18 %.⁷⁷ Je tomu tak zejména z důvodu jediné registrace k DPH ve svém domovském státě. Náklady na zavedení celého systému na straně správce daně nejsou brány v potaz.

Dále na straně podniků půjde o téměř shodnou vykazovací povinnost, kterou již nyní vyřizují v rámci kontrolního hlášení. V tomto ohledu tedy uvažujeme pouze nízké náklady na případnou změnu účetního systému. Hlavně z důvodu existující povinnosti odevzdávání kontrolního hlášení, ke kterému jsou již nyní třeba zaměstnanci, či externí daňoví poradci, kteří se tímto zabývají.

Na straně finanční správy bude třeba provést více změn. Nejprve bude nutné připravit aktuální systém povinnosti k dani všeobecně na kupujícího, tj. poupravit formuláře, aktualizovat softwarové řešení a proškolit zaměstnance. Dále, jak jsme již zmínili, bude nutné zavést jedno inkasní místo, které bude spolupracovat přeshraničně. Tyto změny s sebou ponесou jak jednorázové náklady na změnu, tak i možné dlouhodobé náklady v podobě nových zaměstnanců.

Ze stanoviska Výboru pro kontrolu kvality hodnocení dopadů regulace (RIA) vyplývá, že kumulované finanční dopady na státní rozpočet za vytvoření JIM (zde je nutné brát v potaz, že JIM a OSS jsou vcelku odlišné, nicméně principiálně podobné) přesáhnou částku 140 mil. Kč (v cenách roku 2010).⁷⁸ Nicméně, pro ilustraci možných nákladů zde uvádíme příklad, kdy NKÚ v roce 2017 provedl kontrolu projektu JIM, která prokázala (NKÚ, 2017) str. 5: „*že ani při vynaložení téměř 3,5 mld. Kč nebylo cíle projektu dosaženo. Peněžní prostředky nebyly vynakládány na realizaci JIM, ale na technickoorganizační opatření. Informační systémy orgánů finanční správy, správy pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na zdravotní pojištění byly stále samostatnými, vzájemně nekomunikujícími systémy, což odpovídalo výchozímu stavu.*“⁷⁹

Dále, NKÚ odhaduje zhruba 14% výpadek DPH v roce 2016 oproti teoretické částce, která by se měla vybrat. Karuselové podvody z toho dle odhadu (Šefčík, 2014) mohou tvořit až 28%. Pokud by tedy definitivní systém DPH s OSS byl zaveden, mohlo by se jednat o snížení ekonomických škod z karuselových podvodů ve výši 0-4 % výpadku DPH, zhruba 0 až 4,3 mld. Kč (bereme-li jako základ daňové příjmy bez SZ v roce 2019, viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**)⁸⁰ Návrh by tedy znamenal

⁷⁷ Ve studii (Adeniji-adele & Whittle, 2015) označováno jako „Option 2“.

⁷⁸ Viz. [Stanovisko Výboru pro kontrolu kvality hodnocení dopadů regulace \(RIA\)](#)

⁷⁹ https://www.nku.cz/assets/pro-media/tiskove-zpravy/zprava-danich_2.pdf

⁸⁰ Horní hranice 4% předpokládá úplné zamezení karuselových podvodů a vychází z odhadu (Šefčík, 2014).

pozitivní zprávu pro rozpočet ČR za předpokladu již nezvyšujících se nákladů na technicko-organizační opatření, jak výše uvedl NKÚ.

4 ANALÝZA DOPADŮ AKTUÁLNÍCH NÁVRHŮ NA ZMĚNY CHOVÁNÍ DAŇOVÝCH SUBJEKTŮ ČI VÝVOJ NA DANÝCH TRŽÍCH

Čtvrtá kapitola této analýzy detailně popisuje a analyzuje tři tematické sub-celky, které se pojí se zamýšlenými harmonizačními návrhy diskutovanými ve druhé kapitole. Hlavní detail v rámci sub-celků je kladen na kategorii podnikatelských (firemních) ekonomických subjektů.

Analýza dopadů aktuálních návrhů je ústřední téma s tím, že hlavní analytické okruhy se dělí na

- Analýzu změny chování daňových subjektů v kontextu návrhů harmonizačních iniciativ
- Analýzu vývoje na daných (relevantních, dotčených) tržích
- Analýzu a zpracování expertního odhadu výše daňových výnosů, respektive daňového inkasa pocházejícího z firem dotčených harmonizačními iniciativami

Citlivostní, korelační a jiné dílčí analýzy jsou zpracovány za ekonomického předpokladu „ceteris paribus“, tj. za jinak nezměněných podmínek (tj. další proměnné jsou fixní, stabilní, neměnné). Přesto že tento předpoklad je zjednodušující, je to jediný možný způsob zpracování ekonomické analýzy (kvantifikace) a zhodnocení dopadů dílčího regulatorního opatření, který je běžně využíván. Opakem tohoto přístupu jsou komplexní makro a mikroekonomické analýzy, které uvažují významné přelévací efekty (také přelévání, z angl. spillover effect) a uvažují také silné vazby mezi jednotlivými ekonomickými odvětvími a chováním ekonomických subjektů, které dynamicky modelují.

4.1 ANALÝZA ZMĚNY CHOVÁNÍ DAŇOVÝCH SUBJEKTŮ V KONTEXTU VYBRANÝCH HARMONIZAČNÍCH INICIATIV

Za relevantní harmonizační iniciativy jsou v rámci analýzy považovány ty, které jsou popsány v druhé kapitole, respektive analyticky zpracovány v kapitole třetí. Hospodářská praxe jasně ukazuje, že ekonomické chování je v čase proměnlivé, ovlivněné dostupnými technologiemi a tržním sentimentem podnikatelských subjektů. Z podstaty informační rozdrobenosti (informační asymetrie) pouze reálné chování ekonomických subjektů je projevem jejich preferencí (v chování, spotřebě, daňové optimalizaci a mnoha dalších oblastech).

Díky tomu, že mnoho harmonizačních iniciativ na úrovni Evropské unie, OECD, či WTO je již aplikováno v jiných státech blízkých České republice, jak zeměpisně, tak socioekonomicky, může tato subkapitola podat velmi reálnou analýzu behaviorálních změn v českých podmínkách.

4.1.1 BEHAVIORÁLNÍ ZMĚNY EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ NA ZÁKLADĚ POTENCIÁLNÍHO ZAVEDENÍ CC(C)TB

Ekonomické subjekty jako domácnosti (spotřebitelé) a firmy, mají tendenci přirozeně optimalizovat svou daňovou povinnost. Optimalizací není myšleno obcházení, neplacení či agresivní optimalizování⁸¹, nýbrž pouze možnost uplatnit legitimní a legislativně platné nároky na daňové odpočty, slevy, a další opatření pro snížení daňového základu. Vzhledem k charakteristice daňového systému, který je neadresný, nenávratný a neekvivalentní, ekonomičtí agenti upřednostňují platit nižší daně než daně vyšší.

Potenciální zavedení konsolidovaného základu daně z příjmu právnických osob – CC(C)TB – by přineslo několik změn, které velmi pravděpodobně ovlivní chování daňových subjektů.

Aktuálně navržená první fáze CC(C)TB zamýšlí metodologické sjednocení výpočtu základu daně právnických osob. Nutné změny (technického rázu) spojené se zavedením nové metodologie se pojí pouze v krátkém až středním období, tj. v prvních několika daňových letech od zavedení nařízení. Na základě realizované rešerše odborných ekonomických studií se domníváme, že ve střednědobém až dlouhodobém horizontu převáží pozitivní jev konsolidace výpočtu a transparentnosti daňové oblasti pro právnické osoby, a že výsledek bude pozitivní z důvodů:

- snadnějšího, jasnějšího a transparentnějšího výpočtu daňového základu v zahraničních pobočkách (dcerách),
- mezinárodní transparentnosti daňových systémů, která přispěje ke snadnější srovnatelnosti čistých (daňově očištěných) finančních výsledků,
- snadnějšímu výpočtu finančních výsledků v rámci korporátních seskupení (holdingů) díky jednotnému vzorci.

Klíčové je však poznamenat, že pozitivní dopady jsou potenciálně významně neutralizovány zejména u obchodních společností typu SME, které nepodnikají v zahraničí.

V rámci druhé fáze CC(C)TB je uvažováno rozšíření modelu stejného výpočtu základu daně o tzv. konsolidaci daňového základu pro společnosti podnikající v rámci EU. Relevantnost právní úpravy je polemická, vzhledem k nepřesným rysům budoucí aplikace, nicméně pro subjekty operující pouze lokálně jsou dopady harmonizace konsolidovaného základu korporátní daně polemické. V aktuálním fázi není jasné, jaké subjekty budou definovány jako povinné, tj. podléhající nové daňové regulaci. Ze subkapitol výše (viz kapitola druhá, případně subkapitola 3. 1. 1. 1.) vyplývá, že variantních řešení je na jednacím stole pravděpodobnějším scénářem (varianta aplikace CCTB pro subjekty s předdefinovaným objemem a rozsahem podnikání, případně po variantu pokrývající všechny právnické osoby v Evropské unii).

Případné snahy spojené se standardní daňovou optimalizací, případně s jejím agresivním projevem, nejsou ve velké míře očekávány. Tím hlavním důvodem je relativně mírný nárůst samotné efektivní

⁸¹ <https://www.oecd.org/tax/aggressive/>

sazby, která je dle expertních kalkulací Evropské komise⁸² a rešerše pracovního týmu CETA očekávána na úrovni 0,8 %.

Relevantním materiálem posuzujícím ekonomické dopady zavedení CC(C)TB je ekonomická analýza⁸³ Evropské komise (2016). Předmětem analýzy je detailní ekonomický rozbor, včetně uvažovaných simulací chování ekonomických subjektů, daňových opatření společného daňového základu (CC(C)TB). Dokument taktéž zkoumá dopady zavedení společného daňového základu ve dvou variantách napříč celou Evropskou unií: 1) pro všechny společnosti, 2) pro společnosti multinacionální (tj. s předpokladem mezinárodního přesahu, definovaným prahovým obratem). Metodologicky byl použit ekonomický model všeobecné tržní rovnováhy (CGE model).

Studie pracuje s několika nutnými finančními (účetními) předpoklady, bez kterých nelze případné výsledky srovnávat s dalšími studiemi a analýzami. Míra amortizace je na úrovni 12,5 % pro stroje (8 let doba odepisování), 4% míra pro budovy (25 let doba odepisování) a 6,67 % pro nehmotná aktiva (doba odepisování 15 let). Tyto účetní předpoklady pro odepisování aktiv vycházejí z návrhu regulace implementující CCTB.

Analýza uvádí, že bez komplexní behaviorální ekonomické analýzy nelze jednoznačně zkoumat potenciální *ex ante* dopady zavedení zdanění, nicméně již jiné studie indikují, že zjednodušení právního rámce na euro unijní úrovni přináší snížené náklady v oblasti souladu s pravidly (z angl. compliance), tedy nákladů spojených s dodržováním regulatoriky.

Analýza pracuje se třemi parametrickými typy obchodních společností. Prvním typem jsou společnosti, které mají sídlo v EU a operují mezinárodně, tj. v rámci ČS EU i případně mimo ně. Druhým typem společností jsou společnosti mezinárodní, které globálně optimalizují zisk a jsou zapojeny to tzv. „přesouvání zisků“ (z angl. profit shifting). Poslední typem společností jsou společnosti domácí (lokální), které nepodnikají mezinárodně, lokálně produkují výrobky či poskytují služby, a jsou zdaňovány lokálně bez mezinárodního prvku.

První detailní simulace byla zpracována s vzorkem multinacionálních společností, tedy společností, které podnikají mezinárodně (avšak bez předpokladu optimalizace zisků na základě „profit shifting“). Makroekonomické dopady reflektuje tabulka níže.

⁸² European Commission, 2019a

⁸³ <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc116420.pdf>

Tabulka 15: Ekonomické efekty v Evropské unii ze zavedení harmonizovaného základu daně korporací (na úrovni „MNC“ = multinational companies, tj. mezinárodních společností)

 Makroekonomické veličiny	Dopady zavedení CCTB na úrovni „MNC“ (v procentech)
Náklady na kapitál (změna v bazických bodech)	- 0,043
Investice (procentní změna)	1,364
Mzdy (procentní změna)	0,368
Zaměstnanost (procentní změna)	0,162
HDP (procentní změna)	0,401
Blahobyt (procentní změna HDP)	0,802

Zdroj: Analýza Evropská komise 2016

Zavedení konsolidovaného (společného) základu daně pro obchodní společnosti by přineslo několik změn v samotném výpočtu tohoto základu, v systému odpočtů, výpočtu odpisů, komplexního daňového přístupu (viz subkapitola 3.1.).

V případě, kdy by byla zamýšlená reforma konsolidovaného základu korporátní daně zavedená pouze na úrovni nadnárodních společností, domácí společnosti (tj. s lokálním domicilem (sídlem)) by nebyly dotčeny tímto novým daňovým pravidlem. Výstupy z analýzy napovídají, že zavedením CCTB by došlo k snížení nákladů na kapitál, což by mělo mít přímou implikaci v růstu investic. V daném modelu je uvažován dokonale konkurenční trh práce, jedná se o ekonomické zjednodušení reality, které je platné v dlouhém období (případně neefektivitu trhu jsou minimální v dlouhém období). V kontextu trhu práce je výsledkem modelu předpokládáno, že dojde k velmi mírnému nárůstu mezd, což následně vyvolá i pozitivní odezvu v poptávce po práci ze strany privátního sektorů. Finálním výsledkem je růst hrubého domácího produktu až o 0,4 %, přičemž i celkové bohatství by mělo vzrůst.

V rámci odborné expertízy na kapitálových trzích si dovoluujeme tvrdit, že modelový vztah mezi investicí a náklady na vlastní kapitál není tak jednoznačný, jak je uvažováno v analýze Evropské komise. Proměnná „náklady na kapitál“ je agregátní proměnnou, která zahrnuje náklady na vlastní a na cizí kapitál. Tyto dvě sub-proměnné jsou naprosto klíčové, v čase nejsou konstantní a jsou významně ovlivňovány multifaktoriálními jevy, tedy v komplexním reálném světě je jednání ekonomických subjektů, a následně těch proměnných, často velmi těžko predikovatelné.

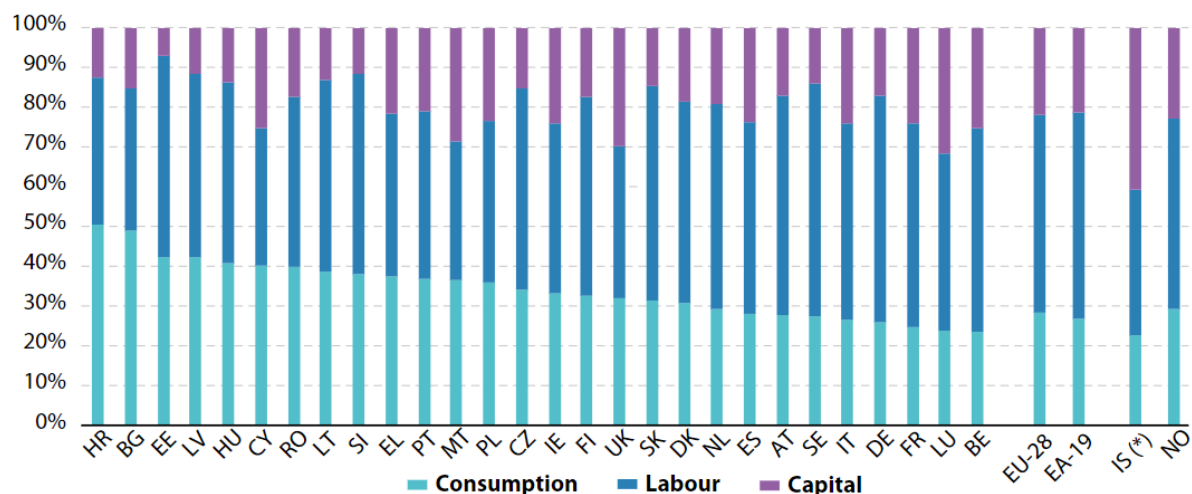
Náklady na vlastní kapitál jsou náklady výnosnosti, náklady spojené s vlastnictvím a investicí „vlastního kapitálu“. Model používaný pro výpočet těchto nákladů se nazývá model oceňování kapitálových aktiv (z angl. Capital Asset Pricing Model, zkratka CAPM). Definičně jde o různé investice, tj. různé společnosti generují sektorově jiné výnosy v čase a mimo jiné je výsledná proměnná ovlivněna i úrokovými mírami panujícími na trhu peněz.

Naopak náklady na cizí kapitál jsou reprezentovány zpravidla váženým průměrem finančních nákladů na externí (cizí) financování. Toto financování může být formou půjček, emitovaných dluhopisů či jiných forem financování.

Na základě široce přijaté tržní teorie oceňování kapitálových aktiv víme, že v případě, že dojde ke snížení nákladů na kapitál (celkových) skrze náklady na vlastní kapitál, investoři, podílníci a další zájmové skupiny participující majetkově na řízení společností mají tendenci si udržet výnosnost vlastního kapitálu na tržní úrovni dle modelu CAPM. Dopady zavedení CCTB, respektive CC(C)TB, ovlivní jak kanál nákladů vlastního, tak i cizího kapitálu, a proto bychom chtěli upozornit na často nejasný transmisní mechanismus na kapitálovém trhu mezi změnou nákladů na vlastní kapitál a investice, vztah je zpravidla negativní (tj. pokles nákladů na kapitál a růst investic) v případě, kdy převáží pokles nákladů na cizí kapitál – například prostřednictvím daňových odpočtů na úvěrové financování (slevy, odpočty, či jiné snížení daňového základu). Naopak vztah může být přímo úměrný (tj. pokles nákladů na kapitál (celkových) sníží objem investic vzhledem k tomu, že dotčeny by byly primárně náklady na vlastní kapitál).

Analýza Evropské komise mimo jiné zpracovává dopady v oblasti toků přeshraničního kapitálu v kontextu daňové optimalizace, jelikož v prvotní fázi CCTB, respektive CC(C)TB, je uvažován pouze jednotný vzorec pro výpočet daňového základu, avšak výše samotné korporátní daně z příjmů zůstane určena lokálně. V případě České republiky se očekává, že dojde k nárůstu toku kapitálu ve formě zisků o 0,19 %, pokud bude zaveden konsolidovaný výpočet základu korporátní daně pro multinárodní korporace (úroveň Multinational Enterprises, MNE). Vzhledem k tomu, že Česká republika patří k zemím s průměrným zdaněním kapitálu (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** níže), je pravděpodobné, že právě toky kapitálu (zisků) budou pravděpodobněji směřovat do daňově příznivějších zemí než do zemí s vyšším zdaněním kapitálu. V případě Slovenska se očekává nárůst toků kapitálu o 0,14 %, v případě Polska o 0,06 %. Analýza obsahuje i dvě zkoumané země mimo Evropskou unii, konkrétně USA a Japonsko, pro USA platí očekávaný odtok kapitálu (zisků) na úrovni 0,42 %, pro Japonsko 0,40 %.

Obrázek 14: Distribuce daňových výnosů dle typu daně (zdanění spotřeby (zelená), zdanění práce (modrá), zdanění kapitálu (fialová)) na celkovém zdanitelném základu, data k roku 2017

Zdroj: Eurostat

Makroekonomické dopady zavedení společného daňového základu korporátní dani (CCTB) a společného konsolidovaného základu korporátní dani na úrovni „MNC“ a na úrovni všech společností reflektuje již tabulka 6 (viz subkapitola 3.1.1), případně shrnutí níže.

Klíčové makroekonomické implikace zavedení CCTB jsou následující:

- Relativně vyšší pozitivní makroekonomický dopad v oblasti investic vyplývá ze zavedení CCTB na úrovni nadnárodních firem („MNC“), jedná se téměř o dvojnásobný efekt ve srovnání se zavedení CCTB na úrovni všech společností
- V absolutním měřítku dvojnásobně silnější efekt má taktéž implementace CCTB pro nadnárodní společnosti („MNC“) v oblasti vývoje mezd
- Konečnou implikací je i zřejmý dvojnásobně silnější dopad na hrubý domácí produkt a na blahobyt z aplikace CCTB na úrovni MNC

Ekonomické závěry ze zavedení CCCTB (tedy konsolidované varianty harmonizovaného základu daně právnických osob) jsou:

- Relativně vyšší, avšak velmi mírně (v hodnotách desetin bazických bodů), výsledky jsou dosahovány při aplikaci CCCTB pro všechny obchodní společnosti
- Celkové makroekonomické dopady na hrubý domácí produkt, respektive na blahobyt, jsou na úrovni statistické signifikance, avšak v realitě je nemožné uvažovat případnou spolehlivě určenou přispěvků CCCTB k HDP (výše samotného pozitivního přispěvků je na příliš nízké procentuální úrovni)

Makroekonomické dopady zavedení CCTB, případně CCCTB, se mírně liší. Zajímavým jevem je, že zavedení společného základu korporátní daně přináší signifikantnější makroekonomické dopady při pouhém zavedení u multinárodních korporací než v případě aplikace na všechny obchodní společnosti (viz první dva sloupce tabulky 12). Markantní rozdíl je primárně v oblasti investic, které jsou derivovány nižšími náklady na vlastní kapitál, výsledkem je vyšší procentní změna (pozitivní) v hrubém domácím produktu.

Analýza Evropské komise prezentuje celkově pozitivní makroekonomické dopady zavedení CCTB, případně ze zavedení CCCTB. Národohospodářské implikace jsou různé v kontextu úrovně, na které bude budoucí daňová regulace aplikována. Relevantním výsledkem studie pro Českou republiku je očekávání, že v případě zavedení CCTB dojde k navýšení kapitálových toků do České republiky. Ekonomické dopady zavedení CCTB, případně CCCTB, na obou úrovních (MNC, případně všech společností) jsou očekávány mírně pozitivní. Ze studia dostupných podkladů návrhu regulace, avšak vyplývá, že vzniká poměrně složitá administrace, jak pro stranu státu, tak i pro stranu povinných subjektů. Různá míra přínosů a nákladů pro jednotlivé zájmové skupiny indikuje, že se jedná významně komplexní řešení s mnoha přesahy, které lze analyzovat pouze ex-post. Vzhledem k nejasnosti ex-post dopadů pro podnikatelské subjekty by bylo příhodné, kdyby pro první fázi byl uplatněn princip dobrovolnosti. Dílčí téma studie Evropské komise (2016) je problematika společného daňového základu a možnosti přeshraničního kompenzování ztráty (z angl. Cross-border Loss Offset, dále zkratka „CBLO“, případně v českém jazyce je proces označován taktéž jako „odpočet ztrát dceřiných společností“). Jedná se o princip účetního zápočtu ztráty jedné pobočky v rámci celé (mezinárodní) organizační struktury firmy.

Nadnárodní, evropsky operující společnosti mají dle návrhu zahrnující CBLO následující základní možnosti, které se pak detailněji rozvíjejí.

V případě, kdy je vygenerovaná ztráta v roce t (q) jsou dvě základní možnosti:

1) společnost může tuto ztrátu zaúčtovat na úrovni konsolidovaného výkaznictví podnikající jednotky (na úrovni hlavní jednotky z angl. headquarter), nebo

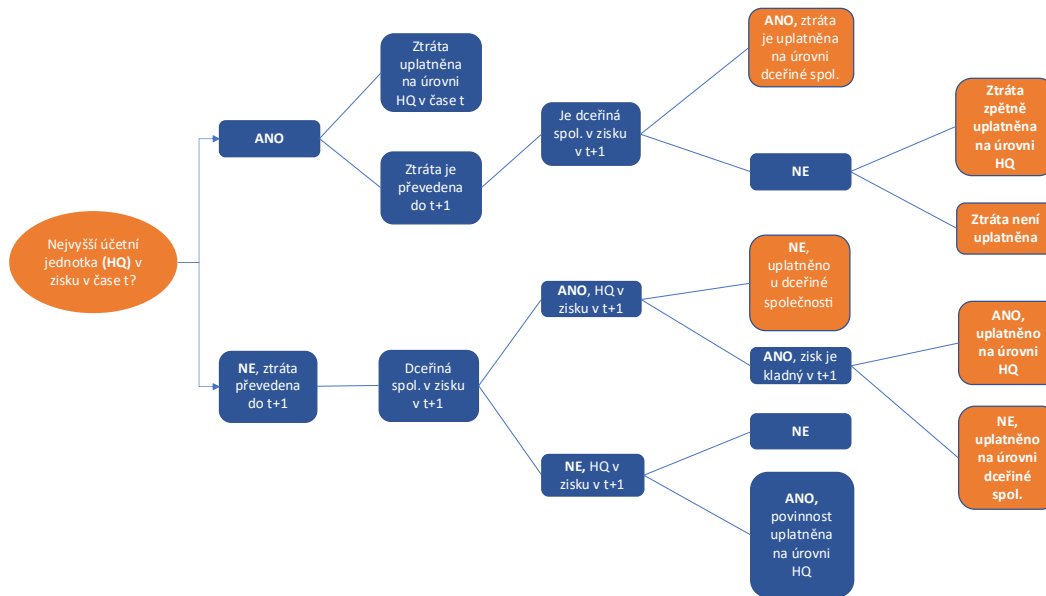
2) ponechat si tuto ztrátu pro období $t+1$ a tzv. ji mezi časově převést do budoucího účetního období (obrázek číslo 12– horní rozdělení).

Klíčová proměnná určující budoucí daňovou povinnost se objevuje ve třetí, případně čtvrté fázi rozhodovacího procesu. Při převedení účetní ztráty do účetního období $t+1$ je možné ztrátu proti-zaúčtovat vůči zisku na úrovni dceřiné společnosti v daném roce $t+1$, nebo na konsolidované úrovni (headquarter) učinit stejný krok. Z účetního hlediska velmi pozitivní možností v rámci celofiremního hospodaření je možnost, kdy převedené účetní ztráta do období $t+1$ je proti-zaúčtována vůči zisku na úrovni nejvyšší účetní jednotky. Výsledkem může být signifikantní snížení daňové povinnosti, případně daňovou povinnost naprosto eliminovat.

Přirozeně v situaci, kdy na úrovni nejvyšší účetní jednotky (headquarter) není vygenerovaný zisk v období t , je pak účetní ztráta automaticky převedena do období $t + 1$. Klíčovým parametrem následně je, zda podřízené organizační jednotky (dceřiné společnosti) vygenerovaly v roce $t+1$ zisk. Pokud ano a zároveň byl zisk vygenerován na úrovni nejvyšší účetní jednotky, může si společnost vybrat, zda uplatní ztrátu z roku t na úrovni dcery či mateřské společnosti. V případě, kdy dceřiná společnost ani v roce $t+1$ nevygenerovala zisk, zatímco mateřská společnost ano, vyvstává povinnost uplatnit tuto ztrátu na úrovni nejvyšší účetní jednotky (viz pátý řetězec rozhodovacího procesu).

Možnosti spojené s CBLO vytvářejí nové, případně upravují stávající možnosti optimalizace příjmu pro snížení celkové daňové povinnosti. Parametry jednotlivých prvků, jako je například CBLO, jsou naprosto klíčové pro možnost kvantifikace očekávaných mikroekonomických a fiskálních dopadů. Například Ministerstvo financí ve své analýze týkající se CC(C)TB vyjadřuje znepokojení, že potenciální dočasné zavedení CCTB a následně rozšíření na CCCTB by v kontextu odpočtu ztrát dceřiných společností („CBLO“) mohlo přinést až negativní fiskální dopady. Je klíčovou otázkou pro euro unijní i české legislativce zvážit pozitivní a negativní externalitu z potenciálně měnícího se daňového prostředí.

Obrázek 15: Rozhodovací proces společnosti o možném přes-hraničním kompenzování ztráty (odpočet ztrát dceřiných společností – česká terminologie) na základě CCTB

Zdroj: vlastní úprava, Evropská komise 2016

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_paper_66.pdf

Možnost optimalizace zisku, respektive uplatnění ztráty dceřiných společností v „budoucích“ účetních obdobích implikuje nutnost větší a efektivnější spolupráce finančních správ členských zemí EU. Za aktuálních podmínek nelze princip CBLO uplatnit, byly by nutné relativně signifikantní investice v oblasti státní správy na oblast digitalizace, konsolidace evropských dat a datovou výměnu.

Závěry analýzy Evropské komise jsou z podstaty pozitivní, makroekonomické dopady jsou na úrovni diskutabilních (relativně nízkých) hodnot, respektive v rámci hospodářské politiky a makroekonomického účetnictví natolik malé, že zkrácení ve výsledných hodnotách reálné aplikace je velmi pravděpodobné. Pozoruhodné se jeví to, že analýza nediskutuje téměř žádné negativní externality pociťující se zavedením CC(C)TB, což z podstaty zavedení jakékoli nové regulace je lichá hypotéza. Jak již je zmíněno v subkapitole 3.1.1.2., Evropská komise uvádí, že cílem je snížený samotného zvýhodnění dluhového financování investic, tj. pomyslného narovnání investičního prostředí pro rozpočtově zodpovědné subjekty. Klíčovým závěrem rozboru se jeví analytický nálezný, že aplikace CCTB pouze pro nadnárodní korporace definované (“MNE”, s předdefinovaným obratem, respektive rozsahem podnikání) je ekonomicky výhodnější než zavedení nové daňové povinnosti pro všechny právnické osoby. V případě, kdy by samotná výše míry zdanění zůstala v gesci suverénních států, zatímco by fungoval jednotný výpočet základu daně, existuje pravděpodobný scénář, že dojde k významnému přesouvání zisků, případně signifikantnímu snížení pozitivních makroekonomických dopadů ze zavedení jednotného základu daně (viz podoba první fáze CC(C)TB).

Ekonomický materiál⁸⁴ z Mendelovy brněnské univerzity od českých autorů zkoumá dopady zavedení společného konsolidovaného základu korporátní daně (CCCTB) v Evropské unie s hlavním zaměřením na Českou republiku. Analýza uvádí, že na úrovni EU a OECD dochází ke střetům zájmů malých a středních podniků (dále jen „SME“ z angl. small and medium enterprises) and multinárodních společností (dále jen MNE z angl. multinational enterprises), přičemž 99 % všech podniků v EU jsou právě SME. Materiál také zmiňuje pomyslnou nejasnost euro unijních návrhu, jelikož na úrovni EU jsou předloženy dva návrhy: 1) Návrh směrnice EK o společném základu korporátní daně (CCTB směrnice), 2) Návrh směrnice EK o společném konsolidovaném základu korporátní daně (CCCTB směrnice).

Tabulka 16: Daňové výnosy z CCCTB v rámci definovaného datového základu společností podléhajících regulatorní povinnosti CCCTB

 Země	Počet relevantních společností	Aktuální situace (2019) – celkový daňový základ (v mil. EUR)	CCCTB v mil. EUR	Nominální výše zdanění (2014)	Daňové výnosy CCCTB v mil. EUR
Rakousko	2 539	10 760	10 196	25,00	2 549
Česká Republika	1 309	9 896	9 896	19,00	1 880
Německo	13 809	70 602	79 885	31,00	24 764
Francie	13 998	93 239	106 301	38,90	41 351
Velká Británie	26 587	365 862	319 691	20,00	63 938
Maďarsko	614	2 779	6 003	20,90	1 254
Polsko	2 399	8 354	11 168	19,00	2 121
Slovensko	573	3 111	3 268	22,00	719
Celkově v EU	90 122	832 981	797 993	-	206 739

Zdroj: Amadeus, Studie Mendelovy univerzity (2019)

Metodologicky autorky práce použily regresní modely, včetně modelu simulací Monte Carlo, pro výsledné získání výstupu jako základu pro komparativní analýzy v rámci ČS EU. Cílem bylo zjistit, respektive spočítat, indikativní zvýšení, či snížení korporátního základů na základě závazků vyplývajících z regulatoriky EU. Základním předpokladem analýzy je to, že společnosti (obzvláště MNE) jsou motivovány přejmout model zdanění CCCTB z důvodu celkového snížení zdanění na celofiremní úrovni.

Tabulka 16 nabízí několik zajímavých závěrů vyplývajících z kalkulací autorek. Za klíčové považujeme detailní rozbor zavedení CCCTB pro Českou republiku. Na základě uvedené metodiky práce (viz výše, případně více v samotné studii) se v České republice nachází 1 309 společností, které by podléhaly povinnosti CCCTB.

84

<https://www.researchgate.net/publication/281223425> The Impact of the CCCTB Introduction on the Distribution of the Group Tax Bases Across the EU The Study for the Czech Republic

Jedná se o společnosti dvojího typu. Zprv jde o společnosti, které dosahují obratu nad 750 mil. EUR, zadruhé, společnosti (zpravidla typu SME), které nedosahují obratu 750 mil. EUR, avšak by velmi pravděpodobně dobrovolně vstoupily do systému CCCTB s motivací snížení celkového daňového zatížení. V rámci studie je očekáváno, že dojde ke zvýšení celkového daňového základu právnických osob v České republice, implikací pro povinné subjekty je jednoznačně i vyšší daňový odvod. V kontextu analýzy CETA pro Svaz průmyslu a dopravy je klíčová informace, že autorky práce očekávají, že v případě povinnosti pro všechny SME v Evropské unie dojde ke zvýšení daňového základu (tedy v konečném důsledku i daňové povinnosti) o 8,9 % až 12,8 %. Práce nereflektuje definici efektivní daně, nicméně při uvážení 19% sazby daně z příjmu právnických osob by sazba vzrostla na (20,69;21,43) procenta. Pro povinné subjekty dosahující obratu nad 750 mil. EUR je očekáváno, že dojde ke snížení celkového daňového základu o 4,2 % (v rámci celé EU) na úroveň 798 miliard EUR (ve srovnání s aktuální situací, respektive situací prosinec 2015). Celkovým výsledkem analýzy je doporučení pro legislativní zástupce a zájmové skupiny zvážit jednotlivé mikroekonomické dopady v kontextu rozdílných daňových režimů, případně v kontextu povinného, či dobrovolného zavedení CCCTB.

Z našeho pohledu studie autork Mendelovy univerzity naznačuje jednu klíčovou věc, tj. parametrické nastavení budoucí regulace je naprosto zásadní, jelikož jsou významné makroekonomické a mikroekonomické rozdíly ze zavedení CCCTB na úrovni Evropské unie. Bez jednoznačné znalosti legislativní povinnosti, parametrů regulace a vývoj hospodářského vývoje v daný moment aplikace není možné přesně kvantifikovat dopady zavedení konsolidovaného základu daně právnických osob napříč EU.

Analýzu autork Nerudové a Solilové je nutné brát s rezervami, jelikož ať samotná metodika či použitý datový základ jsou velmi specifické, až diskutabilní. Autorky uvádějí, že základní statistickou metodou pro výpočet chybějících dat byla regrese, případně metoda Monte Carlo. Samotné metody jsou široce užívány pro ekonometrické modelace, či dopočty chybějících dat, ale naprosto vždy jsou zatíženy samotnou konstrukcí modelu. Výsledkem jsou data, která nabývají hodnot na určité hladině spolehlivosti a za určitých zjednodušujících předpokladů, domníváme se, že lepší metody jsou metody přímo exaktní za využití dostupných dat, případně dat získaných za úplné transparentnosti předpokladů. V neposlední řadě se nám jeví problematicky základní datový soubor („dataset“), který byl použit pro analýzu. Autorky uvádějí, že použili databázi Amadeus, data z prosince roku 2015. Zde vidíme klíčový nedostatek ten, že data pocházející z databáze Amadeus neobsahují obchodní společnosti pocházející z třetích zemích, například Japonsko, Spojené státy americké či Rusko. Výsledkem jsou podstatně odlišné výsledky než výsledky budoucí, výsledky relevantní a důležité pro makroekonomickou a mikroekonomickou analýzu. Celkově práce pokrývá tematicky téma CC(C)TB komplexně, a i přes problematické oblasti se domníváme, že práce je použitelná pro identifikaci potenciálních trendů, či tržní dopadů na relevantní – povinné podniky a státní rozpočty v Evropské unii.

V neposlední řadě Ministerstvo financí České republiky zpracovalo komplexní analýzu⁸⁵, která pokrývá oblast zavedení CCTB, respektive CCCTB v ČR. Kromě obecně přijímaných předpokladů o regulaci CC(C)TB jsou v analýze diskutovány konkrétní mikroekonomické a fiskální implikace pro ekonomické subjekty z privátního a státního sektoru. Za hlavní pozitiva, relativně zřejmá a potvrzená i z konkurenčních analýz, považuje MF ČR především omezení daňových úniků, narovnání podmínek hospodářské soutěže, odstranění některých preferenčních daňových režimů, větší stabilitu

⁸⁵ MF ČR 2017, zdroj: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Bulletin-knihovny-MF_2017-c-11_2017-11_Financni-a-ekonomicke-informace-112017.pdf.

podnikatelského prostředí či zjednodušení systému zdanění v EU a snížení administrativní zátěže. Naopak za negativa MF ČR považuje zvýšení rigidity daňové politiky EU, existenci dvou, respektive několika systémů správy daní (v první fázi CC(C)TB obzvláště), zvýšení pobídek přesouvat zisky mimo EU a nové možnosti daňové optimalizace (viz pojednání o nových účetních standardech nutných pro zavedení CC(C)TB, případně o CBLO).

České Ministerstvo financí taktéž ve své analýze upozorňuje na relativně malé ekonomické (a fiskální) dopady, které se relativně významně mezi sebou liší na základě jednotlivých variant a parametrických nastavení, avšak v absolutním výsledku se jedná v každé variantě o výsledky, které jsou na úrovni statistické a reálné insignifikance.

Ministerstvo financí ve své analýze (i na základě dalších dat z Evropské unie) očekává, že dopad na celkový odvod daně z příjmu právnických osob bude pozitivní. Daňové inkaso DPPO by mělo vzrůst o 1 %, což implikuje pro potenciálně povinné subjekty v ČR nárůst daňových odvodů z titulu DPPO o 12 miliard korun (poměrně ke státnímu rozpočtu 2020).

Za velmi pozitivní považujeme snížení administrativní zátěže. MF ČR uvádí, že studie poradenské společnosti PwC kalkuluje zvýšení administrativní zátěže skrze CCTB o 4 %, zatímco CCCTB by došlo ke snížení zátěže až o 8 % (studie PwC byla provedena na základě dotazníkového šetření). Nárůst administrativní zátěže z titulu CCTB by pravděpodobně nastal z důvodu vedení nové evidence samotného CCTB a účetnictví, zatímco pokles administrativních povinností až o osm procent byl vysvětlen „odstraněním nutnosti zpracovávat dokumentaci k převodním cenám pro vnitro-EU transakce“⁸⁶ (což je platné pouze CCCTB, nikoli CCTB).

Významnou implikací zavedení nových daňových systémů jako je CCTB, případně CC(C)TB, je signifikantní omezení daňové politiky. Nositelé hospodářské politiky prakticky ztratí možnost používat nástroj daně z příjmu právnických osob jako nástroj hospodářské politiky. V rámci druhé fáze CCCTB, kdy by mělo dojít k maximální harmonizaci daňových systémů napříč EU, nebudou možná selektivní opatření, jako například sektorové daně. Tato problematika má dvě strany, politickým reprezentantům to ubírá možnost intervencionistických zásahů do ekonomiky a pro privátní ekonomické subjekty to přináší narovnání ekonomického prostředí napříč jednotlivými sektory národního hospodářství.

Tabulka níže shrnuje očekávané dopady zavedení CCTB Ministerstvem financí České republiky. Samotná směrnice by se projevila novelizací zákona o dani z příjmu (dále jen „ZDP“). Dopady jsou uvažovány na základě aktuálního návrhu směrnice zavádějící CCTB.

⁸⁶ Analýza MF ČR 2017, dtto.

Tabulka 17: Očekávané mikroekonomické dopady účetního (finančního) charakteru na základě implementace CCTB

 Změna ZDP po implementaci CCTB	Dopad
Užší okruh osvobozených příjmů	pozitivní
Snížení výše odpočtu na výzkum a vývoj	+1 mld. Kč
Snížení daňové úlevy pro růst a investice	-0,1 mld. Kč
Rozšíření možnosti tvorby opravných položek	negativní
Rozšíření možnosti přesunu daňové ztráty	-10 mld. Kč
Zrušení investičních pobídek	+5 mld. Kč
Zrušení odpočtu na podporu odborného vzdělávání	+0,1 mld. Kč
Zrušení slev na zdravotně postižené zaměstnance	+1,3 mld. Kč

Zdroj: MFČR (2017).

Nejenom analýza Ministerstva financí České republiky, ale i další akademické studie (např. z Mendelovy univerzity⁸⁷ či německého ZEW⁸⁸) poukazují na to, že očekávané dopady jsou velmi těžko predikovatelné z důvodu nejasné reakce ekonomických subjektů v kontextu aktuálního hospodářského vývoje a konkurenčního prostředí. Mnohé efekty by se projevily okamžitě, jiné by nabíhaly v průběhu času v důsledku dynamické interakce mezi regulací a privátním sektorem (viz CBLO – tedy možnost převádění účetní ztráty v rámci organizační struktury do budoucích let). Fiskální dopady pro veřejné rozpočty jsou v tomto kontextu detailněji popsány v subkapitole 3.1.1.1.

Za klíčové nálezy a zjištění analýzy Ministerstva financí považujeme

- Kvantifikaci změny administrativní zátěže, hodnoty se liší v závislosti na zpracovateli. Avšak ať již zpracovatelem bylo přímo MF ČR, či jiný veřejný nebo soukromý subjekt, z analýz jednoznačně vyplývá, že významně větší dopady na snížení administrativní zátěže má implementace CCCTB. Změna administrativní zátěže zavedením CCTB je mírně pozitivní až neutrální.
- Ztráta suverénního využívání metod pro stanovení daně z příjmu právnických osob jako nástrojů hospodářské politiky, a tím nemožnost flexibilně upravovat efektivní sazby DPPO.⁸⁹
- Subjekty podléhající CCTB, případně CCCTB, by nemohly být příjemci daňových pobídek, zatímco subjekty nepodléhající těmto daňovým systémům by příjemci být mohly. Tato distorze vytváří narušení hospodářské soutěže.
- Nové možnosti daňové optimalizace, ať na základě CBLO, či z titulu nových účetních standardů spojených s CCTB, resp. s CCCTB, vytváří nejistotu a určitou míru zmatečnosti pro ekonomické subjekty.

⁸⁷

<https://www.researchgate.net/publication/281223425> The Impact of the CCCTB Introduction on the Distribution of the Group Tax Bases Across the EU The Study for the Czech Republic

⁸⁸ <https://www.zew.de/en/publications/common-corporate-tax-base-in-the-eu-impact-on-the-size-of-tax-bases-and-effective-tax-burdens>

⁸⁹ Zde je nutné pohled zpřesnit: Problém je zejména v nemožnosti užívání různých metod odpočtů (zrychlený vs. lineární). V případě, že na vybraný typ investice bude dočasně povolen zrychlený odpočet, zbude podniku více prostředků, které může dále použít. Díky tomu může vláda stimulovat různé investice.

- Existence dvou paralelních systémů, tedy systému CC(C)TB a systému lokálního (pro subjekty nepodléhající evropské regulaci) podporuje dodatečné negativní jevy spojené s regulační náročností zorientování se pro ekonomické subjekty v daňových a účetních povinnostech.

Studie⁹⁰ Ředitelství pro cla a daně při Evropské unii a Rotterdamské Univerzity zkoumala ekonomické implikace zavedení daňových opatření, která přímo mění daňovou zátěž (efektivní daň) pro korporace a v konečném důsledku snižují čistou rentabilitu (zisk). Přesto, že studie se mimo jiné věnuje „komplexní obchodní dani z příjmu“ (z angl. comprehensive business income tax, CBIT), je i tato práce relevantní, protože detailně zkoumá behaviorální změny ekonomických subjektů na základě změny efektivní daně. Simulace ukázaly, že růst efektivní daňové sazby má přímé implikace v oblastech:

- Rostoucích nákladů na kapitál, jelikož vlastníci kapitálu (vlastního i cizího) mají za cíl si udržet stabilní výnosnost svého kapitálu, tj. i přes zvýšené náklady a sníženou rentabilitu ekonomické subjekty usilují o dlouhodobě stejnou míru výnosnosti kapitálu – v kontextu odvětví/sektoru, tržního vývoje, úrokových sazeb, a dalších proměnných;
- Snížené investiční aktivity, konkrétní aproximace na zavedení CC(C)TB je nemožná vzhledem k mnoha variantním řešením, které jsou v rámci jednání o podobě legislativy realizovatelné. Případné daňové zvýhodnění či daňové výjimky by mohly tento efekt neutralizovat, či naprosto eliminovat;
- Zaměstnanosti, respektive v potenciálním navýšení míry nezaměstnanosti. Dodatečné náklady na zdanění zvyšují celkové náklady, daň je náklad. Náklady provozního i daňového charakteru jsou pomyslnou bariérou rozvoje, kontext zaměstnanosti (i bodu výše – investiční aktivity) je nutné uvažovat zejména v rámci hospodářského vývoje, případně v rámci konkrétních dotčených odvětví a s tím spojené strukturální nezaměstnanosti.

Přesto, že studie se věnuje mírně odlišné dani postihující privátní podnikatelský sektor, jednoznačně z dané studie lze aproximovat ekonomické dopady (výsledky) a zhodnotit, že existuje negativní kauzální jev mezi proměnnými daňové zátěží a korporátní výnosností, respektive zisk společnosti po zdanění. Vzhledem ke komplexitě reálného světa je nutné uvažovat v čase variabilní proměnné, tou hlavní proměnnou determinující rozsah případných změn, je hospodářský vývoj.

Klíčovou otázkou pro behaviorální analýzu ekonomického subjektu se jeví to, jaké jsou alternativy CC(C)TB, aby se (nejen) české společnosti vyhnuly dodatečnému zdanění, administrativním úkonům a zpočátku nákladům spojených se změnou účetních standardů včetně softwarového nastavení.

V rámci dílčího shrnutí subkapitoly 4.1.1., syntézy ekonomických studií a expertní analýzy CETA přednášíme tyto nálezy a zjištění:

- **Potenciální zavedení CC(C)TB jednoznačně nepřináší pouze pozitivní jevy spojené s výslednou vyšší transparentností, sníženou administrativní náročností a narovnáním evropského konkurenčního prostředí. Naopak, mnohé dopady deklarované euro unijními orgány jsou do značné míry neutralizovány, nebo jejich pozitivní dopad je ekonomicky nekvantifikovatelný vzhledem k nejasným konečným parametrům směrnice.**
- **Několik klíčových parametrů je nutné prodiskutovat před finálním schválením a faktickou implementací směrnice napříč EU, za ty hlavní považujeme: daňové odpočty na podporu výzkumu a vývoje, daňově neznatelné výdaje, opravné položky, odpisy, princip převodu**

⁹⁰ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/acecbt_study.pdf

účetní ztráty do budoucích let (CBLO), investiční pobídky a v konečném výsledku to nejdůležitější – povinné subjekty.

4.1.2 IMPLIKACE PRO CHOVÁNÍ FIREM NA ZÁKLADĚ HARMONIZAČNÍCH INICIATIV TÝKAJÍCÍCH SE DPH

Základním předpokladem pro zkoumání a analýzu potenciálních změn chování firem na základě harmonizačních iniciativ v oblasti daně z přidané hodnoty je to, že relevantní subjekty postupují plně v mezích zákona a jejich zájmem není postupovat v jeho rozporu, či optimalizovat daňovou povinnost na pomezí zákonné povinnosti.

Za hlavní harmonizační iniciativy byly identifikovány tyto oblasti týkající se daně z přidané hodnoty:

- Definitivní systém DPH
- Jedno (inkasní) místo výběru DPH
- Změna systému DPH u přeshraničního obchodu

Kromě dílčích administrativně-technických změn, které jsou diskutovány v subkapitole 3.1.4., se domníváme (na základě materiálů EU⁹¹), že nový komplexní systém DPH má převážně pozitivní dopady na podnikatelské prostředí z důvodu

- Zjednodušení způsobu zdanění zboží, kdy samotná daňová transakce bude realizována ve státě, kde skončí jeho přeprava;
- Jednotného online portálu (OSS) pro relevantní subjekty, díky kterému by se měly zjednodušit administrativní kroky vůči státu, a tím i následně snížit celková daňová zátěž.

Z pohledu roku 2017, případně roku 2018, regulační vývoj vypadal relativně negativně pro SME podniky, které nerealizují přeshraniční obchody, avšak byly by povinnými subjekty v rámci nového definitivního systému. Nicméně euro unijní legislativci byli významně kritizováni za nedostatečnou podporu malých a středních podniků, proto v rámci akčního plánu⁹² týkajícího se nových změn DPH, významně změnil svůj záběr právě na tyto podniky (stále se však jedná o SME podniky, které operují přes-hraničně). V únoru 2020 bylo představeno „systémové schéma“ pro malé společnosti definované dle EU. Cílem bylo primárně snížit náklady pro tyto subjekty z titulu povinnosti dodržování pravidel (compliance), případně snížit celkovou právně-účetní náročnost pro SME subjekty. Toto „schéma DPH pro SME subjekty“ nabude právní moc od 1. 1. 2025.

V podstatě se jedná o osvobození účtovat DPH pro přeshraniční obchody statků a služeb pro SME subjekty, pokud:

- obrat společnosti v zemi, kde končí přeprava, nedosahuje národního prahu pro DPH (maximální národní práh pro vznik daňové povinnosti bude stanoven na 85 000 EUR), a
- roční obrat společnosti operující v rámci EU je méně než 100 000 EUR

⁹¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_17_3444

⁹² https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/action-plan-vat_en

*Subjekty typu SME pocházející ze třetích zemí nebudou moci uplatnit toto osvobození.

Evropská komise předpokládá, že díky definitivnímu systému DPH a novému schématu DPH pro SME subjekty dojde celkově k redukci nákladů spojených s odvodem DPH o 18 % ročně.⁹³

Komplexní změna systému DPH, zahrnující definitivní systém včetně jednotného inkasního místa, má za cíl omezit podvodné chování, a tím pomoci konkurenčnímu prostředí. Dle analýzy⁹⁴ poradenské společnosti KPMG je odhadována daňová mezera DPH na úrovni EU ve výši 150 mld. EUR (Evropská unie uvažuje⁹⁵ celkovou daňovou mezeru na úrovni přes 130 mld. EUR ročně), přičemž 50 mld. EUR odpovídá podvodům, které se dějí v kontextu přeshraničních obchodů. Velikost daňové mezery se významně liší, interval má spodní hranici v řádech pod jedno procentu (například platné pro Kypr) a naopak horní hranici v řádek desítek procent (platné pro Rumunsko, daňová mezera ve výši až 35,5 %).

Česká republika patří mezi země průměrné v rámci indikátoru daňové mezery DPH. Dle EU mezera inkasa DPH dosahuje okolo 12 %, přičemž historicky klesá. Vyjádřeno v eurech, jedná se téměř o 2,1 mld. eur, tedy o více než 50 mld. Kč. Prakticky není možné tuto mezeru naprosto eliminovat, nicméně nositelé hospodářské politiky by měli usilovat o její maximální redukci s ohledem na oportunitní náklady těchto ušlých fiskálních příjmů.

Reprezentanti Evropské unie jsou přesvědčeni, že díky definitivnímu systému DPH v rámci EU může dojít až k 80% snížení mezery inkasa DPH. Vzhledem k signifikantnímu finančnímu objemu, který je potenciálně dostupný na základě zvýšení daňového inkasa, je plánováno aplikovat reformu DPH na úrovni EU v průběhu roku 2022. K roku 2027 by mělo dojít ke zhodnocení vývoje definitivního systému DPH a dalších dílčích parametrů, jako je například schéma DPH pro SME subjekty.

V subkapitole 3.1.4.1 pojednáváme o administrativních nákladech spojených s OSS a s možností získat CTP, respektive co by znamenalo pro obchodní partnery, pokud jeden z nich bude disponovat statutem CTP. Záměr EU byl prostřednictvím CTP snížit náklady na čas, administrativu a ekonomický management v rámci odvodů DPH. Na základě expertního názoru se domníváme, že reálná využitelnost principu CTP pro SME podniky je nízká, případně administrativně náročná.

Analýza poradenské společnosti KPMG popisuje hlavní výhody CTP v kontextu zjednodušení konkrétních úkonů pro SME, například v případě, kdy v rámci přeshraničních obchodů není znám budoucí dodavatel zboží, zprostředkující subjekt může být osvobozen od odvodu DPH (princip tzv. „call-off stock“)

Míru nejistoty přináší regulační návrh týkající CTP, jelikož samotná možnost získání státu CTP je dočasná. V roce 2027 má dojít k revizi výsledků regulace týkající se DPH, včetně statutu CTP, či schématu pro SME. Tyto nejistoty – přímo vytvořeny ze strany EU v návrhu směrnice – jednoznačně podřývají tržní sentiment podnikatelů a obchodních společností. Z naší expertní zkušenosti se nám jeví problematické především:

- zavádět prvky úlevy pro SME podniky v rámci regulace definitivního systému DPH pouze s dočasnou platností,

⁹³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/action-plan-vat/vat-scheme-for-small-businesses_en

⁹⁴ <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ch/pdf/the-road-towards-a-definitive-european-vat-system-en.pdf>

⁹⁵ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/vat-gap-factsheet-2019_en.pdf

- vytvářet těžko predikovatelné podmínky spojené se zdaněním na úrovni EU (mezinárodního obchodu), jelikož DPH představuje jednu z hlavních daňových povinností, která je zpravidla velmi přísně vymáhána.

Zájmová skupina Business Europe⁹⁶ prezentovala své poznatky v rámci veřejné diskuze EU o definitivním systému DPH a upozorňuje, že několik klíčových oblastí není v rámci směrnice jasně definovaných, případně stále existuje kolize mezi lokálními systémy a systémem novým. Efektivita některých pro-tržních opatření je velmi diskutabilní, zájmová skupina Business Europe došla k závěru, že pouze 0,3 % všech obchodních společností napříč EU jsou potenciálně oprávněné získat status CTP. Ku příkladu regulace o definitivním systému DPH (včetně OSS) nedostatečně definuje, či vymezuje:

- přeshraniční operace v rámci dodavatelského řetězce různých společností v rámci jednoho holdingu;
- jasná pravidla pro získání statutu CTP, který je však klíčový pro podniky SME (včetně a možná především pro nově vznikající společnosti z tradičních, případně nových odvětví – startupy);
- není jasné například, jak postupovat, pokud subjekt z EU importuje zboží do EU, toto zboží exportuje jako meziproduct do třetí země a ze třetí země, stále jako meziproduct se vrátí subjektu zpátky – tato otázka je relevantní zejména v kontextu OSS.

Vzhledem k neúplné „dopracovanosti“ několika dílčích, avšak klíčových parametrů regulace, je nutnou implikací pro povinné subjekty důkladně sledovat legislativní proces a vnímat možné konsekvence. Z pohledu mikroekonomické praxe, především reálného chodu obchodní společnosti, bude nutné:

- upravit účetní postupy, softwarové nastavení,
- plánování (a kalkulaci) výrobního procesu, včetně práce s meziproducty,
- analyzovat budoucí platné podmínky pro získání CTP certifikace pro malé a střední podniky s tím, že je nutné expertně odhadnout, zda výnosy ze získání tohoto statusu jsou vyšší než náklady na jeho získání (primární výnosy z CTP certifikace mají charakter snížené administrativní a kapitálové (cash-flow) náročnosti),
- provést administrativní kroky vůči veřejné správě (Finanční správě především).

Z analyzovaných materiálů EU a jednotlivých zájmových skupin jsme dospěli k závěru, že dopady ze zavedení definitivního systému DPH budou v konečném důsledku pozitivní pro:

- nositele fiskální (hospodářské) politiky,
- velké podniky,
- podniky, které splní podmínky pro získání statusu CTP,
- podniky, které efektivně využijí schéma SME.

Naopak pro mikro, respektive malé a střední podniky, operující přes-hraničně, se velmi pravděpodobně vyskytnou nové povinnosti administrativní, technického či účetního charakteru, které přinejmenším v první letech zavedení budou představovat explicitní finanční a časové náklady. Nicméně, jak

⁹⁶https://www.busseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/ecofin/2017-12-21_definitive_vat_system_for_cross-border_trade.pdf

v příslušné subkapitole kapitoly 3 uvádíme, pokud podnik operuje alespoň ve více než jednom ČS EU, pak zavedení OSS bude výhodné pro takovýto podnik⁹⁷.

4.1.3 ZMĚNY V CHOVÁNÍ RELEVANTNÍCH SUBJEKTŮ V KONTEXTU ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁVRHŮ

V subkapitole 2.1.5 a 3.1.3. uvádíme klíčové regulatorní návrhy v oblasti environmentální politiky s tím, že poukážeme na fundamentální nedostatek aktuálních, přesných informací souvisejících s významnými právními akty, které jsou již veřejně (odborně, politicky) diskutovány.

Z pohledu relevance pro český byznys vnímáme tyto regulatorní návrhy za nejdůležitější (dle síly potenciálních dopadů na české podniky, respektive na českou ekonomiku):

- **revizi obchodního systému emisních povolenek (EU ETS)**, včetně potenciálních úprav stabilizačního mechanismu (MSR)
- novelizace směrnice o zdanění energetických produktů
- Zelená dohoda
- **mechanismus uhlíkového vyrovnání (Carbon Border Adjustment (Mechanism))**

Environmentálně-energetická politika se nachází ve velmi dynamické éře. Tato éra je charakteristická pro své jednotné cíle v rámci ČS EU, nicméně i pro své různorodé nástroje a přístupy, jak k těmto cílům dospět, případně jakou rychlostí. Ke konci třetího kvartálu roku 2020, kdy tato komplexní analýza je zpracovávána chybí konkretizované (resp. finální) návrhy regulatorních návrhů a změn shora uvedených právních předpisů. Nicméně, díky expertní znalosti tržního a regulatorního prostředí prezentujeme možné implikace pro český průmysl, případně pro české hospodářství jako celek.

Revize obchodního systému emisních povolenek plánovaná na červen 2021 je naprosto klíčovým prvkem, který má přímé implikace pro český průmysl, zejména sektor energetiky a energeticky náročného průmyslu, dotčení však budou i firemní spotřebitelé elektrické energie a zemního plynu.

Elektrická energie, jakožto náklad spojený téměř s jakoukoli podnikatelskou činností, je významným vstupem v rámci kalkulace potenciální ziskovosti podnikání. V rámci následujících řádků se zaměřujeme na trh elektrické energie, kde se formuje cena, tento trh se nazývá velkoobchodním trhem a jedná se o burzovní, případně mimoburzovní trh. Stranu nabídky reprezentují výrobci elektrické energie, naopak strana poptávky jsou dodavatelé energií, společnosti věnující se spotřebitelskému, či korporátnímu maloobchodu.

Emisní povolenky významně determinují cenu elektrické energie napříč Evropskou unií, přirozeně ve státech, kde je vyšší podíl výrobních zdrojů elektrické energie z fosilních paliv, tam je míra cenové determinace větší. Vzhledem k relativně velmi vysokému podílu fosilních zdrojů v české energetické soustavě (až 57 %)⁹⁸ je cena elektrické energie významně determinována nikoli pouze nabídkou a poptávkou (poptávka je obecně velmi stabilní), ale taktéž vývojem na trhu emisních povolenek. Trh

⁹⁷ Pro podniky ekonomicky aktivní ve více členských státech by mohla implementace přinést pozitivní ekonomické dopady, viz kap. 3.

⁹⁸ <https://www.ote-cr.cz/cs/statistika/narodni-energeticky-mix>

emisních povolenek ovlivňuje stranu nabídky, i poptávky, ovlivňuje investiční aktivity v oblasti energetiky a energeticky náročných odvětví.

Vývoj ceny elektrické energie reflektuje obrázek číslo 16, který prezentuje cenu elektrické energie na velkoobchodním (burzovním) trhu České republiky PXE. Počátek cenové křivky zaznamenává silnou dynamiku během třetího kvartálu roku 2018, kdy cenový růst byl primárně tažen růstem ceny emisní povolenky. Silný prorůstový fundament bylo taktéž revidování stabilizačního mechanismu (MSR), který začal fungovat od ledna 2019. V subkapitole 2.1.5. popisujeme, že hlavní funkcí stabilizačního mechanismu je odsátí přebytečné nabídky emisních povolenek, tento přebytek je alokován na základě předdefinovaných pravidel do „fondu“, ze kterého mohou být využity v případě tržního nedostatku, naopak v případě nepotřeby budou tyto povolenky permanentně vyřazeny. Existence samotného přebytku emisních povolenek je způsobena strukturálním nastavením samotného obchodního systému, který byl od prvopočátku nastaven velmi konzervativně, včetně extrémní možnosti „alokace zdarma“, či nízké míry redukce celkového emitovaného množství emisních povolenek.

Obrázek 16: Tržní vývoj ceny elektrické energie, kalendářní produkt CZ BL CAL21 (od 01.07.2018 do 08.09.2020)

Zdroj: PXE

Energeticko-komoditní trhy očekávají dlouhodobý růst cen elektrické energie i cen emisních povolenek. Tržní sentiment je významně ovlivněn ekonomickým výhledem, situací evropského (českého) průmyslu a regulatorním prostředím (EU ETS, MSR, CBA a jiné). Je velmi pravděpodobné, že pokud by došlo k očištění statistických dat o negativní dopad koronavirové pandemie, tak ceny elektrické energie by se pohybovaly nad úrovní 45 € v rámci ročních produktů (myšleno pro kalendářní produkt CAL21), primárním činitelem poklesu je poptávka po elektrické energii (z důvodu snížené spotřeby klíčových spotřebitelů, především průmyslových podniků). Poptávka po elektrické energii je dotčena na úrovni 5 až 10 % v závislosti na tom, jak definujeme bazické období (základní zatížení, „peak hours“, měsíční, či kvartální srovnání). Během nejvíce postižených měsíců byl pokles poptávaného množství elektrické energie (v MWh) na úrovni až 20 %.⁹⁹

Trh emisních povolenek v roce 2020 je doposud nejvíce volatilním obdobím, volatilita je primárně tažena nejistým průmyslovým výstupem (aktivitou) a politickými rozhodnutími ze strany Evropské unie. Vývoj cen emisních povolenek dokumentuje obrázek 17 na dvouletém horizontu (2018 až 2020).

⁹⁹ <https://www.ceps.cz/en/press-releases/news/pandemic-has-reduced-power-consumption-and-generation-across-europe-yet-the-czech-transmission-system-works-flawlessly>

Emisní povolenky v roce 2020 dosáhly 2letého cenového minima (14,6 €/tCO₂ – březen 2020) a desetiletého maxima existence systému EU ETS (30,46 €)¹⁰⁰, v relativním vyjádření se jednalo o růst více jak 108 % mezi obdobími březen a září 2020. Tyto události jsou ze své podstaty nepredikovatelné, přiměřená volatilita v rámci desítek procent je běžná na takto dynamicky se vyvíjejícím se trhu, avšak koronavirová pandemie je ekonomii označována za tzv. černou labuť (z angl. black swan event), tedy nepredikovatelnou událost se signifikantními makroekonomickými (finančními) dopady. Mezi podobné události, srovnatelné svými hospodářskými dopady na mikroekonomické a makroekonomické subjekty, se řadí internetová bublina z roku 2001, případně Světová finanční krize roku 2008.

Obrázek 17: Tržní vývoj ceny emisních povolenek, futures kontrakt DEC21 (říjen 2018 až září 2020)

Zdroj: Intercontinental Exchange

K dokreslení kontextu **evropských ambicí, které se silně pojí s mechanismem emisních povolenek, uvádíme aktuální plán Evropské komise**, který uvažuje signifikantní růst ceny emisní povolenky. Během prvního týdne září 2020 se nechal slyšet Peter Altmaier (ministr hospodářství v SRN), že nehodlá zklamat občany v kontextu ochrany klimatu a že Německo připravuje plán pro drastickou redukci celkové nabídky emisních povolenek.¹⁰¹ Z dostupných informací plán uvažuje následující cenové úrovně emisních povolenek pro budoucích šest let.

Tabulka 18: Vývoj cen emisních povolenek v rámci plánu německého ministerstva hospodářství

c e t a Rok	2022	2023	2024	2025	2026
Cena emisní povolenky dle plánu SRN	30 €	35 €	45 €	55 €	55 až 65 €

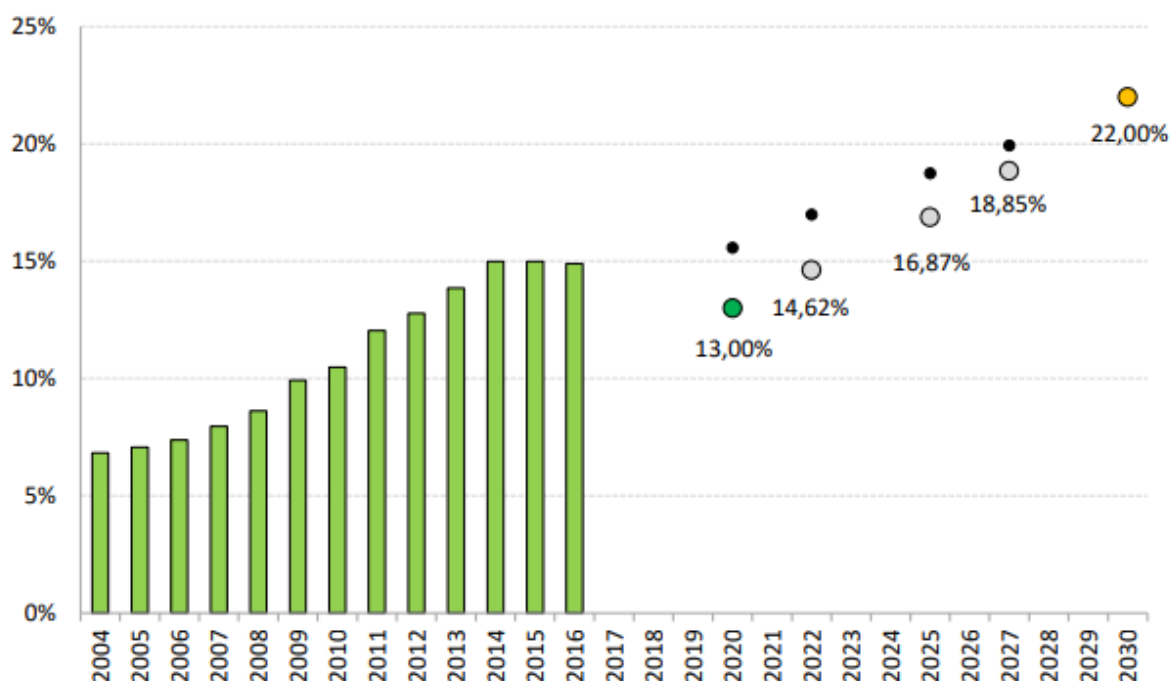
Zdroj: <https://www.theguardian.pe.ca/business/reuters/germany-must-raise-carbon-price-to-meet-eu-climate-goals-altmaier-495750/>

¹⁰⁰ <https://ember-climate.org/carbon-price-viewer/>

¹⁰¹ <https://www.theguardian.pe.ca/business/reuters/germany-must-raise-carbon-price-to-meet-eu-climate-goals-altmaier-495750/>

Ke konsolidace trhu emisních povolenek primárně přispěly tři události. První je zotavující se byznys a spotřeba v Asii, kde i přes počáteční silný propad spojený s pandemií je hospodářská situace významně v lepší kondici než během prvního kvartálu roku 2020. Druhou událostí byla konsolidace hlavního komoditního trhu – trhu s ropou, který taktéž zaznamenal jeden z nejvíce volatilních roků v celé historii. Třetím podporujícím fundamentem konsolidace trhu byla politická rozhodnutí, která provází celé období koronavirové pandemie a mají za cíl stabilizovat přímými i nepřímými nástroji hospodářství a světové finanční trhy (včetně komoditních).

Obrázek 18: Vývoj podílu obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektrické energie

Zdroj: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/cs_final_necp_main_en.pdf

Česká republika se nachází na trajektorii k nesplnění klimatických cílů pro rok 2020, respektive pro další období. Hlavními nositeli hospodářské politiky v této oblasti jsou Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy, včetně ústředních orgánů státní správy jako Energetický regulační úřad. Aby Česká republika tyto cíle naplnila, musí provést masivní investice v oblasti energeticky úsporných opatření a výstavbě či podpoře výstavby obnovitelných zdrojů. To je nesporné. Česká republika se zavázala na základě Pařížské dohody, ale i klimatických cílů EU, splnit limity pro podíl obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě energie na úrovni 13 % pro rok 2020 a až 22 % pro rok 2030. Vzhledem k tomu, že samotný podíl se počítá velmi jednoduše, pomocí zlomku, překotným řešením je snížení výstupu fosilních zdrojů na úkor stagnujícího (velmi mírně rostoucího) výstupu obnovitelných zdrojů, čím dojde automaticky k relativnímu výstupu výroby ekologické elektrické energie. Touto metodou bude dosaženo cíle pro rok 2020.

Obrázek výše reflektuje vývoj podílu elektrické energie z obnovitelných zdrojů na celkové hrubé spotřebě, včetně takzvaných „záchytných bodů“ (historicky očekávaný vývoj, „barevné tečky“) a nových upravených predikcí (černé tečky) na základě nových očekávání EU.

Spotřeba (absolutní výše v MWh) elektrické energie z obnovitelných zdrojů (dále jen „RES“ z angl. Renewable Energy Sources) je determinována množstvím instalované kapacity výrobních zdrojů. Pro to, aby Česká republika splnila klimatické cíle v oblasti výroby elektrické energie nestačí omezit výstup z fosilních paliv. Dle národního akčního plánu¹⁰² se počítá s relativně významnou výstavbou RES zdrojů, predikovaný vývoj výstavby instalované kapacity reflektuje tabulka níže.

Tabulka 19: Predikovaný vývoj instalované kapacity obnovitelných zdrojů v České republice

Installed generation capacity (MWe)	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Biomass	376	414	414	414	431	431	435	435	436	436	436	454
Hydropower plants	1 090	1 106	1 109	1 111	1 113	1 115	1 117	1 119	1 121	1 123	1 125	1 127
Biodegradable component of MSW	55	55	102	112	123	133	133	133	133	154	154	154
Biogas stations	369	355	354	345	339	338	337	322	314	307	299	287
Geothermal energy	0	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Wind power plants	282	370	410	455	505	565	625	685	745	820	895	970
Photovoltaic systems	2 068	2 082	2 153	2 236	2 340	2 470	2 628	2 822	3 051	3 319	3 625	3 975
Total	4 240	4 392	4 552	4 683	4 861	5 062	5 285	5 526	5 810	6 169	6 544	6 977

Zdroj: Národní energetický a klimatický plán České republiky

Ilustrovaný vývoj v tabulce 19 má přímé implikace pro český průmysl, zejména pro subjekty, které si flexibilně kupují, případně nechávají obhospodařovat své dodávky elektrické energie na základě krátkodobého vývoje ceny elektrické energie na velkoobchodním trhu. Většina energetických společností (z pozice dodavatele) nabízí korporátním klientům různé formy kotace cen elektrické energie. Vyšší podíl obnovitelných zdrojů ve výrobě elektrické energie implikuje zvýšenou cenovou volatilitu,¹⁰³ jedná se o přirozený jev spojený s nestabilním výstupem elektrické energie, který je významně závislý na atmosférických podmínkách. V budoucnosti četnější cenové výkyvy implikují podniky, které disponují flexibilními odběrovými kontrakty, větší tržní riziko, případně vyšší náklady na cenové zajištění odběrových kontraktů (zejména těch flexibilních).

Relevantní otázkou je, zda je predikce české vlády proveditelná vzhledem k délce stavebního řízení, respektive k zajištění nutných administrativních úkonů spojených například s výstavbou větrných parků. Instalovaná kapacita z větrných elektráren má dle predikce vzrůst o 262 %, takto signifikantní nárůst je samozřejmě spojen i s významnou investiční aktivitou komerčních subjektů, které nedisponují aktuálně transparentními podmínkami pro rozvoj RES zdrojů. Celkově český stát počítá s nárůstem instalované kapacity mezi lety 2020 až 2030 o 64 %.

Klimatické cíle vyplývající z Pařížské dohody a euro unijních dokumentů neobsahují pouze cíle spojené s výrobou elektrické energie, ale taktéž cíle týkající se spotřeby, efektivity (úspory) a další. Významný akcent dávají EU i její členské země na snížení sektorových emisí. Obrázek číslo 19 reflektuje historický i budoucí (predikovaný) vývoj emitovaných CO₂ v rámci jednotlivých sektorů národního hospodářství. Největší tlak na snížení emisí oxidu uhličitého je kladen na sektor energetiky, který by měl snížit své emise až o 30 % ve srovnání s rokem 1990 (na cílovou hodnotu ekvivalentu 47 Mtoe CO₂ za rok).

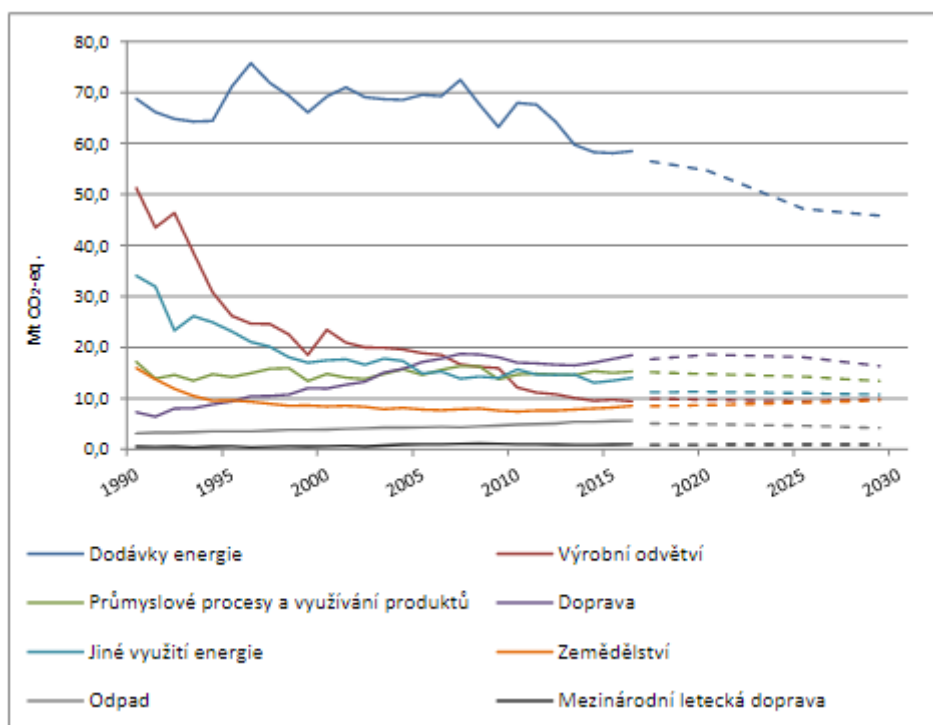
¹⁰² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/cs_final_necp_main_en.pdf

¹⁰³ <https://energypost.eu/trends-in-electricity-prices-in-europe-expect-more-volatility/>

Relativně významný pokles emisí na úrovni zhruba 10 % je očekáván od sektoru dopravy, následován sektorem průmyslových procesů a zpracování produktů. Naopak mírný nárůst emisí je očekáván v sektoru zemědělství.

Pro naplnění výše i níže uvedených cílů v oblastech spotřeby, energetické účinnosti aj., je nutné ze strany českého státu přistoupit nejenom k negativní motivaci prostřednictvím vyššího zdanění, limitů a vyšší ceny emisních povolenek, ale i k aktivní podpoře výstavby nových ekologicky přívětivějších zdrojů, podpory investic v relevantních oblastech (doprava, průmysl), které by vedly v konečném výsledku k zefektivnění využití výrobního procesu. Transformační příkladem k nízkoemisní ekonomice může být sousední Německo, které přijalo „Klimatický akční program 2030“¹⁰⁴ (z angl. Climate Action Programme 2030). Vládní program počítá s podporou 2 miliard eur do roku 2025, které hodlá alokovat v relevantních oblastech, jako je doprava, energetika, či správa budov a bydlení. Tento program by měl být však pouze jedním z několika podobných programů s tím, že cílená podpora bude pro domácnosti (spotřebitele) i privátní (podnikatelský) sektor. Program počítá s investicemi do topných technologií a zateplení, podporou elektromobility včetně elektro-nabíječek pro domácnosti i korporace, či v neposlední řadě s významnými investicemi v oblasti železniční infrastruktury i infrastruktury městské dopravy a příměstské dopravy.

Obrázek 19: Emise skleníkových plynů odvětví (ekvivalent megatun CO₂), údaje 1996 až 2016 (historická data) s predikcí do roku 2030 (predikce dat z Evropské agentury pro životní prostředí)

Zdroj: https://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_cz_cs.pdf

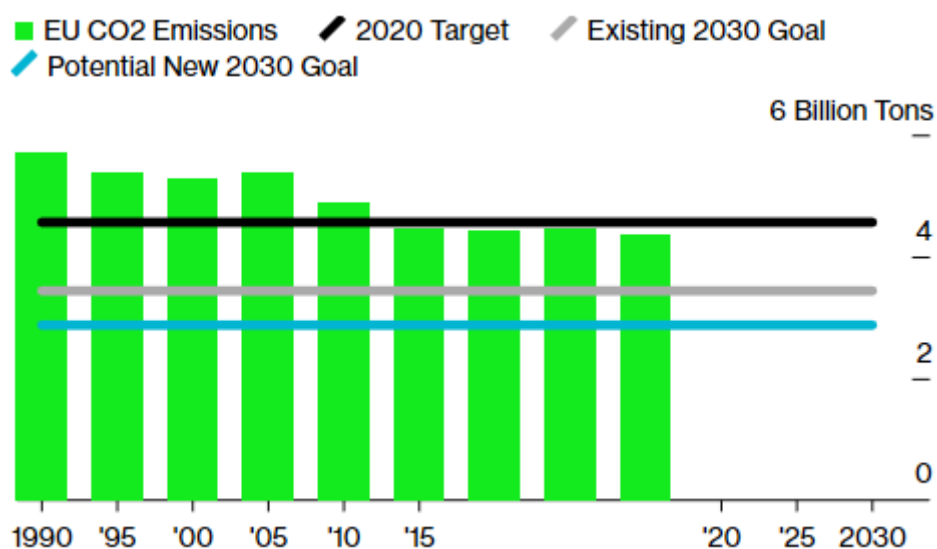
Během třetího kvartálu roku 2020 dochází k významnému politickému posunu v rámci „aktualizace“ environmentálních cílů Evropské unie. Ambiciózní nově složená komise v čele s Ursulou van der

¹⁰⁴ <https://www.globalelr.com/2019/10/german-government-adopts-climate-action-programme-2030/>

Leyenovou se vyjádřila v tom smyslu, že environmentální politika je jednou z klíčových priorit stávající Evropské komise. Na základě této priority došlo k revizi původních cílů pro rok 2030, respektive i pro roky další. Z původního cíle snížení celkových emisí CO₂ o 40 % (za celou EU) ve srovnání s rokem 1990 bylo navrženo (dne 10. září 2020) a schváleno Výborem pro životní prostředí Evropského parlamentu revidovat tento cíl a zvýšit jej až na 60 %. Dále bylo výborem schváleno, že uhlíková neutralita pro rok 2050 se má explicitně vztahovat pro každý členský stát EU, v neposlední řadě bylo výborem schváleno ukončení přímé i nepřímé podpory fosilních zdrojů, včetně zemního plynu. Přesto, že tyto výborem schválené návrhy musí projít legislativním procesem Evropského parlamentu, je velmi pravděpodobné, že k samotné revizi bude dospěno.

Nedomníváme se však, že bude naplněna vize redukce 60 %, předsedkyně Evropské komise se nechala slyšet,¹⁰⁵ že si dává za cíl snížit emise „alespoň“ o 55 %, což je cíli velmi blízké. Z expertního – energetického hlediska se jeví velký problém veřejná kritika zemního plynu, vzhledem k tomu, že jde o klíčovou komoditu v rámci energetické transformačního procesu. Soukromý sektor, nejen energetický, je do budoucna závislý na dostupné, stabilní a bezpečné dodávce elektrické energie, včetně zemního plynu jako komodity. Domníváme se, že neustálá kritika a rozporuplná diskuze nad touto komoditou přispívají k nestabilitě investičního prostředí a následně ke sníženému hospodářskému výstupu. Grafické znázornění níže reflektuje nový 55% cíl (světle modrá horizontální linie) na snížení emisí v rámci Evropské unie. Dodáváme, že pokles emisí, případně naplnění dílčích klimatických cílů předpokládá technologie, kterými doposud lidská společnost nedisponuje (zejména se jedná o bateriové úložiště, případně o rozvoj přenosové sítě na úroveň, kdy elektrická energie se stane plně obchodovatelným statkem – což je v rozporu s fyzikálními vlastnostmi elektrické energie).

Obrázek 20: Revize cílů EU v oblasti environmentální politiky (černá linie 20% redukce – cíl pro rok 2020, šedá linie 40% redukce emisí – původní cíl pro rok 2030, modrá linie 55% redukce – nový cíl Evropské komise pro rok 2030).

Zdroj: Bloomberg

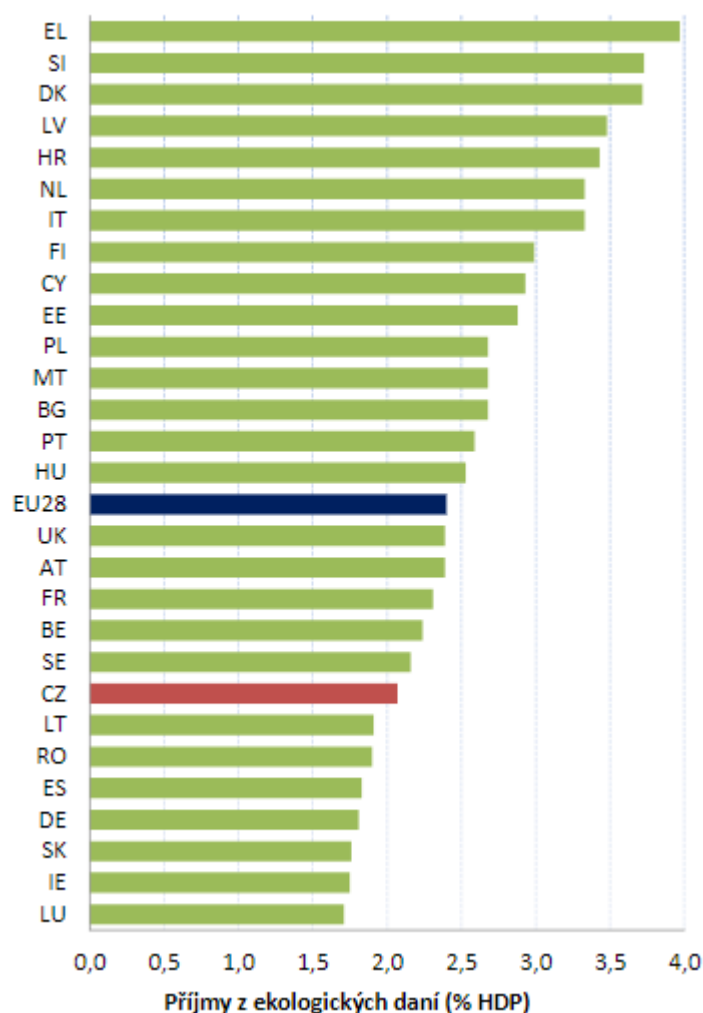
¹⁰⁵ <https://www.euractiv.com/section/climate-environment/news/we-can-do-it-eu-chief-announces-55-emissions-reduction-target-for-2030/>

Z širší perspektivy se může jevit záměr revize klimatických cílů jako politický akt, bez konkrétních dopadů na evropský, respektive český průmysl. Pravdou je, že **zprísnění hlavního cíle implikuje zprísnění dalších, dílčích cílů taktéž. Obojí by významně dopadalo na český průmysl.** Například pro obrázek 18 („Vývoj podílu obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektrické energie“) to znamená, že bude nutné téměř zdvojnásobit tento cíl. Dokud evropská energetika nebude disponovat technologiemi budoucností a nebude rozvinuta do posledního detailu evropské vize, pak **většina z klimatických opatření přináší zvýšené náklady ve formě dražší elektrické energie, dražších emisních povolenek, větším tržním riziku (zvýšená volatilita), včetně explicitních nákladů na nutné investice do opatření nepřinášejících signifikantní ekonomickou hodnotu** (ESG standardy, monitoring uhlíkové stopy, případně investice do méně rentabilních, avšak státem podporovaných oblastí).

Zelené zdanění

Výnosy z ekologických daní, respektive daní v rámci energicko-environmentální politiky, jsou v České republice dlouhodobě pod průměrem EU (celkové inkaso vůči HDP), viz obrázek 21 níže.

Obrázek 21: Daňové výnosy z ekologických daní v poměru k HDP (2017)

Zdroj: Eurostat (Příjmy z ekologických daní, údaje z října 2016)

V roce 2017 činilo inkaso spojené s ekologickými daněmi 2,07 %¹⁰⁶ k HDP (průměr EU v daném roce 2,4 %). Data za rok 2017 vychází z dat Evropského statistického úřadu. Avšak data¹⁰⁷ z OECD poukazují na to, že Česká republika na tom v průměru není hůře než většina rozvinutých západních ekonomik. Poslední agregovaná dostupná data z OECD ukazují, že daňové výnosy spojené s životním prostředím v roce 2018 dosáhly 2,66 % vůči HDP, průměr OECD (tedy členů OECD z Evropy) nabývá hodnoty 2,35 % a průměr OECD činí 1,55 %.

V rámci Visegrádské skupiny členové dosahují hodnot:

- 2,43 % Rakousko
- 2,5 % Polsko
- 2,42 % Maďarsko
- 2,09 % Slovensko

Metodika Eurostatu, respektive prezentovaná data v rámci analýzy Ministerstva životního prostředí České republiky, vykreslují Českou republiku jako zemi negativně se odlišující (v rámci celospolečenské nálady týkající se životního prostředí). Pravdou však je, že v rámci širší komparativního základu – tj. skupiny OECD, případně i dalších států, které OECD měří, patří Česká republika do průměrných, až mírně nadprůměrných států v rámci daňových výnosů vůči celkovému HDP. Celkový kontext zasazuje tabulka číslo 20, která shrnuje výši podílu environmentálních daní vůči HDP, ale také doplňuje informace o podílu tohoto inkasa vůči celkovému daňovému inkasu státu (tj. podíl environmentálních daní na celkovém daňovém příjmu pro státní rozpočet).

Tabulka 20: Komparace daňových výnosů vůči HDP a k celkovému fiskálnímu inkasu

 Země	Celkový daňový výnos environmentálních daní vůči HDP	Podíl environmentálních daní vůči celkovému daňovému inkasu
Česká republika	2,66 %	7,53 %
Polsko	2,5 %	7,14 %
Rakousko	2,43 %	5,75 %
Maďarsko	2,42 %	6,7 %
Slovensko	2,09 %	7,72 %
Německo	1,79 %	4,62 %
OECD Evropa průměr	2,35 %	6,33 %
OECD	1,55 %	5,31 %

Zdroj: vlastní zpracování CETA, OECD¹⁰⁸

Hospodářská politika se v rámci environmentální (ekologické) a energetické politiky významně prolíná, obzvláště v situaci, kdy mnohé daně spojené s emisí škodlivých látek, případně z prodeje (a spotřeby) energetických komodit, jsou přímo použity na financování zelených (ekologických) projektů. Pro

¹⁰⁶ Eurostat: Příjmy z ekologických daní, údaje z října 2016.

¹⁰⁷ <https://www1.compareyourcountry.org/taxing-energy>

¹⁰⁸ <https://www.oecd.org/environment/tools-evaluation/environmentaltaxation.htm>

kontext environmentálních daní vůči HDP, případně vůči celkovému daňovému inkasu, je nutné doplnit informace o zdanění energetických komodit, respektive především paliv, případně emise CO₂.

CBA v rámci Zelné dohody

Prvního prosince roku 2019 byla představena Zelená dohoda, regulační rámec obsahující široké spektrum nových regulací, ultimátních i dílčích cílů. Součástí dohody je i tzv. Mechanismus uhlíkového vyrovnání (dále jen „CBA“ z angl. Carbon Border Adjustment). Cílem mechanismu je internalizace negativních externalit spojených s tzv. carbon leakage. Jedná se o jev, tzv. únik (emisí) oxidu uhličitého, který je uvolněn do atmosféry během těžebního, výrobního, dopravního procesu a není řádně zpoplatněn (internacionalizován).

Konkrétní podoba mechanismu bude představena v červnu roku 2021. Jak již bylo oficiálně komunikováno ze strany Evropské komise, samotná „architektura“ systému je v procesu návrhu, není známa ani předběžná podoba. Z veřejných sdělení¹⁰⁹ agentury Reuters vyplývá, že Evropská komise se primárně soustředí na průmyslové oblasti: energetiku, ocelářství, cementárenství, případně zpracování rud.

V podstatě existují pouze tři varianty, které jsou diskutovány v rámci širší odborné společnosti:

- 1) Rozšířit stávající systém EU ETS o třetí země, respektive o povinné subjekty z definovaných oblastí.
- 2) Vytvořit separátní systém EU ETS pro pouze znečišťovatele ze třetích zemí.
- 3) Zavést importní daň na výrobky spojené se znečištěním, tj. výrobky spojené s negativní externalitou.

Nejpravděpodobnějším řešením je varianta první, tj. rozšíření stávajícího systému EU ETS o subjekty importující své statky do Evropské unie. Tyto subjekty jsou v rámci budoucího návrhu definovány jako „povinní“ nové regulaci CBA.

Nové pravidla pro subjekty ze třetích zemí musí být v souladu s pravidly World Trade Organization (dále jen „WTO“), které ukládají povinnost rovného přístupu k domácím i zahraničním subjektům. Z regulačního (i právně-obchodního) pohledu by pro EU bylo vhodnější zavedení varianty třetí, tj. zavedení importní daně, případně zavedení široké uhlíkové daně v rámci i mimo EU.

Díleč, avšak významný problém je to, že zavedení nové (široké) uhlíkové daně vyžaduje schválení v rámci legislativního procesu EU. Stávající jednomyslné rozhodování je problematické proto, že řada států by velmi pravděpodobně nebyla připravena tento krok podpořit (například Polsko, Německo, i pravděpodobně Česká republika a další). Jak je uvedeno v příspěvku¹¹⁰ agentury Reuters, předchozí pokusy o zavedení uhlíkové daně nebyly úspěšné a není důvod si myslet, proč se situace měla významně změnit.

Zavedení (široké) uhlíkové daně by otevřelo fundamentální diskusi, zda je EU ETS funkční systém. Při zvážení, jaká energie (politická, ekonomická i finanční) byla vynaložena na jeho založení, je z praktického hlediska nepředstavitelné, že by systém obchodování s emisními povolenkami byl zrušen

¹⁰⁹ <https://www.reuters.com/article/us-climate-change-eu-carbontax-explainer-idUSKBN1YE1C4>

¹¹⁰ <https://www.reuters.com/article/us-climate-change-eu-carbontax-explainer-idUSKBN1YE1C4>

před rokem 2030 (kdy končí čtvrtá a prozatím poslední oficiálně představená fáze systému) a nahrazen novou uhlíkovou daní.

Pokud by však EU ETS byl nahrazen (širokou) uhlíkovou daní, tedy povinnými subjekty by byly subjekty z EU i mimo EU, došlo by k významnému růstu nákladu pro subjekty, které dostávají emisní povolenky zdarma (tzv. free allocation), případně disponují dílčí výjimkou z EU ETS.

Během druhého kvartálu roku 2020 se nechal slyšet Duederik Samson, šéf kabinetu Evropské komise pro klima (vedoucí pracovník, podléhající komisaři Timmermanovi), že Evropská komise je připravena brát environmentální otázky zodpovědněji, a že jsou připraveni „dělat problémy, pokud bude potřeba“.¹¹¹ Toto vyjádření jednoznačně ilustruje míru odhodlání Evropské komise jako celku „bojovat“ s klimatickými změnami.

Geopolitické konsekvence z potenciálního zavedení CBA mohou být (a velmi pravděpodobně budou) významné. Jak uvádí¹¹² agentura Bloomberg, Donald Trump zvažuje uvalení dodatečných cel na importované výrobky z EU, zejména pro oblast „automotive“. Podobná reakce byla vznesena i od ruské strany,¹¹³ která zvažuje případná proti-opaření, pokud CBA bude zaveden.

Je příhodné zmínit, že od zvolení amerického prezidenta Donalda Trumpa se světová ekonomika nachází v permanentním napětí z důvodu mezinárodní obchodní války. Ač vnímáme zavedení CBA z evropské perspektivy jako nástroj pro narovnání konkurenčního prostředí v rámci EU, je nutné si uvědomit, že CBA jednoznačně přispěje k napětí v oblasti mezinárodního obchodu. Stejně jako CBA nemá explicitně zveřejněnou podobu, nemají ani proti-opaření jasný charakter. Z prohlášení ruských, amerických, případně čínských¹¹⁴ úřadů však jednoznačně vyplývá, že zavedení CBA zcela jistě nebude bez odezvy, která může narušit světový (tím i logicky český) obchod.

Poradenská společnost Boston Consulting Group (dále jen „BCG“) uvádí ve své publikaci¹¹⁵ týkající CBA, že v případě, kdy by byla uvalena daň na relevantní produkty (ocelářství, cementárenství a další) ve výši 30 € na jednu vyprodukovanou tunu CO₂ v procesu výroby, došlo by ke snížení zisků exportérů do EU o více než 20 % (pokud by zároveň hodnota ropy zůstala v intervalu 30 až 40 USD). Příspěvek poradenské společnosti také uvádí, že by došlo k pře-definování komparativní výhody v rámci mezinárodního obchodu. Pozitivním jevem je potenciálně realokace, případně snížení ekonomických podnětů pro alokaci výroby v třetích zemích jako je Ukrajina, Rusko, či Čína. Evropští producenti by například mohli i odebírat energetické komodity ze zemí, ve kterých dochází k nejmenší negativní externalitě, například ve státech arabského poloostrova, kde extrakce ropy je ekologičtější než v některých ruských nalezištích. Poradenská společnost taktéž uvádí mírně jinak definované možnosti, které se však fundamentálně plně shodují s výčtem 1 až 3 výše. Dle BCG existují čtyři možnosti:

- 1) **Přeshraniční uhlíková daň** - tento systém funguje na úrovni některých lokálních států v USA, například v Kalifornii jsou zdaněni jak lokální znečišťovatelé, tak znečišťovatelé importující

¹¹¹ <https://af.reuters.com/article/idUSKCN24O1IM>

¹¹² <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-02-18/here-s-how-the-eu-could-tax-carbon-around-the-world-quicktake>

¹¹³ <https://www.climatechangenews.com/2020/07/28/russia-warns-eu-carbon-border-tax-plan-citing-wto-rules/>

¹¹⁴ <https://chinadialogue.net/en/business/eu-can-expect-heavy-pushback-carbon-border-tax/>

¹¹⁵ <https://www.bcg.com/publications/2020/how-an-eu-carbon-border-tax-could-jolt-world-trade>

- elektrickou energii do státu Kalifornie. Jedná se o selektivní daň, která má za cíl internalizaci externalit konkrétních odvětví.
- 2) **Široká uhlíková daň** – velmi pravděpodobně by šlo o „podrytí“ systému EU ETS, pokud by daň měla být dostatečně vysoká. Nedává právní ani ekonomický smysl mít aktivní systém EU ETS a zároveň aplikovat širokou uhlíkovou daň. Z politického hlediska se jeví tato varianta jako málo proveditelná.
 - 3) **Rozšíření EU ETS na evropské importéry** – tedy uvalit povinnost podléhat EU ETS pokud subjekty importují do EU své výroby a následně s nimi obchodují. Příkladem může být jakýkoli produkt, který je například vyroben ve slévárně či ocelárně v Rusku, dovezen do EU a následně zde využíván v procesu výroby/zpracování. Je zajímavostí, že již dva návrhy tohoto charakteru byly předloženy v roce 2009 a 2016, oba tyto návrhy však neprošly a nebyly schváleny. Z našeho pohledu se jeví i tento návrh politicky velmi těžko prosaditelný, protože by významně znevýhodnil průmyslověji orientované státy, tedy i Českou republiku.
 - 4) **Rozšířit EU ETS na zahraniční producenty** – jednalo by se o uvalení povinnosti se zapojit do EU ETS pro subjekty, kteří exportují do EU, **tento návrh se jeví jako politicky proveditelný a je ve prospěch evropských ekonomických subjektů. Avšak právě s touto variantou se pojí potenciální proti opatření ze stran hlavních obchodních partnerů jako je USA, Rusko, Čína. Jakékoli ekonomické jednání má náklady i výnosy, společenské, či privátní (osobní).**

Dvě přímé implikace tohoto opatření jsou:

- A) Z pohledu zahraničních exportérů do EU se bude jednat o dodatečné signifikantní náklady. Takový to exportér zvýší svou hodnotu výrobku pro evropského kupujícího a tím vzrostou logicky náklady v rámci celkového dodavatelsko-odběratelského řetězce.
- B) Zahraniční exportér jednoznačně zváží potenciální rentabilitu obchodu se subjektem z EU, respektive zváží, jak budou jeho výnosy dotčeny, pokud bude exportovat do EU. Nabízí se možnost, že jednoduše přestane exportovat do evropských zemí a přeorientuje se na ekonomicky výnosnější trhy. Mnohé společnosti mohou přijít o klíčové dodavatele, což jednoznačně ohrožuje ekonomickou stabilitu, případně vytváří nejistotu pro budoucí ekonomický růst.

Očekáváme, že pokud se naplní predikce právě o aplikaci čtvrté varianty, tak v době uvalení povinnosti budou náklady na jednu emisní povolenku stabilně nad hladinou 30 € (tato úroveň je trhem chápána jako konzervativní pro čtvrtou fázi EU ETS, tj. mezi lety 2021 až 2030). Predikce je založena na environmentálních cílech EU a znalosti tržního vývoje za posledních 10 let systému EU ETS, i vývoje energetického mixu EU. Stejnou dlouhodobou predikci sdílí evropské energetické společnosti, informační agentury ICIS, Refinitiv, případně i poradenské společnosti jako BCG či Deloitte.

Za nejvíce dotčené průmyslové oblasti považujeme oblasti chemického průmyslu, těžby a zpracování nerostných surovin, papírnictví a těžkého průmyslu. Z podstaty ekonomického cyklu výroby je každé odvětví navázáno více či méně na sektor výše uvedený. Z tohoto důvodu uvažujeme celkový nárůst inflace, respektive všeobecné cenové hladiny ať na úrovni spotřebitelských cen (CPI), tak i cen výrobců (indikátor PPI).

Studie BCG mimo jiné analyzovala, jaké země (respektive dodavatelé z daných zemí) budou nejvíce dotčeny případným zavedením CBA (čtvrtá varianta) v rámci ocelářství. Nejsilnější dopad by byl viditelný u čínských společností, následně u společností operujících v Rusku, Turecku, Ukrajině, Jižní

Koreji, Indii a až na sedmém místě by bylo USA. Analýza brala v potaz strukturu exportů do EU a jejich náročnost na emisi CO₂ v procesu těžby, výroby a zpracování. Již zmíněné před-definování komparativních výhod je právě platné v tomto průmyslovém sektoru. Studie uvádí, že například turecké či indické společnosti jsou efektivnější (nižší produkce emisí CO₂) než společnosti z Číny, Ruska a Ukrajiny, nižší náklady pro efektivnější producenty by potenciálně podpořily přeorientování se v rámci mezinárodního obchodu ve prospěch ekologičtějších producentů oceli. Nejvíce dotčené subjekty z oblasti ocelářství (mimo EU) mohou dle analýzy přijít až o 40 % zisků vzhledem k energetické náročnosti procesu.

U exportu ropy a ropných produktů by byly nejvíce zatíženy subjekty z Ruska, Iráku, Saudské Arábie a následně s USA a Kanady. Analýza počítá s tím, že až 20 % zisků těžařských společností je ohroženo zavedením CBA mechanismu. Růstem ceny ropy a ropných produktů budou zprostředkovaně silně dotčeny oblasti petrochemického průmyslu, či „automotive“.

Za nejvíce ekonomicky postižené země, respektive subjekty z daných zemí, jsou Čína a Rusko. Důvodem je ekologicky neefektivní průmysl, těžba přírodních zdrojů, případně jejich zpracování.

Přímý dopad zavedení CBA na evropské, respektive české hospodářství je nejednoznačný. V případě, kdy odvetná opatření budou minimalistická, tedy nebudou mít signifikantní vliv na mezinárodní obchod, pak dopady CBA budou převážně pozitivní na světovou konkurenceschopnost evropských subjektů.

V případě, kdy protiopatření významných obchodních partnerů budou ekonomicky významná, je důvodné uvažovat, že výsledkem bude růst nákladů pro evropské subjekty, a tím zprostředkovaně všeobecný růst cenové hladiny (CPI, PPI).

V závislosti na aktuálním vývoji mezinárodního obchodu během zavedení CBA budou potenciálně dotčeny komparativní výhody jednotlivých zemí, případně dojde k přeorientování obchodních vztahů v rámci mezinárodního obchodu.

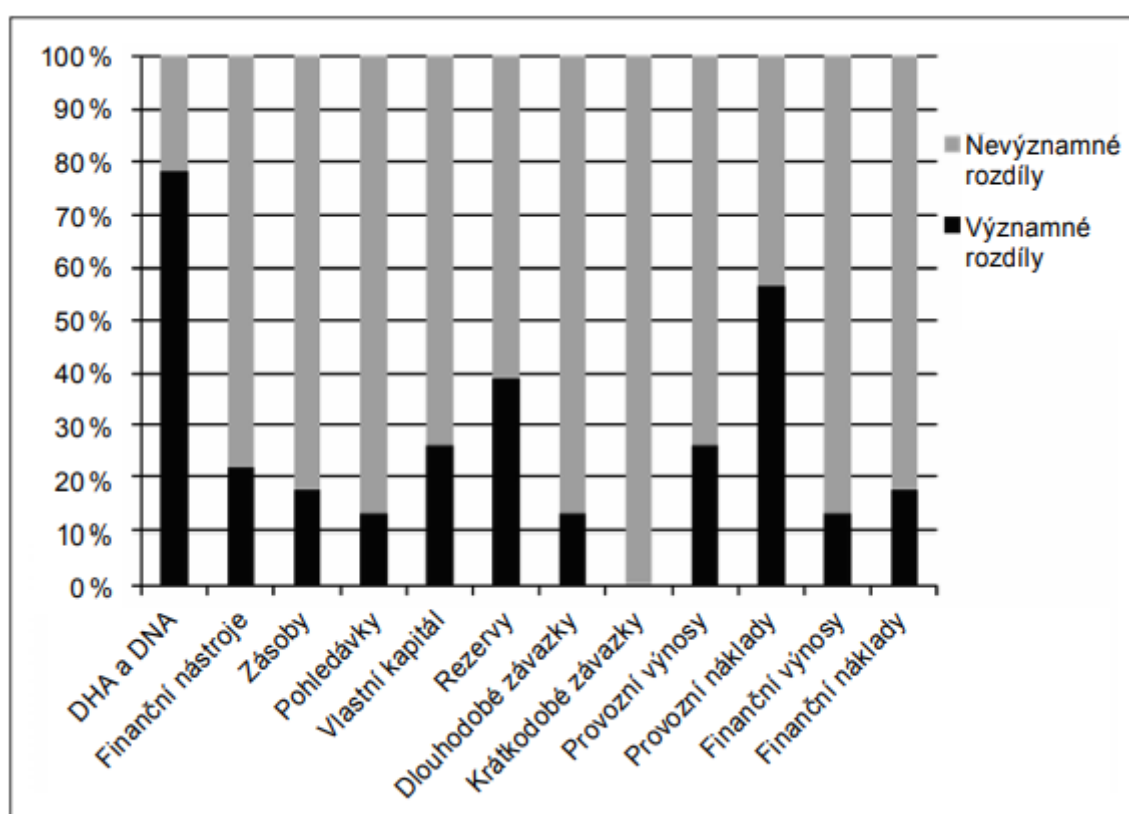
4.1.4 POTENCIÁLNÍ IMPLIKACE ZE ZMĚNY POVINNÉHO ÚČTOVÁNÍ DLE IFRS

Potenciální harmonizace účetní standardů na úrovni Evropské unie je tématem, které má významný mikroekonomický přesah pro celý podnikatelský sektor v České republice. Z citovaných odborných textů či navrhovaných regulatorních opatření vyplývá, že určitá míra harmonizace účetních standardů je v dlouhém období pravděpodobná, obzvláště v kontextu případné aplikace CC(C)TB.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (dále jen „IFRS“ z angl. International Financial Reporting Standards) jsou světově nejrozšířenějšími účetními standardy. Díky masivnímu rozšíření tohoto způsobu účtování je dosaženo vyšší míry transparentnosti, snadnější srovnatelnosti a obecné srozumitelnosti účetních výkazů firem. Samotné standardy tvoří pomyslné dílčí sub-celky standardů, které jsou relevantní pouze pro některé oblasti byznysu (bankovníctví, pojišťovnictví, aj.). Cílem je vytvořit relevantnější účetní reporting pro jednotlivé sektory, které mají odlišné potřeby, případně adresáti jejich účetních výkazů mají různé potřeby najít specifické informace.

Analýza¹¹⁶ Davida Procházky popisující vnucené přijetí IFRS českými nekotovanými podniky naznačuje potenciální přínosy a náklady takového opatření. Obrázek 22 reflektuje rozdílnost účetních standardů v rámci jednotlivých účetních tříd, převažující šedá pole naznačují nevýznamné rozdíly, naopak černé sloupce indikují signifikantní rozdíly v účetních standardech. V případě, kdy firma si outsourcuje účetní poradenství, včetně zpracování účetních výkazů, je zřejmé, že náklady porostou s relevancí dotčených konkrétních skupin. Firmy se liší strukturou svých aktiv i pasiv napříč sektory, více dotčené společnosti by velmi pravděpodobně byly nuceny platit vyšší náklady na externí účetnictví.

Obrázek 22: Rozdíly v účetním zobrazení vybraných oblastí dle ČUS a IFRS

Zdroj:

https://www.researchgate.net/publication/301797333_Vynucene_prijeti_ifrs_ceskymi_nekotovanymi_podniky_hodnoceni_prinosu_a_nakladu/fulltext/57a9b46608ae659d18250305/Vynucene-prijeti-ifrs-ceskymi-nekotovanymi-podniky-hodnoceni-prinosu-a-nakladu.pdf

V případě interně vedeného účetnictví je naopak pravděpodobné, že zvýšené náklady (spojené s rozdílným účtováním jednotlivých účetních tříd a položek) by byly primárně významné v prvotních

116

https://www.researchgate.net/publication/301797333_Vynucene_prijeti_ifrs_ceskymi_nekotovanymi_podniky_hodnoceni_prinosu_a_nakladu/fulltext/57a9b46608ae659d18250305/Vynucene-prijeti-ifrs-ceskymi-nekotovanymi-podniky-hodnoceni-prinosu-a-nakladu.pdf

fázích reportování. S postupem času se dá očekávat, že účtování nových standardů by bylo osvojeno, a tím i sníženo celkové technicko-administrativní břemeno.

Tabulka 21 reflektuje průměrné a mediánové náklady na změnu účetních standardů. Signifikantní rozdíl mezi průměrnými a mediánovými hodnotami je primárně způsoben tím, že velké společnosti musí dedikovat významně větší finanční prostředky na zpracování účetních výkazů, respektive komplexní účetní závěrky.

Tabulka 21: Finanční a časová náročnost IFRS reportingu

	Jednorázové náklady (tis. Kč)	Pravidelné náklady (tis. Kč)	Příprava IFRS závěrky (člověkohodiny)
Průměr	698	521	78
Medián	200	275	45

Zdroj:

https://www.researchgate.net/publication/301797333_Vynucene_prijeti_ifrs_ceskymi_nekotovanymi_podniky_hodnoceni_prinosu_a_nakladu/fulltext/57a9b46608ae659d18250305/Vynucene-prijeti-ifrs-ceskymi-nekotovanymi-podniky-hodnoceni-prinosu-a-nakladu.pdf

V provedeném průzkumu Davida procházky bylo osloveno 35 společností, které přešly z českých standardů na IFRS. Z výstupů vyplývají následující informace:

- 25,7 % respondentů sdělilo, že užitky zavedení IFRS jsou významně nižší než náklady,
- 17,1 % respondentů sdělilo, že užitky jsou mírně nižší než náklady,
- 37,1 % respondentů sdělilo, že užitky zavedení IFRS jsou srovnatelné s náklady,
- 14,3 % respondentů sdělilo, že užitky jsou mírně vyšší než náklady,
- **a pouze 5,7 % respondentů sdělilo, že užitky zavedení IFRS reportingu jsou výrazně vyšší než náklady.**

Studie¹⁰⁹ britského institutu certifikovaných účetní analyzovala téma mezinárodních standardů IFRS, amerických standardů GAAP a jejich implikace pro jednotlivé zájmové skupiny (auditoři, regulátoři, účetní, kontroloři a pohled byznysu). Ze studie vyplývá několik velmi významných zjištění.

Institut vypracoval průzkum (dotazy byly odeslány více jak 200 obchodovatelným společnostem, včetně 4000 investorům z celkově 25 zemí), ve kterém se dotazoval na náklady přípravy konsolidované účetní závěrky dle standardů IFRS veřejně obchodovatelných společností. Výsledky jsou následující:

- společnosti s obratem pod 500 mil. EUR nesou náklady ve výši 0,31 % obratu
- společnosti s obratem mezi 500 mil. až 5 mld. EUR nesou náklady ve výši 0,05 % obratu
- společnosti s obratem nad 5 mld. EUR nesou náklady ve výši 0,05 % obratu

Výše uvedené relativní náklady v poměru k obratu jsou explicitní náklady na samotnou každoroční realizaci/tvorbu konsolidované účetní závěrky, nicméně s účetnictvím, jakožto nepřetržitou činností zaznamenávání ekonomické aktivity se pojí i průběžné náklady, které taktéž korelují (negativně) s velikostí podniku.

- Společnosti s obratem pod 500 mil. EUR nesou průběžné náklady na vedení účetnictví dle IFRS ve výši 0,06 % obratu
- Společnosti s obratem nad 500 mil. EUR a pod 5 mld. EUR nesou průběžné náklady na vedení účetnictví dle IFRS ve výši 0,01 % obratu
- Společnosti s obratem nad 5 mld. EUR nesou průběžné náklady na vedení účetnictví dle IFRS ve výši 0,008 % obratu

Na základě vypracovaného interního průzkumu (malého rozsahu) mezi poradenskými společnostmi v České republice, provedeného společností CETA, a dostupných analýz vyplývá, že:¹¹⁷

- Náklady na implementaci IFRS do vnitřního informačního softwaru jsou okolo 0,05 % celkových tržeb.
- V absolutní částce jsou prvotní náklady na zavedení IFRS účtování odhadovány na úrovni 100 až 800 000 Kč s tím, že klíčová je velikost podniku (medián je expertně odhadován na úrovni 700 000 Kč). Takto významný rozptyl je primárně determinován velikostí společnosti, případně složitostí samotného výkazu (viz specifické IFRS standardy dle odvětví).
- Vyšší náklady spojené s IFRS nejsou pouze v prvotní fázi, nýbrž vzhledem k větší komplexitě účetních standardů mají zvýšené náklady trvalejší (permanентní) charakter. Důvodem je primárně nákladnější proces reportování, který vyžaduješ komplexnější záznam účetních informací a erudovanou zodpovědnou osobu.
- Mále a střední podniky by přišly o možnost zkráceného výkaznictví (ve srovnání s IFRS), tedy celkový objem práce by velmi pravděpodobně vzrostl.
- Samotná kvantifikace celkových nákladů na přechod IFRS standardů je nesnadná, vzhledem k významné variabilitě možností zachytit různé účetní informace v IFRS, nicméně z interního průzkumu CETA vychází, že přinejmenším náklady na externí vedení účetnictví by vzrostly o 15 až 25 %. Relevantním bodem, který by mohl signifikantně snížit náklady je tržní mechanismus konkurence, procentuální aproximace je expertním odhadem poradenských společností operujících v daňovém a účetním poradenství.

Na základě zjištěných skutečností se domníváme, že náklady na IFRS reporting jsou signifikantní. I přesto, že náklady po prvotní (implementační) fázi velmi pravděpodobně klesnou až o 30 %, tak i náklady na vedení jsou permanentně vyšší v intervalu 10 až 18 %.

Z hloubkové rešerše a průzkumu malého rozsahu jsme došli k závěrům, že náklady (zejména finanční) na IFRS reporting převyšují (pravděpodobně významně) výnosy reprezentované transparentností, celosvětovou srovnatelností a srozumitelností.

4.1.5 DOPADY V CHOVÁNÍ VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZAVEDENÍ DIGITÁLNÍ DANĚ

Neprosazení harmonizovaného digitálního zdanění na úrovni Evropské unie v roce 2019 vedlo několik členských států k tomu, že veřejně deklarovaly, případně již i zveřejnily plán digitálního zdanění v rámci

¹¹⁷

https://www.researchgate.net/publication/301797333_Vynucene_prijeti_ifrs_ceskymi_nekotovanymi_podniky_hodnoceni_prinosu_a_nakladu/fulltext/57a9b46608ae659d18250305/Vynucene-prijeti-ifrs-ceskymi-nejkotovanymi-podniky-hodnoceni-prinosu-a-nakladu.pdf

příslušné lokální ekonomiky. Primární důvod neúspěchu schválení harmonizační daňové regulace je protichůdný zájem několika zemí, zejména těch, ve kterých partikulární digitální společnosti sídlí.

Z pohledu centrální Evropy je velmi relevantní rozhodnutí Visegrádské čtyřky, kdy se ministři financí na summitu V4 nechali slyšet, že budou sdílet zájem a úsilí ve věci zdanění digitálních společností.¹¹⁸

Původní neschválená harmonizační iniciativa počítala s 3% zdaněním příjmu digitálních společností s ročním obratem nad 750 mil. EUR a příjmy nad 50 mil. EUR v rámci EU. Tato selektivní daň byla jednoznačně cílena na největší technologické společnosti nabízející online tržiště, komplexní služby spojené s vyhledáváním, či správou největší sociální sítě na světě.

Exaktně je prokázáno, že digitální společnosti, avšak nejenom giganti multi-miliardových obrátů, jsou schopni optimalizovat míru efektivní daně. Evropská komise uvádí, že digitální společnosti dosahují takové optimalizace, že jsou zdaněny pouze 50 % efektivní daňové sazby ve srovnání s tradičními odvětvími.¹¹⁹

Očekávané hospodářské dopady fiskálního charakteru ze zavedení digitální daně (DST) jsou z podstaty (záměru) pozitivní, ovšem jednoznačně chybí vícezdrojové analýzy pokrývající potenciální náklady, ať ve formě protipatření ze strany relevantní států, tak i z pohledu firemního, tj. jak se zachovají subjekty, které budou podléhat české variantě digitálního zdanění.

I v České republice jsou jednoznačné tendence uvést do právního řádu obdobnou regulaci, jakou reprezentuje zdanění příjmů digitálních firem, či zdanění digitální reklamy. Na podzim roku 2019 byl Vládou České republiky schválen zákon o digitální dani.

Ministerstvo financí neočekává žádné negativní ekonomické dopady na základě zavedení daně, naopak MF ČR očekává narovnání konkurenčního prostředí. Nicméně návrh zákona počítá s tím, že český zákon přináší přímé implikace na podnikatelské prostředí – což je však ultimátním cílem zákona – zacílení povinnosti na nadnárodní digitální (technologické) giganty s obratem nad 750 mil. Eur, kteří poskytují na území České republiky „zdanitelné služby a úhrn úplat za tyto služby musí přesahovat částku 100 mil. Kč.“¹²⁰ Návrh zmiňuje i mikroekonomické dopady na spotřebitele, kdy nelze vyloučit, že subjekty podléhající novému digitálnímu zákonu přenesou daně, tedy vyšší náklad do cen spotřebitele. Na méně konkurenčních trzích, kde přetrvávají významné bariéry (až přirozené, či umělé), je téměř nemožné zamezit povinným daňovým subjektům, aby dodatečný náklad zdanění nebyl přenesen na spotřebitele.

Příkladem pro potenciální aproximaci dopadů pro české hospodářství je Maďarsko (viz detaily maďarského příkladu v subkapitole 3.1.2). Vzhledem k nekompatibilitě této daně s evropským právem a právními spory mezi maďarskými a euro unijními orgány byla daň snížena na 0 % mezi lety 2019 až 2022. Mikroekonomické konsekvence byly explicitní. V daňovém zákoně byla schválena i penalizační klauzule, která udělovala pokutu ve výši desítek tisíc eur, pokud subjekt není v souladu s danou regulací. Evropská pobočka společnosti Alphabet (Google) sídlící v Irsku podala žalobu k Evropskému soudnímu dvoru s tím, že daň je protizákonná (vůči evropské legislativě), a tedy i protiprávní. Celková pokuta za neplnění právních povinností se vyšplhala na úroveň 3 mil. eur. Dne 3. března 2020 Evropský

¹¹⁸ <https://www.businessinfo.cz/clanky/eu-se-nedohodla-na-zavedeni-digitalni-dane-visegrad-chce-proti-jednat-na-vlastni-pest/>

¹¹⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/factsheet_digital_taxation_21032018_en.pdf

¹²⁰ <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=166323>

soudní dvůr vydal rozhodnutí¹²¹ týkajícího se sporu mezi společností Google a maďarským státem. Verdikt soudního dvora je mírně dichotomický, jelikož potvrzuje, že selektivní (sektorové) daně jsou v gesci konkrétního státu, a že samotná existence této daně není v rozporu s unijním právem. Naopak nepřiměřená penalizace společností, včetně Googlu, na základě parametru, že sídlí mimo Maďarsko, je naprosto v rozporu s unijním právem, které prosazuje svobodu v poskytování služeb. Na základě rozsudku nebude muset Google platit nasčítanou pokutu přesahující 3 mil. eur, avšak pokud bude upravena maďarská legislativa, bude nadále povinným subjektem této regulace.

Studie¹²² společnosti Deloitte z roku 2020 zkoumala makroekonomické dopady na Českou republiku, včetně sektorového pohledu na konkrétní dotčená odvětví. Vzhledem k tomu, že Česká republika je malou, za to však velmi otevřenou ekonomikou v rámci evropského i mezinárodního obchodu, a zároveň v rámci mezinárodního obchodu zpravidla vystupuje v pozici cenového příjemce (z angl. price taker), pak dopady zavedení amerických protiopatření mohou pro Českou republiku významné. S patřičným důrazem je tato informace uvedena ve studii výše uvedené: „*Na první pohled se zdá být význam USA jako obchodního partnera Česka limitovaný. Na žebříčku vývozních destinací pro zboží českých firem jsou USA až na 12. příčce. Česká přidaná hodnota putuje do USA ve značné míře nepřímo obsažena ve vývozech zboží a služeb z jiných zemí. Pokud bychom sestavili žebříček vývozních destinací pro přidanou hodnotu vytvořenou v české ekonomice, obsadily by USA 2. příčku.*“ Pozice české republiky je velmi silná i v dalších oblastech, například USA je destinací číslo 1, kam české subjekty vyvážejí software, stejně tak je USA 3. nejvýznamnější destinací, kam exportujeme české služby jako ICT, či obecně služby s vysokou přidanou hodnotou. Obrázek číslo 23 ilustruje jaká odvětví by byla nejvíce dotčena poklesem tržeb.

¹²¹ <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/03/etf-426-cjeu-decisions-on-progressive-tax-on-turnover-and-fines-related-to-advertising-tax.html>

¹²² https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/cesko_a_usa_digitalni_dan_leden_2020.pdf

Obrázek 23: Relativní negativní dopady odvetných opatření USA na tržby českých odvětví (v %)

Zdroj: Deloitte

Analytický výstup pracoval s modelací, kdy USA by přistoupily k odvetným opatřením (vůči digitálnímu zdanění) ve formě cel. Příklad pracuje s tím, že potenciálně zavedená cla snížila český vývoz do USA o 25 % jako důsledek odvetných opatření. Výsledkem této modelace jsou následující makroekonomické implikace:

- Celkový pokles hospodářství na úrovni -0,3 % HDP
- Snížení zaměstnanosti o 0,3 % (v absolutním vyjádření 13,2 tis. osob)
- Pokles tržeb o více než 1 % v relevantních odvětvích jako je zpracovatelský průmysl (odvětví nábytku a ostatní zpracovatelský průmysl, výroba strojů a zařízení, výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků, výroba elektrických zařízení)

Dopady pro veřejné finance:

- Centrální vláda by přišla o 3,8 mld. Kč
- Kraje by přišli o 230 mil. Kč a obce o 620 mil. Kč

- Celkově by český stát nesel náklady ve výši 4,7 mld. Kč

Pro ilustraci, **odhad dopadů regulace k digitální dani počítá s výnosy na úrovni 3,8 mld. Kč** (s odhadovým intervalem 1,2;5,4 mld. Kč).

Neschopnost mezinárodní kooperace v rámci snah o harmonizaci digitálního zdanění na úrovni EU je jednoznačným signálem, že neexistuje (prozatím) konsenzus pro tuto oblast. Klíčovým důvodem není přesvědčení, že by harmonizovaný postup nepřinesl dostatečně zajímavé fiskální výnos, nýbrž jedná se o problém střetu zájmů několik členských států EU.

Evropský i maďarský přístup, včetně toho českého, dokumentuje, že nalezení správného, respektive tržně spravedlivého řešení je úkol velmi nesnadný. Ekonomicky lze uznat, že pokud exaktní data ukazují, že digitální společnosti podléhají nižší efektivní dani, je důvodné uvalit selektivní daň tak, aby daňová zátěž byla rovnocenná a bylo zajištěno konkurenční prostředí.

Otázkou zůstává, zda by nebylo efektivní zamezit snížené efektivní sazbě jinak, například zjednodušením daňových pravidel, s větší transparentností, srozumitelností pro všechny podniky a podnikatele nevyjímaje. Než samotný fakt toho, že jakýkoli subjekt je schopen legálně optimalizovat tak, že platí nižší daň, se obáváme, že hospodářsky je nebezpečnější vytvářet nová daňová opatření, která v konečném důsledku mají nevalný fiskální dopad.

V případě evropské harmonizace, avšak ale i české varianty digitální daně, je nutné uvažovat, že „nějaká“ protiopatření by byla použita, velmi pravděpodobně právě ze strany Spojených států amerických. Z dostupných zdrojů a provedených simulací se ukazuje, že makroekonomické negativní dopady by byly s velkou spolehlivostí značně významnější než přínosy ve formě nízkých jednotek miliard korun.

4.1.6 EKONOMICKÁ OPATŘENÍ SPOJENÁ S KORONAVIROVOU PANDEMÍÍ A JEJICH HOSPODÁŘSKÉ IMPLIKACE

Mnohá ekonomická opatření během koronavirové pandemie stále přetrvávají v momentu zpracování této komplexní analýzy (třetí kvartál roku 2020). Česká vláda i Evropská unie představily desítky opatření explicitní, či implicitní podpory ekonomických subjektů (domácností, firem).

Komplexní analýza¹²³ Liberálního institutu věnující vládním „korona-opatřením“ se detailně věnuje evropským, ale především českým opatřením na podporu ekonomiky, mikroekonomických subjektů a omezením přímo spojených s pandemií koronaviru.

Analýza považuje za nejvíce relevantní ekonomická opatření podporující privátní (firemní sektor) následující programy a balíčky:

- **Program SURE:** Jedná se o program Evropské unie, který má částečně kompenzovat mzdy zaměstnancům, a tím udržet zaměstnanost po pandemii. Program je založen na poskytování záruk firmám tak, že stát, jakožto hlavní nositel tohoto programu, se zaručí za půjčku u

¹²³ <https://libinst.cz/studie-liberalniho-institutu-ceska-vladni-korona-opatreni/>

- komerční banky. Minimální výše státní záruky je 25 %. Česká republika získá celkově 1,5 mld. Eur z programu SURE.
- **Navýšení provozního financování firem:** Jedná se o českou implicitní podporu, která umožňuje firmám získat úvěr na provozní financování, a tím si zajistit nutné krátkodobé cash-flow. Vláda na tento program alokovala 150 mld. Kč ve formě záruk u Českomoravské záruční a rozvojové banky, která následně bude ručit v uvedené výši u komerčních bank. Tím, že se jedná o částečnou garanci, tak ze strany ČMZRB je stanoven limit garance a úrovně 30 %, tedy zamýšlená podpora provozního financování je uvažována na úrovni 495 mld. Kč.
 - **Záruka COVID plus:** Projekt garantuje Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem financí a Exportní garanční a pojišťovací společnostmi. Program nabízí poskytnutí záruk za splácení úvěrů vývozců a výrobců, nově EGAP poskytuje i záruky na provoz, pracovní kapitál a investice.
 - **Snížení daní:** K 1.5.2020 došlo ke snížení daně z přidané hodnoty u některého zboží a služeb na 10 %. Dotčené zboží a služby (mimo jiné) jsou: služby čištění vnitřních prostor prováděné v domácnostech, služby mytí oken prováděné v domácnostech, domácí péče o děti, staré, nemocné a zdravotně postižené občany, opravy obuvi a kožených výrobků, opravy a úpravy kožených výrobků a textilních výrobků, kadeřnické a holičské služby, stravovací služby a podávání nápojů, včetně točeného piva, úprava a rozvod vody prostřednictvím sítí, odvádění a čištění odpadních vod včetně ostatních služeb souvisejících s těmito činnostmi, ubytovací služby a vstupné na sport a kulturu.
 - **Program Antivirus:** Český stát tímto programem kompenzuje firmám vyplacené prostředky na mzdy. "Zaměstnavatelům, jejichž hospodářská činnost byla či je ohrožena v důsledku šíření nákazy, je poskytován příspěvek na plnou či částečnou úhradu náhrad mezd, které zaměstnancům náleží z důvodu překážky na straně zaměstnance (nařízení karantény) nebo na straně zaměstnavatele (překážka – uzavření provozovny z důvodu nařízení vlády uzavřít provoz), bude-li prokázáno, že překážka v práci vznikla v důsledku nákazy COVID-19. Antivirus A a B uhradí mzdy firmám až do 31. 8. 2020, v rámci Antiviru C mohou firmy do 50 zaměstnanců žádat o snížení odvodů. Náklady MPSV odhaduje na max. 604, 8 mil. Kč."¹²⁴
 - **Program COVID I, II, III, Covid Praha:** Jedná se o úvěrový bezúročný nástroj pro malé a střední podniky (SME), pokud u nich došlo ke zpoždění, pozastavení, či úplnému zrušení plnění z obchodních vztahů z důvodu opatření k zamezení šíření koronavirové infekce. Úvěrové produkty mají následující formu – jsou bez úroku a bez poplatků, výše úvěru je 500 000 až 15 000 000 Kč, se splatností až dva roky a možností odkladu splátek až o 12 měsíců. Jednotlivé programy (COVID I, II, III, případně COVID Praha) jsou definičně odlišné, co do výše ručení, oprávněného subjektu pro čerpání, případně možnosti maximální úvěrové částky.

Podobně jako ekonomové z think-tanku Liberálního institutu se shodujeme, že mnohá opatření mají nejenom pozitivní ekonomické dopady. Mnohé z výše uvedených opatření, případně i opatření další, jsou příliš komplexní a málo adresná. Jednoznačným dopadem je neefektivní alokace a „záchrana“ podniků, které by i mimo koronavirem pandemií byly determinovány ukončit své podnikání. Netržní mechanismy, které jsou uplatňovány ve výše uvedených opatřeních, způsobují neefektivní alokaci zdrojů, nerovnováhu a diskrepance v konkurenčním prostředí a v konečném důsledku enormní zatížení pro fiskální systém České republiky. Problémem, hojně diskutovaným, je také informační asymetrie mezi potenciálními žadateli o programové prostředky, která některé žadatele významně zvýhodňuje.

¹²⁴ <https://libinst.cz/studie-liberalniho-institutu-ceska-vladni-korona-opatreni/>

Uvědomujeme si, že signifikantní náklady plynoucí z protikoronavirových opatření jsou cíleny ve prospěch celé ekonomiky i za cenu potenciálních chyb, či pokřivení podnikatelského sektoru. Vzhledem k vyvíjející se situaci není možné posoudit makroekonomický rozměr shora uvedených (a dalších) hospodářských opatření.

Z ekonomického pohledu se nabízejí i alternativní řešení, jako plošné snížení daní či významné snížení administrativní zátěže včetně odpuštění daňových povinností. Takováto opatření by naprosto minimálně narušila hospodářskou soutěž, byla by významně více transparentnější a fiskálně více predikovatelnější. Podobným opatřením může být snížení efektivního zdanění práce.

4.2 EXPERTNÍ ODHAD DAŇOVÉHO INKASA NA ZÁKLADĚ HARMONIZAČNÍCH INICIATIV

Odhad daňového inkasa, které reflektuje změny vyvolané diskutovanou regulatorikou, znázorňuje tabulka níže. V tabulce se objevují dva druhy proměnných. První proměnná je numerická, jednak vyjadřuje fiskální stav ze státního rozpočtu 2019, případně numerická hodnota upřesňuje potenciální rozsah změny konkrétní položky na základě aplikace nové regulace. Druhá proměnná, která se vyskytuje v tabulce je slovní označení „dotčeno“ a „nedotčeno“. Pojí se přímo s daňovým inkasem. Které je dotčeno regulatorním opatřením. Tabulka pokrývá přímé dopady, nikoli sekundární, které v rámci ekonomického jednání jsou velmi těžko predikovatelné. Prvek významnosti je brán v potaz, častý nedostatek dostupných dopadových studií, případně nedostatek klíčových parametrů dané regulace způsobuje, že je nemožné kvantifikovat rozsah pozitivního, či negativního dopadu. Z výše uvedených důvodů v tabulce jsou preferovány kvalitativní označení, zda dojde ke změně v inkasu daní a poplatků.

Tabulka 22: Přehled vlivu daňových návrhů na plnění státního rozpočtu

 Plnění státního rozpočtu	2019 (v mld. Kč)	2019 (% z daňových příjmů celkem)	Ovlivněno harmonizací daní			
			Digitální daň	CC(C)TB	Zákon o zdanění energie	Def. systém DPH
Příjmy celkem	1 523,23		dotčeno	dotčeno	dotčeno	dotčeno
<i>v tom:</i>			-			
Daňové příjmy celkem	1 314,41		dotčeno	ANO (↑ 0,02% HDP)	dotčeno	dotčeno
<i>Daňové příjmy (bez pojistného SZ)</i>	762,71		dotčeno ↑	dotčeno ↑	dotčeno ↑	dotčeno ↑
<i>v tom:</i>			nedotčeno	nedotčeno	dotčeno	dotčeno
DPH	291,32	22,16	nedotčeno	nedotčeno	dotčeno ↑	dotčeno
Spotřební daně (vč. tzv. energetických daní) - z toho:	158,73	12,08	nedotčeno	nedotčeno	dotčeno ↑	nedotčeno
- <i>Spotřební daň z minerálních olejů</i>	84,03		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
- <i>Spotřební daň z tabákových výrobků *)</i>	55,92		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	?
- <i>Odvod z elektřiny ze slunečního záření</i>	2,16		nedotčeno	nedotčeno	?	nedotčeno
Daně z příjmů PO	123,46	9,39	ANO ↑	ANO (↑ 0,03% HDP)	dotčeno	nedotčeno
Daně z příjmů FO – v tom:	164,52	12,52	nedotčeno	ANO (↓ 0,01% HDP)	nedotčeno	Nedotčeno
- <i>vybíraná srážkou</i>	13,81		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	Nedotčeno
- <i>placená plátcí</i>	142,75		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
- <i>placená poplatníky</i>	7,96		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
Majetkové daně – v tom:	13,88	1,06	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
- <i>Daň dědická</i>	0,00		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
- <i>Daň darovací</i>	0,00		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
- <i>Daň z nabytí nemovitých věcí (vč. daně z převodu nem.) - zrušena</i>	13,87		nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
Poplatky za uložení odpadů	1,69	0,13	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
Odvod za odnětí půdy ze zeměděl. půdního fondu	0,42	0,03	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
Daň z hazardních her (vč. zrušených odvodů z loterií a VHP)	4,96	0,38	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno	nedotčeno
Ostatní daňové příjmy **)	3,73	0,28	nedotčeno	nedotčeno	dotčeno	nedotčeno
Pojistné na SZ	551,70	41,97	nedotčeno	dotčeno	dotčeno	nedotčeno

Zdroj: (MFČR, 2020)

5 PŘEHLED ZÁKLADNÍCH INFORMACÍ A DOPADŮ NA RŮZNÉ OBLASTI PODNIKÁNÍ A SKUPIN PODNIKATELŮ

V této sekci shrnujeme výsledky kapitol 3 a 4 do přehledných a jednoduchých podsekcí. Konkrétně zde ilustrujeme dopady administrativních nákladů, úprav IT systémů, přehlednost, rizika a výši efektivní sazby daně na různé kategorie podniků (definovaných dle velikosti a předmětem činnosti). Kategorie podniků jsou vybrány v souladu s definicemi v jednotlivých harmonizačních návrzích.

Tabulka 23 identifikuje vliv harmonizačních návrhů ve vztahu k velikosti podniků (definici kategorie podniků obsahuje Doporučení Komise č. 2003/361/ES). Zavedení CC(C)TB může za určitých okolností ovlivnit také všechny kategorie podniků. Jako teoretický příklad můžeme uvést akvizici mikropodniku v ČR nadnárodní skupinou s celosvětovým obratem vyšším než 750 mil. EUR. V případě, kdy by český mikropodnik nějak nezměnil svou činnost vzhledem k novému vlastníkovi (administrativní činnosti atd.), byl by nucen splňovat povinnosti dané harmonizačním návrhem.¹²⁵ Prakticky by se ale stále jednalo o totožný ekonomický subjekt. Dále z provedené analýzy v kapitole 3 a 4 je zřejmé, že definitivní systém DPH by se týkal všech kategorií podniků, právě kvůli zavedení OSS.

Tabulka 23: Harmonizační návrhy ve vztahu k velikosti podniku

 Kategorie podniku	Počet zaměstnanců: Roční pracovní jednotka	Roční obrat	Roční bilanční suma	Harmonizační návrhy
Mikropodnik	< 10	<2 mil. €	<2 mil. €	Definitivní systém DPH CC(C)TB (pokud obrat skupiny > 750 mil. €)
Malý	< 50	<10 mil. €	<10 mil. €	Definitivní systém DPH CC(C)TB (pokud obrat skupiny > 750 mil. €)
Střední	< 250	<50 mil. €	<43 mil. €	Definitivní systém DPH CC(C)TB (pokud obrat skupiny > 750 mil. €) Environmentální opatření (pokud emise CO ₂ >2 500t)
Velký	>= 250	>= 50 mil. €	>= 43 mil. €	Definitivní systém DPH CC(C)TB (pokud obrat skupiny > 750 mil. €) Environmentální opatření (pokud emise CO ₂ >2 500t) Digitální daň (poskytovatel digitální reklamy) IFRS

Zdroj: DOPORUČENÍ KOMISE ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků (oznámeno pod číslem K(2003) 1422) (2003/361/ES), CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Environmentální opatření se teoreticky také může týkat všech kategorií velikosti podniku (dle zákona č. 383/2012 Sb., § 6a nemusí být v systému emisních povolenek zaregistrovány podniky, které produkují méně než 2 500t CO₂ ekv., nebo v případě, kdy zařízení produkující skleníkové plyny bylo

¹²⁵ Viz. [Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků](#)

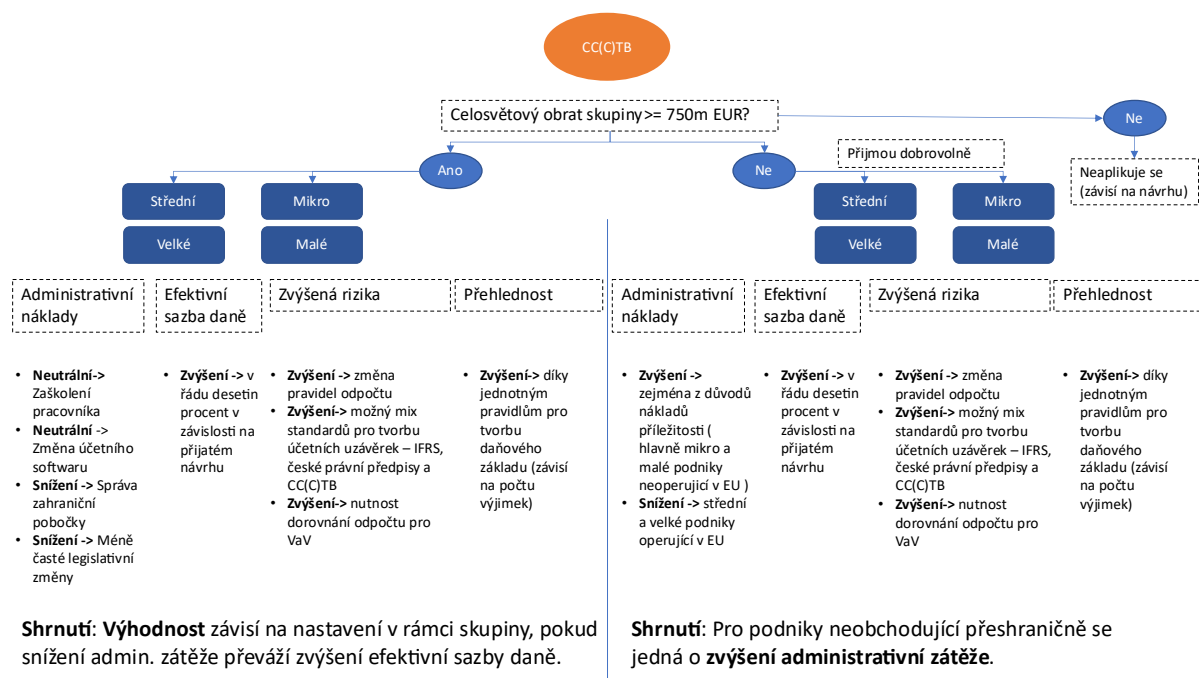
v provozu méně než 300h ročně). Nicméně, z definice, environmentální opatření ovlivňují nejvíce energetický průmysl, zpracovatelský průmysl, stavební průmysl (výroba cementu apod.), potravinářský průmysl (cukrovary, pivovary) a letecký průmysl. Z důvodu nutnosti značného kapitálu k provozování těchto činností se environmentální opatření budou týkat zejména středních a velkých podniků.

Zavedení daně z digitální reklamy (DAT) se počítá u společností s celosvětovým obratem vyšším než 750 milionů eur, či s obratem vyšším než 50 milionů eur na území EU. Může se tedy stát jako v případě CC(C)TB, že tato povinnost může doléhat i na „mikropodnik“, který je součástí celosvětové skupiny. V další části uvádíme shrnutí jednotlivých harmonizačních návrhů.

5.1 CC(C)TB

Obrázek ilustruje přehled dopadů CC(C)TB na různé kategorie podniků dle velikosti. Z definice se CC(C)TB může týkat jakéhokoliv odvětví. V tomto ohledu je tedy zásadní kategorie velikosti podniku.

Obrázek 24: CC(C)TB, přehled dopadů na různé kategorie podniků

Zdroj: Vlastní zpracování CETA.

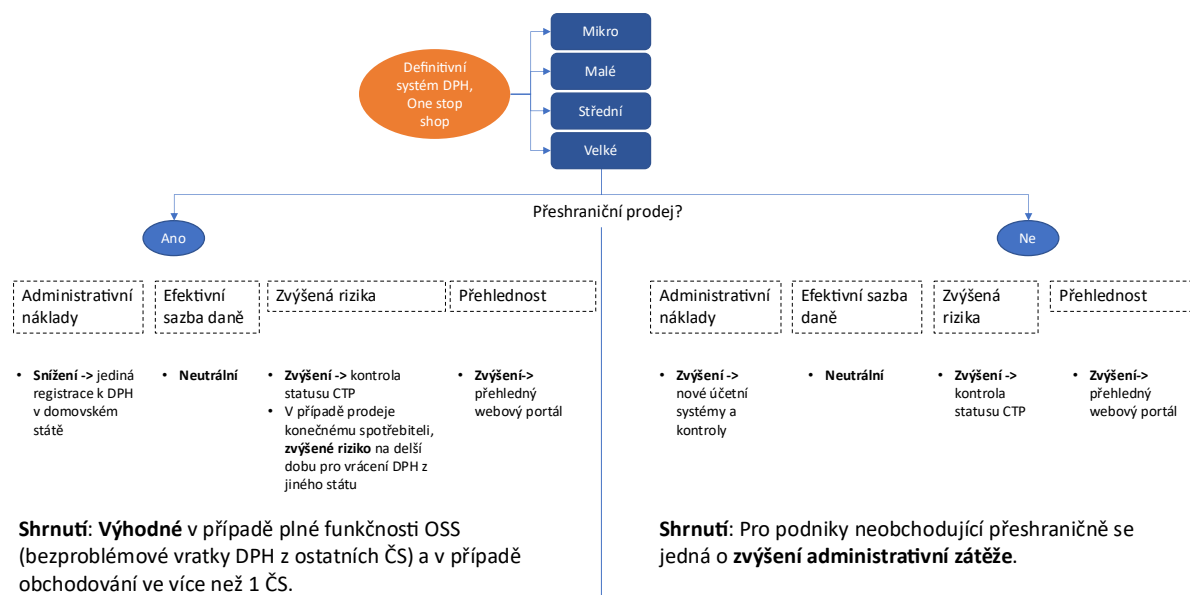
Z výše uvedené analýzy vyplývá, že zavedení CC(C)TB by znamenalo velice mírné zvýšení efektivní sazby daně při velmi nízkých ekonomických benefitech pro státní rozpočet. Dále existují zvýšená rizika pro podniky v rámci jiných pravidel pro odpočet hmotného i nehmotného majetku, která mohou mít vliv na chování těchto subjektů. Dále existuje riziko udržování mixu standardů pro tvorbu účetních uzávěrek, tj. české právní předpisy, předpisy plynoucí z CC(C)TB, či případně IFRS. Na druhou stranu by se jednalo o zvýšení přehlednosti u velkých mezinárodních podniků a zvýšení kompatibility dat na mezinárodní úrovni. U těchto podniků by se jednalo i o snížení nákladů na správu zahraniční pobočky a možné snížení nákladů v důsledku méně častých legislativních změn.

Celkově, výhodnost se odvíjí od velikosti podniku. U velkých podniků převažují pozitiva, tj. snížení administrativní zátěže převáží zvýšení efektivní sazbu daně, u ostatních podniků se může jednat o opak. Zejména CC(C)TB nesnižuje administrativní náročnost u firem převážně působících v jedné zemi, tedy mikro, malé a střední podniky. Navíc u takto zásadních systémových změn existuje velké riziko procesních chyb v prvních letech zavedení. Z toho důvodu se jeví jako optimální řešení přechodová fáze s možností dobrovolného zapojení (i firem mimo rozsah uvedený v návrhu).

5.2 DEFINITIVNÍ SYSTÉM DPH

Definitivní systém DPH by ovlivnil všechny velikosti kategorie podniků bez ohledu na odvětví. Výjimku by tvořily podniky neregistrované k DPH.

Obrázek 25: Definitivní systém DPH, přehled dopadů na různé kategorie podniků

Zdroj: Vlastní zpracování CETA.

V případě přeshraniční činnosti podniku z analýzy vyplývá snížení administrativních nákladů. Právě z důvodu jediného inkasního místa ve svém ČS. Pokud ovšem podnik přeshraničně nepůsobí, bylo by zavedení definitivního systému DPH pro něj zbytečná administrativní zátěž. Nicméně, tento systém sebou nese i určitá rizika, zejména v oblasti cash flow, kdy závisí na rychlosti finančních správ v jiných členských státech ve vyřízení žádostí o odpočet. Dále evidujeme zvýšené riziko ohledně identifikace statusu CTP, kdy by bylo povinností podniku kontrola statusu CTP. V případě chybné identifikace by mohla hrozit sankce ze strany finanční správy. V poslední řadě by návrh přinesl zvýšení přehlednosti v podobě webového portálu, který by obsahoval veškeré informace o sazbách daní v jednotlivých ČS (podobně jako již nyní MOSS).¹²⁶

¹²⁶ Viz. <https://www.financnisprava.cz/cs/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-spoluprace-a-dph/mini-one-stop-shop>

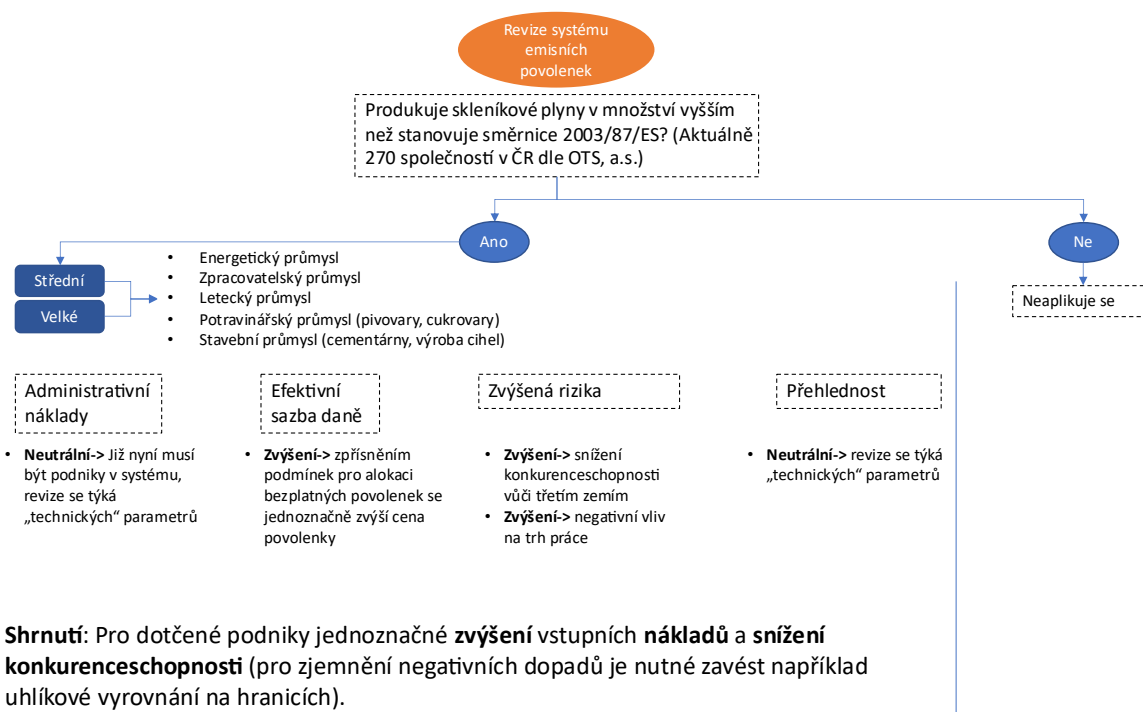
5.3 ENVIRONMENTÁLNÍ OPATŘENÍ

V rámci komplexní rešerše jsme označili tři vybraná regulatorní opatření s potenciálem signifikantního ovlivnění českého průmyslu.

5.3.1 REVIZE SYSTÉMU EMISNÍCH POVOLENEK

Strukturální úpravy emisního systému obchodování s emisními povolenkami jednoznačně budou cílit na silnou podporu růstu cen povolenek. Tržní očekávání, z podstaty založena na politických rozhodnutích, jsou enormní. Primární projev revize EU ETS očekáváme v oblasti: celkového množství emisních povolenek uvolněného prostřednictvím primárního trhu, stanovení minimální ceny emisní povolenky, zpomalení tempa emisí povolenek na trh, agresivní úprava stabilizačního mechanismu MSR tak, aby odsál přebytečné množství povolenek ze třetí fáze obchodního systému. Očekáváme, že po červencovém jednání EU budou emisní povolenky se stabilně obchodovat nad hladinou 30 € (za předpokladu ekonomického oživení, především průmyslové výroby a průmyslového rozvoje).

Obrázek 26: Revize systému emisních povolenek, přehled dopadů na různé kategorie podniků

Zdroj: Vlastní zpracování CETA.

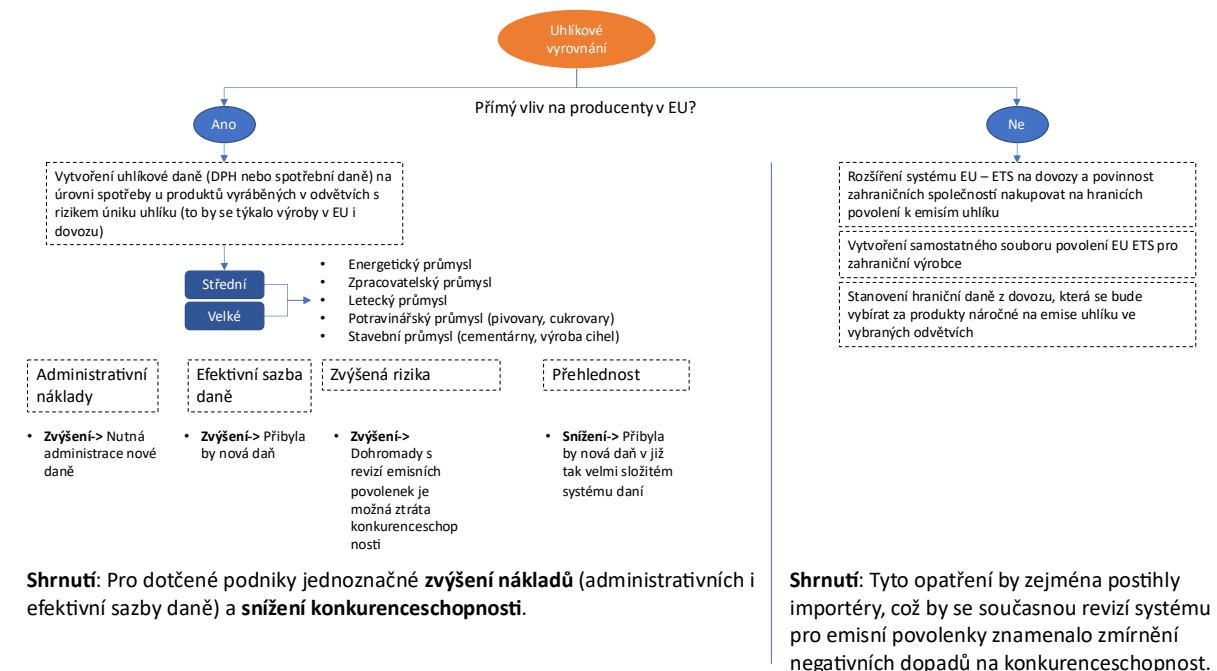
5.3.2 UHLÍKOVÉ VYROVNÁNÍ NA HRANICÍCH

Z kapitoly třetí a čtvrté vyplývá, že variantních řešení, jak uchopit mechanismus uhlíkového vyrovnání, je více. Ze základních variant má přímou implikaci právě importní uhlíková daň, jedná se o daň pro evropské společnosti, které importují energeticky náročné produkty.

Domníváme se však, že výsledkem jednání EU bude variantní řešení – rozšíření EU ETS o nové povinné subjekty ze třetích zemí, což implicitně významně navyšuje poptávku po emisních povolenkách a jedná se o další fundamentální podnět pro růst cen povolenek.

Dopad zavedení CBA mechanismu bude globální s přímou implikací na mezinárodní obchod a na „relativní změnu komparativních výhod“.

Obrázek 27: Uhlíkové vyrovnání, přehled dopadů na různé kategorie podniků

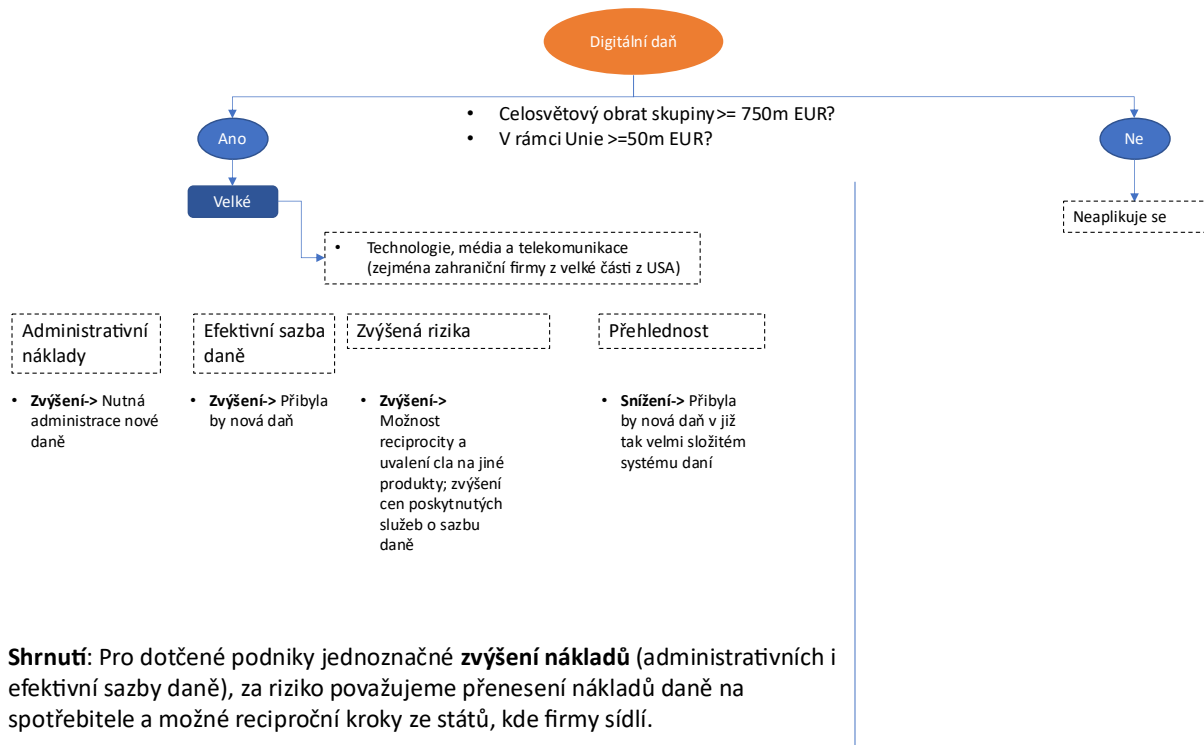
Zdroj: CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

5.4 DIGITÁLNÍ DAŇ

Digitální daň z reklamy (DAT) by podobně jako v případě CC(C)TB mohla ovlivnit i „mikropodnik“, který je součástí velké skupiny. Tato daň se zejména týká technologických firem, které provozují online tržiště, cloudové služby, sociální sítě, internetové obchody, produkty internetu věcí a další softwarové řešení. DAT by jednoznačně zvýšil administrativní náklady (registrace k nové dani) a efektivní sazbu daně pro tyto podniky (zavedení zcela nové daně).

Zavedením DAT se zvyšuje riziko recipročních kroků ze strany zemí, kde tyto firmy sídlí, například USA. Reciproční kroky se mohou týkat hlavně exportních firem vyvážejících do těchto zemí. Z toho důvodu je nutné nalézt shodu v rámci, co nejširší skupiny, například OECD, tak aby se riziko recipročních kroků minimalizovalo. Dále by se snížila i přehlednost daňového systému, neboť by přibyla další povinnost v podobě nové daně. **Obrázek** shrnuje výše uvedené informace do přehledné formy.

Obrázek 28: Digitální daň, přehled dopadů na různé kategorie podniků

Zdroj: Vlastní zpracování CETA.

6 DOPORUČENÍ A NÁVRHY OPATŘENÍ

V této části shrnujeme analytické závěry z kapitol 3 a 4 a věnujeme se návrhům opatření pro optimální přístup k harmonizačním iniciativám, aby soukromý sektor byl co nejméně negativně zasažen a stát dosáhl stanovených politických cílů – zajištění inkasa bez negativních dopadů pro soukromý sektor, posílení daňové spravedlnosti, nastavení daňového systému pro moderní ekonomiku, eliminaci snahy vyhýbat se placení daní, erozi daňového základu, přesouvání ekonomických aktivit a zisků kvůli zdanění.

6.1 CCCTB

Na straně soukromého sektoru spatřujeme následující opatření k minimalizaci negativních dopadů při zavádění CC(C)TB:

- Z analýzy vyplývá velmi mírné zvýšení efektivní sazby daně pro podniky v ČR. Nicméně, při přeshraničním působení se jedná o snížení administrativní zátěže pro soukromý sektor. Z toho důvodů je nutné provést vnitropodnikovou analýzu pro určení výhodnosti pro konkrétní podnik, která určí, zda převáží snížení nákladů ohledně administrativní zátěže nad zvýšení efektivní sazby daně.

V tomto ohledu by na straně finanční správy měly být zohledněny následující opatření:

- Zavedení CC(C)TB by mělo mít formu dobrovolného zapojení, právě z důvodu nepoškození soukromého sektoru. Podnik bude mít možnost si sám zhodnotit výhodnost této harmonizační iniciativy.
- Při zavádění opatření je nutné počítat s přechodovou fází (zejména zajistit dobrovolnost pro zapojení, odborné konzultace podnikům a snížení pokut při nezamýšlených „chybách“), která by zajistila hladký průběh implementace.
- Pro snížení nákladů na zavedení a správu by bylo výhodné propojit pravidla pro výpočet zdanitelného základu CCCTB s již zavedenými mezinárodními standardy IFRS. Tím by se předešlo možným následným právním sporům mezi podniky a finanční správou. Zde je ale nutné zdůraznit, že pro podniky nepůsobící přeshraničně by jak CCCTB, tak IFRS postrádalo větší význam. V tomto ohledu je nutné počítat se správou paralelních systémů pro výpočet zdanitelného základu – CC(C)TB a českých právních předpisů.
- Pro dosažení hlavního cíle, tedy omezení přesouvání ekonomických aktivit a zisků, je nutné, aby návrh zahrnoval i třetí země, tzn. snažit se nalézt shodu v rámci OECD ale i s dalšími zeměmi. Realistickou variantou tedy je, že by se v OECD dohodl systém rozdělování části zisku tak, jak se na něm aktuálně pracuje. Následně v EU by se návrh doplnil o CCCTB pro přerozdělení zisků uvnitř EU.
- Moderní ekonomika zahrnuje značnou digitální stopu podniků. V tomto ohledu by návrh na CCCTB (tedy rovnice na přerozdělování zdanitelného zisku) měla obsahovat i digitální působení podniků. S tím souvisí i nastavení pravidel pro „stálou provozovnu“, která by zahrnovala digitální stopu podniku.

- Pro podniky je důležité sjednotit unijní pravidla pro daňové odpočty na podporu výzkumu a vývoje, daňově neznatelné výdaje, opravné položky, odpisy, princip převodu účetní ztráty do budoucích let (CBLO), investiční pobídky a v konečném výsledku to nejdůležitější – určit povinné subjekty.

6.2 DEFINITIVNÍ SYSTÉM DPH

Na straně podniků navrhujeme následující opatření k minimalizaci negativních dopadů při zavádění definitivního systému DPH:

- Pro využití zjednodušené administrace při odvádění DPH je výhodné získat status CTP, který umožňuje využití mechanismu „reverse charge“. Podniku tak nehrozí negativní dopad na cash flow.

Pro hladké zavedení definitivního systému DPH na straně finanční správy spatřujeme následující opatření:

- V případě, kdy podnik nezíská status CTP, je nutné minimalizovat negativní dopad na jeho cash flow při čekání na vratku DPH z jiného státu. V tomto ohledu je nutné nastavit nejkratší termíny pro vrácení DPH.
- Při zavádění OSS je nutné definovat pravidla komunikace, tak aby nedocházelo ke zbytečným průtahům při vyřizování žádosti o platbu DPH.
- Zavedením definitivního systému DPH se vytváří tlak na vlády členských zemí ohledně výše sazby DPH. Při volném pohybu zboží a služeb je možné, že v příhraničních oblastech budou spotřebitelé nakupovat zboží s nižší sazbou DPH, a tím by se mohlo snížit inkaso daného státu. K neutralizaci tohoto efektu by vedla určitá harmonizace výše sazeb DPH.
- Dalším důležitým bodem pro jednotlivé ČS je sjednocení limitů pro registraci k DPH. Rozlišné limity mohou mít vliv na chování podniku ve smyslu umělého zadržení růstu, tak aby nepřekročil limit pro osvobození od DPH.

6.3 ENVIRONMENTÁLNÍ OPATŘENÍ

Na straně podnikatelských subjektů doporučujeme zvážit:

- Dlouhodobý hedging energetických odběrových kontraktů (případně i na plyn) vzhledem k potenciálním silnému růstu emisních povolenek po červnu 2021.
- Dlouhodobý hedging emisních povolenek, které jsou převoditelné mezi třetí a čtvrtou fází, pravděpodobnost, že emisní povolenky se budou dlouhodobě obchodovat na úrovních roku 2020 (tj. okolo 25 eur +/- 4 eura), je velmi nízká.
- Na základě prezentovaných výstupů důkladně analyzovat investiční programy, či investiční možnosti, které sníží energetickou náročnost (spotřebu) těžebních, výrobních a zpracovatelských procesů.

- Zvážit aktivní účast ve veřejné diskusi k mechanismu uhlíkového vyrovnání, která by měla být otevřena příští rok, pravděpodobně během 3. nebo 4. kvartálu
- V kontextu mechanismu uhlíkového vyrovnání zvážit zpracování analýzy, která monitoruje energetickou náročnost činností svých dodavatelů, kteří budou potenciálně významně dotčeni CBA regulací. Včasná příprava sníží potenciální tržní šok (způsobený regulací) z nárůstu nákladu na dodávky zboží do tuzemska.
- Zvážit aktivní účast ve veřejné diskusi ke Směrnice o zdanění elektrické energie a energetických produktů

Z pohledu hlavní nositelů energetické a průmyslové hospodářské politiky bychom doporučili se zaměřit na následující oblasti zájmu

- Zajistit, aby revize EU ETS a MSR významně nepoškodila českou energetiku, respektive český průmysl jako celek.
- Brát v potaz transformační možnosti ekonomik jako celku, včetně dílčích oblastí, se zaměřením na zaměstnanost a účast České republiky v rámci mezinárodním obchodním obchodu, nikoliv přejímat ambiciózní cíle Evropské unie bez komplexních dopadových analýz.
- Zvážit koncepční podporu (typickou pro Velkou Británii, Německo, či jiné státy) v kontextu nutné environmentálně-energetické transformace. Podpora může mít formu finanční, i nefinanční. Přikláníme se k tomu, že právě nefinanční podpora je ta klíčová pro Českou republiku, tj. prezentovat zájem České vlády podporovat výstavbu obnovitelných zdrojů, případně jiných nízkoemisních zdrojů (včetně zdrojů na zemní plyn).

6.4 DIGITÁLNÍ DAŇ Z REKLAMY (DAT)

Na straně podniků je nutné zejména zohlednit následující:

- Správně identifikovat služby (v případě DAT reklamy), které podléhají zdanění tak, aby se předešlo možným právním sporům se speciálním finančním úřadem.

Z hlediska finanční správy spatřujeme následující opatření:

- Pro snížení rizika recipročních kroků popsaných výše je nutné nalézt nejširší shodu v rámci OECD.
- Dále je nutné zvážit výši daně, neboť je velmi pravděpodobné přenesení této daně na konečného spotřebitele, což může mít v důsledku negativní dopad na daňové inkaso.
- Založení Specializovaného finančního úřadu by mělo probíhat v souladu s principem „one stop shop“, aby se systém výběru daní více nekomplikoval.
- V případě jednání o rozšíření digitální daně na jiné služby mimo reklamy, je nutné propojit tento návrh s CC(C)TB, aby se zamezilo případnému nadměrnému zvýšení efektivní sazby daně u technologických firem.

7 REFERENCE

- A. de Mooij, Ruud;P. Devereux, M. (2009). *Alternative Systems of Business Tax in Europe An applied analysis of ACE and CBIT Reforms* (Č. 17). https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_17_en.pdf
- Adeniji-adele, A., & Whittle, E. (2015). *Implementing the 'destination principle' to intra-EU B2B supplies of goods Feasibility and economic evaluation study* (Číslo June). <https://doi.org/10.2778/216975>
- Álvarez-Martinez, M. T., Barrios, S., D'Andria, D., Gesualdo, M., Pontikakis, D., & Pycroft, J. (2016). Modelling corporate tax reform in the EU : New calibration and simulations with the CORTAX model. In *EC Taxation Papers* (Roč. 7565). <https://doi.org/10.2778/60767>
- Asen, E. (2020). *Digital Tax Update: Digital Services Taxes in Europe*. <https://taxfoundation.org/digital-tax-europe-2020/>
- Bartůšková, Z. (2019). *Zasílání zboží do EU z pohledu DPH - iÚčto.cz*. <https://www.iucto.cz/zasilani-zbozi-eu-pohledu-dph/>
- Bauer, M. (2018). *Digital Companies and Their Fair Share of Taxes: Myths and Misconceptions*.
- Bunn, D. (2020). *Comparison of Cross-Border Effective Average Tax Rates in Europe and G7 Countries Key Findings*. <https://taxfoundation.org/cross-border-effective-average-tax-rates-europe-g7-countries/>
- Buske, O., Scott, C., Kerrigan, A., Vancamp, F., Narmon, M., Kaszap, A., Nemeth, M., Novak, D., Verschueren, W., Genillard, L., Meeusen, T., & Wegge, D. (2018). *Study on tax compliance costs for SMEs*.
- Devereux, M., van der Horst, A., Loretz, S., & Bettendorf, L. (2011). *EU corporate tax reform: Weighing the pros and cons* | VOX, CEPR Policy Portal. <https://voxeu.org/article/eu-corporate-tax-reform-weighing-pros-and-cons>
- Embassy of the United States of America in Prague. (2020). *Official letter about digital tax in the Czech Republic*. <https://aboutblaw.com/OWR>
- European Commision. (2018a). *Proposal for a Council Directive laying down rules relating to the corporate taxation of a significant digital presence and Proposal for a Council Directive on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain*. https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/fair_taxation_digital_economy_ia_21032018.pdf

European Commission. (2018b). *Proposal for a Council Directive laying down rules relating to the corporate taxation of a significant digital presence and Proposal for a Council Directive on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain.*

European Commission. (2019a). *The Impact of the CCTB on the Effective Tax Burden of Corporations: results from the Tax Analyzer Model Final report.* <https://doi.org/10.2778/579964>

European Commission. (2019b). *Towards a more efficient and democratic decision making in EU tax policy.*

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/15_01_2019_communication_towards_a_more_efficient_democratic_decision_making_eu_tax_policy_en.pdf

European commission. (2013). *Fighting Tax Evasion and Avoidance : A year of progress. December 2013.*

European commission. (2018). *Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain digital services {SWD(2018) 81} - {SWD(2018) 82}.*
http://www.mef.gov.it/inevidenza/banner/170907_joint_initiative_digital_taxation.pdf

European Commission. (2017). *COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT Accompanying the document Proposal for a Council Directive amending Directive 2006/112/EC as regards harmonising and simplifying certain rules in the value added tax system and introducing the definitive system for the taxation of trade between Member States.*

European Commission. (2020). *Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation {SEC(2020) 271 final} - {SWD(2020) 129 final} - {SWD(2020) 130 final} - {SWD(2020) 131 final}.* <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next->

European Parliament. (2018). *Report on the Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB). [COM(2016)0683 – C8-0471/2016 – 2016/ 0336(CNS).] (Roč. 2131).* https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0051_EN.pdf

European Parliament. (2020). *Significant digital presence for corporate taxation | Legislative train schedule | European Parliament.* <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-deeper-and-fairer-internal-market-with-a-strengthened-industrial-base-taxation/file-significant-digital-presence-for-corporate-taxation>

Evropská komise. (2018). *Návrh SMĚRNICE RADY, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zvláštní režim pro malé podniky {SWD(2018) 9 final} - {SWD(2018) 11 final}.* https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/state-union-2017-brochure_cs.pdf

Evropská Komise. (2013). *Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE implementing enhanced cooperation in*

the area of financial transaction tax {SWD(2013) 28 final} {SWD(2013) 29 final}.
https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/com_2013_71_en.pdf

Evropská Komise. (2016a). *SMĚRNICE RADY o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) COM(2016) 683 final.* https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:ff337b5c-9b7d-11e6-868c-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

Evropská Komise. (2016b). *SMĚRNICE RADY o společném základu daně z příjmu právnických osob (CCTB) COM(2016) 685 final.* <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/COM-2016-685-F1-CS-MAIN.PDF>

Evropská Komise. (2017). *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Spravedlivý a efektivní daňový systém v Evropské unii pro jednotný digitální trh.* <https://www.eu2017.eu/political-meetings/ECOFIN>

Evropská Komise. (2018). *Návrh ROZHODNUTÍ RADY o systému vlastních zdrojů Evropské unie.* https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d7369bdc-4ed9-11e8-be1d-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF

Jareš, M., & Tepperová, J. (2016). Případ Apple: Evropská komise kousla do jablka. Nebude nakonec příliš kyselý? *Bulletin KDP ČR*, 4, 35–40.

Kochová, T., Hejná, L., Céza, A. V, Čermáková, E., Mertl, J., Pokorný, J., Přech, J., Rollerová, M., & Vlčková, V. (2018). *Zpráva o životním prostředí České republiky 2018 2 Zpracovala CENIA, česká informační agentura životního prostředí.* <http://www.cenia.cz>

KPMG. (2020). *Taxation of the digitalized economy.* <https://tax.kpmg.us/content/dam/tax/en/pdfs/2020/digitalized-economy-taxation-developments-summary.pdf>

Mathis, A. (2020). *Briefing Requested by the BUDG committee Policy Department for Budgetary Affairs.* https://ec.europa.eu/budget/mff/hlgor/library/reports-communication/hlgor-report_20170104.pdf

MFČR. (2019). *Návrh zákona o dani z vybraných digitálních služeb.* https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=ALBSBDRCHKS9&tab=detail

MFČR. (2020). *Výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2019 je o 11,5 mld. lepší než očekávání | 2020 | Ministerstvo financí ČR.* <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/pokladni-plneni-sr-37026>

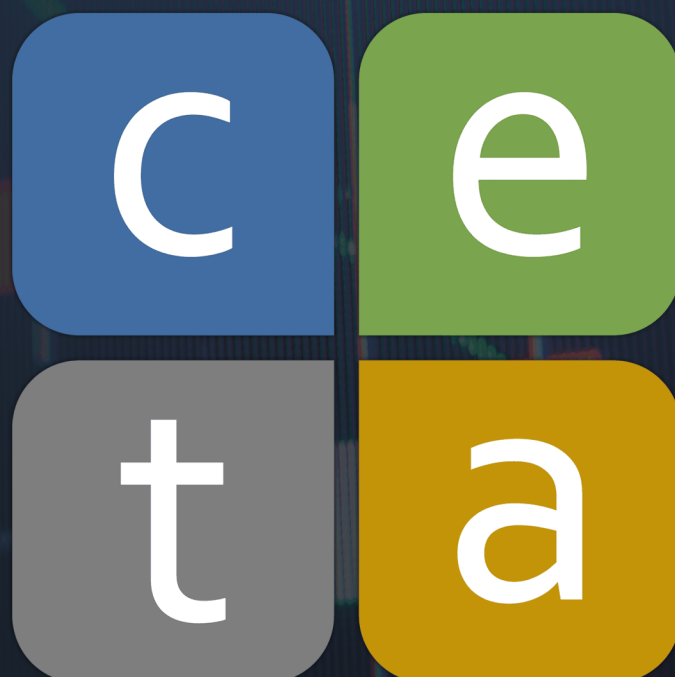
- Moscovici, P. (2018). *Spravedlivé zdanění : Komise navrhuje definitivní technická opatření , na základě kterých v EU do budoucna vznikne systému DPH odolný vůči podvodům.*
- Müllerová, L. (2008). *Účetní výsledek hospodaření a základ daně # (Diskuse k článku: Eberhartinger, Eva-Klostermann, Margret: What if IFRS were a Tax Base? New Empirical Evidence from an Austrian Perspektive. Accounting in Europe, 2007, roč. 4, s. 141-168.).*
- Nejvyšší kontrolní úřad ČR a SR. (2017). *SPOLEČNÁ ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA o výsledcích paralelních kontrol správy spotřebních daní v SR a ČR.* www.nku.gov.sk
- Nerudová, D., & Solilová, V. (2015). Kvantifikace dopadu zavedení společného konsolidovaného základu daně v evropské unii do celkového základu daně korporací vykazovaného v České Republice. *Politická Ekonomie*, 63(4), 456–473.
- NKÚ. (2017). *Zpráva o daních v České republice.* https://www.nku.cz/assets/pro-media/tiskove-zpravy/zprava-danich__2.pdf
- OECD. (2015). *Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 - 2015 Final Report.* OECD. <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>
- OECD. (2018a). *OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS Progress report.* <https://www.oecd.org/tax/beps/inclusive-framework-on-beps-progress-report-july-2018-may-2019.pdf>
- OECD. (2018b). *Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*, 1–7. <https://doi.org/10.1787/9789264293083-en>
- OECD. (2019). *Addressing the Tax Challenges of the Digitalisation of the Economy – Policy Note.* <http://www.oecd.org/tax/beps/policy-note-beps-inclusive-framework-addressing-tax-challenges-digitalisation.pdf>
- Petr Jansky. (2019). *Effective Tax Rates of Multinational Enterprises in the EU. Greens/EFA*, 1–41. <https://www.greens-efa.eu/files/doc/docs/356b0cd66f625b24e7407b50432bf54d.pdf>
- Rada Evropské unie. (2019). *Návrh směrnice Rady o společném systému daně z digitální reklamy jako daně z příjmu z poskytování služeb digitální reklamy - politická dohoda.* <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6873-2019-INIT/cs/pdf>
- Šefčík, I. M. M. (2014). *PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY Karuselové podvody.*
- Spengel, C., Endres, D., Finke, K., Heckemeyer, J., Bartholmeß, A., Bräutigam, R., Dudar, O., Evers, L., Theresia Evers, M., Halter, M., Harendt, C., Richter, K., Streif, F., & Todtenhaupt, M. (2016). *Project for the EU Commission TAXUD/2013/CC/120 FINAL REPORT 2014 EFFECTIVE TAX LEVELS USING THE DEVEREUX/GRIFFITH METHODOLOGY In collaboration with.*

Suchánek, M. (2009). *Masarykova univerzita Ekonomicko-správní fakulta DIPLOMOVÁ PRÁCE.*

Valero, J. (2020). *Will the EU have a new 'single market tax' for multinationals? – EURACTIV.com.*
<https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/will-the-eu-have-a-new-single-market-tax-for-multinationals/>

Wahlberg, K. (2005). *Progress on Global Taxes?*

Webber, S., & Koborski, R. (2019). *EU and Google Set Court Date on Hungary Advertisement Tax | Transfer Pricing Times – May 2019.* Duff&Phelps.
<https://www.duffandphelps.com/insights/publications/transfer-pricing/transfer-pricing-times-may-2019/eu-google-set-court-date-hungary-advertisement-tax>

CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1
(+420) 272 048 488
info@eceta.cz
www.eceta.cz